

БЪЛГАРСКА КЛАСИКА ЗА ДЕЦА

ПОВЕСТ ЗА
ЕДНА ГОРА

ЕМИЛИЯН СТАНЕВ

ПАИ

ЕМИЛИЯН СТАНЕВ
ПОВЕСТ ЗА ЕДНА ГОРА

chitanka.info

Емилиян Станев (1907–1979) е роден във Велико Търново. Учи отначало в родния си град, а после в Елена, където завършва гимназия. Следва за кратко в Художествената академия, а след това в Свободния университет в София. Той е автор на най-хубавите български детски книги за живата природа: „През води и гори“ (1943), „Лакомото мече“ (1944), „Повест за една гора“ (1948), „Чернишка“ (1950).

През 1944 г. по собствено желание Емилиян Станев отива като надзирател в ловното стопанство „Буковец“ в Еленския балкан. Задачата му е да възстанови този голям развъдник на елени. В планината писателят прекарва една година. Впечатленията и изживяванията от това време лежат в основата на „Повест за една гора“.

От Солените извори, които горяните наричат „Слатината“, до Широката река Стара планина е покрита с вековни гори. В полите ѝ растат могъщи дъбове, от чиито кори всяка пролет тече гъст, киселичък клей, любима храна на катериците. Лешникови гори и широколистни липи се срещат по тия места заедно с дивата череша, горчивите плодове на която служат за храна на дивите гълъби. Нагоре започва букът и неговите дебели стъбла, прошарени с черни лишеи и с мъх, напомнят мраморни колони. Той се разлистя най-късно, едва по Гергьовден, а всяка есен листата му пламват като огън от първите слани, които посребряват планината. Тук-там, между тия вековни самотници, се срещат ели — тънки и прави като стрели. Зиме, сред бялото еднообразие на затрупаните със сняг гори, елите се зеленят, изпълнали правите си стъбла като струни, на които свирят всички ветрове от север и от юг.

От незапомнени времена тия девствени гори бяха пълни с дивеч. Горди елени и плахи кошути с големи очи и дълги като чехли уши скитаха из лесовете — лете по високите пасбища, а зиме в Тихата

долина, където северните ветрове не можеха да проникнат. Сърните се срещаха на стада, а дивите свине, лакоми за буков жълъд, изравяха влажната земя из гората. Едри, кафяви мечки обръщаха камъните из потоците да търсят раци и топяха гъстите си руна в студените води на Широката река да хванат някоя пъстърва.

Никой не се грижеше да пази тия богатства; браконьерите от околните махали и села избиваха във всяко време на годината дивеча и ловяха пъстървата с всички законни и незаконни средства. Твърде често от мините идваха цели дружини рибари и ловци, които изтребваха пъстървата с бомби или устройваха засади и гонки за сърни и елени. Планината стенеше от взривовете и ехото повтаряше гърма, сякаш отправяше проклетия към тия, които унищожаваша най-безразсъдно дивите обитатели на горите и пъргавите пъстърви.

Но ето че на мястото на стария лесничей, който обичаше да си попейва и не искаше да знае нито за дивеча, нито за рибата, бе назначен друг, млад човек. Той обикаля няколко дни своя район, обходи тия гори, кара се на своите мързеливи горски милиционери, страшно се сърди на миньорите от двете каменовъглени мини, заплашва ловците и състави множество актове на браконieri. Той беше едър мъж, с мъжествено лице, с внушително чело и с такива заплашително нависнали вежди, та горските стражари веднага разбраха, че с него не може да се шегува никой.

Като се върна от своята обиколка, лесничейт написа няколко писма и един ден в кабинета му влезе висок, широкоплещест мъж на около четиридесет години, облечен в полуселски, полуграждански дрехи. Непознатият приличаше твърде много на лесничея. И той като него беше мургав и мъжествен, но очите му бяха малки и светли, а погледът му пронизателен и остър. Лесничейт го посрещна радостно и така юнашки се здрависа с него, че лицата на двамата се зачервиха.

Като поговориха сърдечно, развълнувани от срещата, лесничейт повика секретаря и му заповяда да напише заповед, с която току-що пристигналият се назначаваха старши ловен надзирател при лесничейството.

— Ти ще се заселиш в Горския дом и ще се наредиш там, все едно, че той е твой дом — каза лесничейт. — Законът ти дава право да изореш десет декара земя за свои нужди. Изори поляната край дома и я засей с картофи, вземи си свиня, ако ти харесва, и коза, навъди

кокошки, зайци, каквото щещ, само тури ред в тия гори. Трябва да се разбере, че народната власт има твърда ръка и че тя пази тия богатства най-ревностно и най-строго. Всички горски ще бъдат под твой контрол. Ще си назначиш и помощник по твой избор.

— Слушам, господин лесничей — отговори новоназначеният надзирател, като изпъна могъщите си гърди. Гърленият му глас, силен и рязък, в който трептяха металически нотки, изпълни кабинета и накара стъклата на прозорците да звъннат. — Няма да ви посрамя. А за помощник моля още сега, т.е. искам да кажа, че той ще ми трябва. Сега е октомври, петнадесето число, и ако ще се върши работа, още тия дни трябва да се преселя горе. Затова помощникът трябва да бъде налице. Тъй де — рече той, като гледаше своя началник в очите.

Лесничеят скръсти ръце на гърба си и се замисли.

— Откъде да ти взема помощник? — гласно помисли той. — Моите горски са заети. Работа има много. От друга страна, повечето са мързеливи и разглезени от моя предшественик.

Ловният надзирател се усмихна и мечешкото му лице се омекоти от простодушна и детски хитра усмивка.

— Вие, господин лесничей, ми дайте когото и да било. При мене глезотии не помагат.

Лесничеят го погледна лукаво и помисли. След това каза разсеяно:

— Имам един млад горски милиционер. От него съм дигнал ръце. Мислех да го уволня, но после го съжалих и го оставих тук вместо разсилен. Него мога да ти дам веднага, как да е ще мина без разсилен, но те предупреждавам, че е мързелив като костенурка. Не му се осланяй много.

— Мога ли да го видя? — попита надзирателят.

Лесничеят натисна копчето на звънеца и в кабинета влезе млад момък, в униформа на горски милиционер, с грижливо вчесана нагоре коса и със сини, женствени очи. Лицето му беше хубаво, добре избръснато и гледано. Той тракна токовете на лъснатите си ботуши и застана пред началника си.

— Какво ще заповядате?

Лесничеят се обърна към прозореца да скрие усмивката си.

— Ето що, Янко — бавно каза той. — Реших да те изпратя на Горския дом завинаги. Там ще живееш постоянно. Какво ще кажеш?

Лицето на момъка изведнъж посърна. В сините му очи се появи уплаха. Горският дом беше станал кошмар за всички в лесничейството. Никой не искаше да живее там.

— Че защо, господин лесничей, защо искате непременно мен да изпратите? — съкрушено попита той. — Аз съм ерген, кой ще ме опере и кой ще ми сготви там? Работата е опасна, може ли сам човек?

— Няма да си сам — каза лесничейт и посочи с глава непознатия. — Ей с този господин ще бъдеш. Погледни го, дано ти хареса.

Янко изгледа надзирателя и като срещна острия му поглед, отмести очите си от лицето му.

— С този човек — добави лесничейт. — От днес той е твой колега, старши ловен надзирател. Ти ще бъдеш негов помощник. Той е женен, ще си доведе бабата и тя ще ви готви. И така ще нареди дома, че не ще ти се иска да слизаш в града.

Милиционерът се сгъна и главата му клюмна на гърдите.

— Ама че не е ли по-добре Атанас да отиде вместо мен, господин лесничей? — умолително рече той. — Атанас е по-здрав, не е като мен. Може би сам ще изяви желание. И от браконьерство разбира, и закона за лова знае наизуст. Курсовете е минал, пък аз не съм запознат с тия работи.

Лесничейт загуби търпение.

— Теб изпращам, не Атанас! — каза той строго. — Излезте и си поговорете. След два дни не искам да ви виждам тук. Ще дойда горе да видя как сте се наредили. И предварително ви пожелавам успех. Хайде на добър час! — и той подаде ръка най-напред на новоназначения ловен надзирател, а после и на Янко.

Милиционерът я пое съкрушено, едва-едва я стисна и като погледна уплашено широкия гръб на своя бъдещ шеф, напусна кабинета като човек, комуто са чели смъртна присъда.

2

Не беше лесно да се обзаведе и приготви за тежката планинска зима занемарената сграда, построена на самия предел, край една широка поляна. Зданието беше на един кат, каменно, здраво, пригодено да издържи дебели снегове и да устоява на силни ветрове. Беше почти ново, ала прозорците му нямаха стъкла, а стаите — печки. Вътре беше пълно със суха папрат, няколко легла бяха със смазани пружини, подът изгорен на много места, а вратата на избата беше издънена.

Изглеждаше невъзможно за толкова късо време да се приготви зимнина и да се стегне сградата. Но за Вълко — така се казваше ловният надзирател — нямаше пречки. Той намери гвоздеи и инструменти, стегна вратата на избата, достави стъкла, маджун и ги сложи на прозорците, домъкна от мините печки и натрупа цял чувал боб, каца със зеле, картофи, тенекия свинска мас и други неща. Той ги доставяше от града или от мините, където отиваше по два-три пъти на ден, без да държи сметка за големите разстояния и за стръмнините. И когато беше събрано каквото трябва, каза на своя помощник:

— Оставям те за два-три дни. Отивам да доведа бабата. А ти, момче, се погрижи да донесеш оттук-оттам каквото ти трябва: завивки, храна, туй-онуй. Тъй де, донеси каквото можеш. И дърва гледай да посъбереш, докато се върна, че ни чака работа. Трябва да приготвим около тридесет кубика. И гледай гъбите, хъртовите уши. Тъкмо сега те растат и са млади, не пропускай да ги береш. Тъй де, докато не са презрели.

Янко кимна с глава и си помисли: „Хайде, махай се по-скоро, че да си почина, душевадецо“. Но Вълко сякаш отгатна мислите му и продължи:

— Не обичам човек да ми се потрива. Не си лош момък, приятелю, не си толкова мързелив, колкото ми казаха. Само че си хитър, клинчиш. Тъй де, свикнал си да клинчиш. Пък аз съм твърдичък и не ми минават такива работи. С всички средства действам. Най-напред преценявам човека, после с добро, един вид разяснителна работа за осъзнаване. Пък щом видя, че не върви по тоя начин, обръщам другия край. Тъй де, ти не се сърди.

След тая къса реч надзирателят си тръгна и Янко остана сам. Цял ден се излежава край печката и гледа как мъглите пълзят над почервенелите гори. Усещаше се съсипан от работа. Старият не беше го оставял на мира. Три пъти го изпраща до града, без да се смятат всекидневните обиколки из гората, беше го карал да цепи дърва, да чете закона за лова, да стегне повалената ограда на двора, да носи вода с котлите от близката чешма. И Янко, свикнал по цял ден да седи в коридора на лесничейството на своето удобно столче, и да се любува на лъснатите си ботуши, с мъка си спомняше отминалите хубави и празни дни, в които можеше да се перчи и да обикаля кръчмите.

— Ще си дам оставката — казваше си той. — От тая мечка не мога се отърва. Нито се лъже, нито се плаши. Гледа, дебне под око и ха това, ха онова прави, разиграва те като маймуна. И какъв живот ме чака тук през зимата? Леле-е-е, по-добре лягай и мри! А защо съм изпратен в тия пущинаци? Да пазя? Вятър работа! От хиляда години

никой не е пазил нито рибата, нито дивеча и пак си го има. Не, най-добре да си дам оставката. Ами с какво ще живея?

Янко беше сирак, отгледан от роднини, и не можеше да разчита на никого освен на себе си. Това го отчайваше, той въздишаше и клатеше глава.

— Пък може би и Вълко ще поомекне след някой друг ден. Гората и планината ще го приспят.

Като лежа и на другия ден предобед и нищо не върши, Янко се реши да направи една обиколка. Набра гъби от загнилите стъбла на старите буки, където гъбите растяха на цели колонии, и ги навърза на върви да се сушат. Нацепи и дърва, колкото да се каже, че не е стоял с празни ръце. Вечерта си легна рано, доволен, че Вълко го няма, обаче хлябът се привършваше и на другия ден трябваше да отиде на мините да купи друг, ако не искаше да стои гладен.

Вълко се върна на следния ден с каруца, впрегната в дребно, червеникаво конче, което наричаше Алчо. В каруцата имаше много багаж — постелки и ниски селски столчета, съдове, рогозки, а на седалката се клатеше неговата жена Гюрга, забрадена с шал и навлечена с всичките си фусти. Тя държеше две хлапета по на пет-шест години, със стригани глави и с втренчени очи, които гледаха уплашено мълчаливите, безкрайни гори. В каруцата заквича прасе и бързо-бързо заговориха три бели гъски, а едно голямо, жълто като лисица куче, на име Жар, следваше вързано задните колелета.

Горският дом оживя и стана чист, спретнат, като че постройката не беше същата. След седмица имаха хубава готварска печка, столове, тежка и дебела маса за ядене, прибори, дори котка и барометър, който Вълко окачи на големия южен прозорец. Току-що нацепените дърва, строени като войнишка рота, заграждаха двора и показваха белите си, още пресни сърцевини. Работите по обзавеждането бяха привършени. И тогава започнаха безкрайни обиколки из горите. Всеки ден, по точно установен план, след като закусеха, двамата мъже вземаха късите си пушки и тръгнаха из планината, с изгрев-слънце.

— Аз съм ловец — каза един ден Вълко на своя помощник. — Шест години съм ходил на лов по тия места и знам, дето се казва, всяка бука. Тъй че не се учудвай, дето те водя като у дома си.

И той разказваше такива истории из своя ловджийски живот, че Янко се изпълваше с уважение към него. Гледаше силното му тяло,

дебелите му, черни мустаци и си мислеше: „Добре ме нареди ти, няма да видя спокоен ден“ — ала сърцето му, кой знае защо, започваше да се пълни с обич към Вълко. И като поглеждаше горите, които преливаха в огнени тонове, ставаше му драго и се усещаше силен и горд. Какъв чуден човек беше неговият началник! Делеше храната си с него, съветваше го, грижеше се да го упъти, да му помогне. Такъв другар не беше имал никога, все едно като баща. „Само дете е толкова неумолим и строг в службата“ — разсъждаваше момъкът и чувстваше, че се забърква.

Те обиколиха цялата местност около Солените извори и построиха първите хранилки — ясли за дивеча. В тях щяха да оставят храна на животните през тежките зимни дни. С помощта на майстори дърводелци Вълко построи там навес, а на петдесет крачки от него — малка дървена колиба, която щеше да служи за подслон и за склад. От Солените извори започваше Тихата долина — дълбока и равна котловина, в която дивечът зимуваше. Тук двамата поставиха много колове, разцепени на върха, и в цепнатините набучиха буца сол, за да могат сърните и елените да ближат от нея. След четиридневни обиколки на север и на юг от билото на планината те се върнаха у дома, в топлата и уютна хижа. През това време хванаха първия браконьер и му взеха оръжието, след това слязоха в мините и там Вълко направи събрание. Пред миньорите той говори кратко и ясно, обяснявайки им грамадното значение на горите и дивеча, и ги помоли от днес нататък да бъдат негови помощници.

— Един ден, който не е далече — каза той, — тия гори, в които се крият нечувани богатства, ще дават не само дърва за горене и материал за строеж, но и ще служат на нашата бъдеща индустрия. От дървесината на бука днешната наука може да извлича много ценни неща — като започнем от хартията и свършим с най-различни химикали. Горите и дивечът в тях са собственост на народа. Значи длъжни сме да ги пазим и да увеличим богатствата, които се крият в тях, а не да ги унищожаваме. Аз знам, че ме разбирате. И ето какво ще ви кажа накрая. Ще живеем приятелски, ако запомните думите ми; ако пък някои дебели глави мислят да я карат по старому, ще си имат работа с мен. Тъй де — заключи той и се усмихна малко смутено. Но въглекопачите, които познаваха или бяха слушали за партизанската му

дейност по тия места, съвсем не се усмигнаха, защото знаеха неговия характер. И тържествено обещаха да му помагат.

3

Като си починаха два дни и стегнаха дървената ограда на двора, Янко впрегна каручката и слезе в лесничейството да си вземе дрехите и войнишкото сандъче с някои вещи — единственото му богатство на тоя свят.

Той влезе в града с тъга и със смут в душата. От една страна, още тъжеше за бившата си разсилническа служба и си казваше, че от нея не ще намери по-добра, а от друга страна, планината стоеше в ума му и като че сегашният живот започваше да му харесва. Караше коня и разсъждаваше:

— Ето, имаме и каручка. Впрегнеш кончето и отидеш на мините за това, за онова или слезеш в града като чифликчия. Храната ти хубава и осигурена, въздухът здрав. На, аз се чувствам силен като мечка, макар че кокалите ме болят от тия пусти обиколки и вечер лягам като пън в леглото. А бай Вълко не е лош. Само че очите му всичко виждат и все те дебне къде ходиш и какво вършиш. С нищо не можеш да го излъжеш, пък и, право да си кажа, сърце не ми дава да го лъжа. И да ме набие, когато съм виновен, няма да му се разсърдя. Хич не го мразя вече. Е, че какво пък ми харесва тоя живот там?

Той погледна ботушите си. Не бяха лъснати както по-рано и дори бяха кални, а върховете им отрити. И бричът му нямаше ръб. Не беше се бръснал два дена. Извади огледалце и се огледа. Кожата му бе загрубяла, ала изразът на лицето беше спокоен и твърд. Янко се разглежда дълго време и сам не знаеше доволен ли е, не е ли доволен.

— Аз ще те отуча от тая стражарска суетност — беше му казал Вълко един ден, когато го свари да разглежда носа си в огледалото. — Какво се оглеждаш като жена и какво се лъскаш като кавалерист.

Щом стигна лесничейството, Янко подкара бързо кончето и колата притрополя в двора. Посрещна го старият горски милиционер Петко Кютука и започна да му се присмива:

— Е, Янко, синче глезено, как я караш в тия пущинаци? Престъргва ли те стомахът?

Янко го изгледа и мълчаливо сне юздата на коня.

— Думай де! — каза Кютука и се взря в лицето му, учуден от твърдия израз на сините му очи.

Янко пак не отговори и Кютука добави:

— Дали пък от глад нямаш силица да хортуваш?

— Слушай, Кютук — рече Янко и метна юздата през рамо. — Ако дойдеш някой ден да видиш как сме се наредили, какво сме направили от дома и какво ядем, лигите ти ще потекат като на пеленаче.

— Тъй ли? Ох, на дяда! С тия очи да го видя, няма да повярвам. Какво сте направили? Ряпа сте посели — рече Кютука, но по лицето му се появи смут. Беше учуден от новия израз на Янко, както и от тона му. Младото милиционерче вървеше много самоуверено и изглеждаше възмъжало.

Янко си взе сандъчето, сложи го в колата, назови Алчо и отиде да се представи на лесничея. Когато излизаше от кабинета, лицето му грееше от гордост. Лесничеят му беше дал нова карабина с цяла торба патрони. Той ги сложи в каруцата, метна отгоре им конския чул и важно отиде да се почерпи в близката кръчма и да купи малко ракия за Вълко. На тръгване каза на стария горски милиционер, който изпълняваше службата на файтонджия в лесничейството:

— Кютук, ти скоро ще дойдеш горе и тогава пак ще приказваме. Да видим дали няма да ми завидиш.

— Остави питомното, да гониш дивото. На мене не ги приказвай. Двадесет години съм скитал из тия гори и знам как може да се живее там. Стомахът ми е паднал от ходене.

Янко гордо замълча, метна се в каруцата и си тръгна, като шибаше кончето по задницата. Колата дрънчеше из дългата улица, а той продължаваше да мисли кой живот е по-добър — дали тоя в града или оня в планината. Градът му изглеждаше твърде познат и като че му бе омръзнал, а хората — глупави и скучни, докато планината и новият му дом го привличаха.

Денят беше студен и безслънчев. Високи облаци покриваха със сива пелена небето и под тях стояха червените, неподвижни гори, като позлата от старо злато, тук-там изпъстрена от зелените петна на елите и от лимоненожълтите листа на липите. Янко остави кончето да върви полека из нагорнището, където се чернееха мините. Какъв тежък труд

беше трудът на въглекопачите! И колко малко получаваха те по-рано от собствениците на мините! Сравнен с техния живот, неговият беше непрекъснато удоволствие. Той можеше да спести нещо от заплатата си. Храната, благодарение на Вълко, излизаше и евтина, и хубава, а Гюра се грижеше за него като за брат. Животът му не беше лишен и от удоволствие. Всяка пролет из планината скитаха туристи и кой знае дали Горският дом, сега обзаведен и приветлив, нямаше да привлича повече туристи, отколкото далечната, занемарена туристическа хижа, в която те рядко се отбиваха.

Янко беше се замислил и не забеляза кога достигна големия завой под предела. Нещо изтрополя под шосето. Алчо изпръхтя и се спря като закован.

Върху бялото платно на шосето се появиха три големи, сивокафяви животни. Едното от тях беше най-голямо. Върху гордо вдигнатата му глава се извишаваха като венец грамадни, разклонени рога. Другите две, които вървяха напред, имаха продълговати глави с дълги уши и черни, влажни очи. Животните се спряха за миг, погледнаха каручката и с един скок прекосиха шосето. Жълтеникавите им задници се подхвърляха нагоре по гористия склон, а бързите им крака събаряха дребни камъни и пръст. Напред бягаха двете по-малки, а след тях тичаше по-едрото животно, метнало рогата си към гърба.

Янко извика възторжено. Никога не беше виждал елени и сега се развълнува от красотата на животните. Какви хубави очи имаха кошутите и как гордо гледаше еленът! И какви скокове правеха те, леки, бързи, сякаш се носеха от вихрушка! Ето значи какво ще пазят с Вълко! Тия елени... тия красиви животни...

Той продължаваше да гледа към гората, където бяха изчезнали елените. Душата му се изпълни с радост и задоволство, сякаш се връщаше от хубаво представление в театър. Елените продължаваха да стоят пред очите му и той почувства, че обиква службата си. Алчо пръхтеше и не бързаше да тръгне. Янко го шибна. Кончето изпъна шия и потегли.

Като пристигна вкъщи, той се развика отдалеч. На вратата се показаха двете момченца на Вълко, а Жар го залая весело. Хубаво дрънчеше колата по мекия горски път и пълнеше гората с приятни, пискливи звуци. Янко разказа на Вълко за елените. Сините му очи блестяха, а в гласа му личеше възторг.

Старият го погледна учудено, усмихна се под мустак и рече:

— Харесаха ти значи и видя какво пазиш. Браво! Ще стане ловец надзирател от теб. Пък аз мислех, че вечно ще тъжиш за лъснатите ботуши. Тъй де.

4

В Тихата долина, която се намираше в северните поли на планината, зимуваха елените и сърните. Стадата слизаха тук, щом се застуди и северните ветрове задухат откъм равнината. Тогава по гърба на дългата рътлина, която се спущаше към Тихата долина, се виждаха множество продълговати стъпки на кошути и заоблени следи на елени. Тия следи образуваха върху снега същински пътеки.

Те водеха към Солените извори, дето почвата беше отъпкана от животните и напомняше грапавата кал край селска чешма. Високи букове скриваха котловината. Къпините и тревата се срещаха в изобилие край потоците, а на места земята беше покрита със златистозелени мъхове. По тяхното кадифе всяка вечер безшумно пристъпяха плахи кошути, рошави телета и грамадни елени.

Тук идваше и старият елен, който прекарваше лятото по високите пасбища към върховете на планината. Неговата следа, грамадна като следата на вол, се срещаше из тия места през цялата зима, дълбоко отпечатана в снега. Равномерна и спокойна, тя водеше ту към Солените извори, ту край големите, вечнозелени къпинаци по бреговете на потока. Лете го виждаха край шосето по предела. Неведнъж беше излизал пред фаровете на камионите, които возеха траверси и подпори, облян от светлината им — грамаден, напет, с изумрудено светещи очи, с тежки деветоклонни рога. Той се въртеше край падналите клади и фигури нацепени дърва, където се зеленееха малини и където дебели мъхове и жълти гъби покриваха старите стъбла.

Беше навършил осемнадесет години, преклонна възраст за елените. Угаснал бе вече пламъкът, който го караше някога да рови земята с крак и да надава дълбокия си рев в топлите септемврийски нощи, когато небето над планината тежеше от звезди, а върховете ѝ се къпеха в мастиленогъста синина.

Някога беше най-едрият рогач по тия места и нямаше равен по сила в цялата околност. Но сега много остаря и затлъстя. Ходеше сам и живееше мъдро, в най-удобните и пълни с храна места. Обичаше да посещава сутрин и вечер Солените извори. Там имаше една хубава локва, в която се къпеше, а всички тънки и прави букачки наоколо бяха обелени от рогата му.

От ранна пролет до есента старият самец живееше спокойно, избягвайки всякакви разпри с младите елени. Но щом дойдеше месец октомври и започнеше ловът на сърни, той страдаше много от ловджийските кучета, които често го гонеха. Това гонене го съсипваше. На муцуната му се появяваше бяла пяна и когато се спираше да се вслушва, чуваше се замореното му дишане и пукането на тая кипяща, слюнчеста пяна. Той бягаше колкото може направо и надалеч, докато проклетите кучета не загубеха следите му из някой поток. Тогава

успокоен лягаше по върха на някой хълм и дълго си почиваше или отиваше в някоя локва и се тръшваше в нея, да разхлади пламналото си тяло. От хълбоците му се вдигаше пара, а край следите му оставаше кална вода.

През тия дни ставаше недоверчив и отбягваше шосето.

Най-сетне настъпваха първите зимни дни. Снегът покриваше гребена на планината и еленът започваше да слиза все по-ниско, към Тихата долина. Сърнешките и еленови стада също идваха тук. Но щом задухваха топли, южни ветрове, стадата се прехвърляха в южните поли, защото там ветровете оголваха бързо земята от снега и под него се показваха зелените къпини и мъх. Според времето и ветровете животните се движеха ту на север, ту на юг, да избягнат студа и вятъра. Старият елен слизаше до самите каменовъглени мини. Там беше топло и се намираще обилна паша.

Горите скоро започваха да бучат. Старите стъбла скърцаха плачливо ден и нощ. Падаха дълбоки снегове, натрупваха се преспи. Шосето замираще. Нощем планината изчезваше в мрак и мъгла. Дърветата пукаха от мраза, потоците едва чуто бълболеха под леда и сирените на мините огласяха нощта с дълбокия си, биволски рев.

В тия снежни дни старият елен не напущаше Тихата долина. Но ето че небето се изчистяше от тежките облаци. Снежните бури преставаха. Планината изплуваше из мъглата като огромен, заледен кораб и покритите с кит гори напомняха огромни дантели. Слънчевите лъчи им даваха най-различни оттенъци — нежновиолетови, бледожълти, пурпурни. През деня китът започваше да пада и да се топи. Блестящи капки светеха като горещи елмази тук-там по клоните, а вечер горите ставаха безплътни, леденостудени и синкави. По небето, изпълнено с пари, се появяваха редки, чудно едри звезди и червенината на залеза угасваше на запад, в синята студенина на зимата.

Тихата долина ставаше влажна и усойничава. Слънцето почти не я огряваше и старият самец, усетил първите полъхвания на южняка, тръгваше към слънчевите склонове на планината. Така в непрекъснато скитане минаваше зимата и ето че идваше краят на март, през който месец снеговете започваха да се оттеглят нагоре. Старият елен ставаше неразположен и неспокоен. Челната кост го сърбеше. Той мотаеше рогата си и ги удряше по клоните, докато единият от роговете

паднеше. Няколко дни по-късно падаше и другият. Тогава еленът се усещаше като болен. Не тежаша вече грамадните рога на оголялата му глава, но ведно с тая непривична лекота той биваше обзет от униние. Избираше си някой потулен кът и прекарваше там по цели дни, скрит от останалия свят, сякаш съзнаваше, че неговото единствено оръжие и величието му сега не съществуват.

Растежът на новите рога го безпокоеше с постоянния сърбеж, с болките от изпълнените с кръв кръвоносни съдове край челната кост. Този растеж беше тъй буен, че с всеки изминат ден новите рога ставаха все по-забележими. Те бяха меки, обвити в космата кожица, и тяхното растение продължаваше през цялата пролет до средата на лятото, когато и въгърците започваха да дълбаят кожата му. Все по-често еленът се къпеше и каляше, а след това чешеше о дърветата и тялото, и рогата си, по които висяха обелените кожички като заплетена юзда. Зимната козина отпаднаше, заменяше се с нова, по-червеникава. Той ставаше мършав и рошав, сякаш беше болен. Рогата бавно се втвърдяваха и сърбежът преставаше. За да се освободи от неприятните кожички, той си избираше някоя права и тънка букачка, натискаше я с рогата си и започваше да ги трие о нея. Дървото се превиваше и пружинираше, кожичките падаха. Отдалеч можеше да се чуе това триене и клатене на дървото, което по-късно изсъхваше.

През юни еленът се изпълваше със сили и отново започваше да ходи с гордо вдигната глава. Той се преселваше във високите, просторни поляни на планината, обрасли със сочна, млада трева, из която цъфтяха лютичета, пламтяха жълтите минзухари и нежно намирисваше теменугата. През това време на годината срещаше майките кошути с техните плахи телета, изпъстрени с жълтеникави петна и капки, със смешни, рошави главички. Те подскачаха на дебеличките си крака и глупаво гледаха с влажни очи.

После идваше август, тъмните, топли ноци — тихи, звездни и дълбоки, изпълнени с аромат на диви ягоди и на здравец. Облечените в зеленина гори шумяха и всяка привечер залязващото слънце хвърляше в тях къси огнени стрели, които бавно гаснеха по грамадните черни клади. Еленът тръгваше на паша — самотен и величествено бавен.

През септември, когато младите рогачи започнеха да реват и да се бият, старият самотник оставаше спокоен и учудено слушаше рева, тропота и пращенето, с които се изпълваше планината.

Такъв бе неговият гаснещ живот. Но все още той беше красив и внушителен. Старостта бе прибавила спокойно величие към гордата му осанка. И когато ходеше из гората с равния си ход, пак будеше възхищение. Правите му нозе стъпваха твърдо и ловко, а широко разклонените рога красяха посивялата му глава. И от всяко негово движение се излъчваше сила и увереност, както когато беше млад.

5

Първият сняг падна твърде рано. Една вечер планината се забули от снежните мушички. Снегът изпълни въздуха с едва доловимо шумолене. Като че от небето се спущаха безкрайни, ефирно леки завеси. Грамадните букаци край дома натежаха от кита и придобиха чудовищни форми. Сутринта, когато Янко се събуди, видя през прозорците разкошната бяла гора, безплътна като приказка.

Той се облече и запали печката. Сухите дърва весело запращяха, върху пода затрептя алено петънце. Меката светлина от снега проникваше в душата на младия човек. Като излезе навън, беше поразен от тишината над горите. Толкова плътна и глуха бе тая тишина, че на човек му се искаше да извика, за да събуди заспалата планина. Пръхкавият сняг пукаше под ботушите, които оставяха първите следи из двора, и се лепеше по токовете, тъй че те ставаха необикновено високи и затрудняваха ходенето.

— Бре-е-е-е! — извика Янко и погледна към колибата на Жар. Кучето спеше вътре, свито на кълбо. — Стани, Жар, отърси се, отърси се в тоя хубав сняг, да събориш от себе си бълхите — рече Янко.

Той се изми и цял зачервен, разгърден, още мокър, като изпущаше юнашки дъх и се любуваше на парата, влезе в хижата, тропайки с ботушите и оставяйки по пода жълтеникав сняг.

— Добро утро, момче! — изгърмя откъм кухнята гласът на Вълко. — Ела по-скоро да закусим, че ни чака работа.

Двете момченца на Вълко стояха в коридора, прилепили до смачкване нослетата си о стъклата на един прозорец, и гледаха навън. По лицата им се четеше безкрайно учудване и смут.

— Днес ще направим голяма обиколка — каза Вълко, когато седнаха край масата да закусват. — Ще ти покажа следите на дивите животни, да се научиш да ги различаваш, и, второ, ще обиколим местността край Солените извори, да видим какъв дивеч има там. По снега се чете като по книга.

Старият кон силно изпръхтя, когато напуснаха хижата с метнати през рамо пушки, а кучето излезе от колибата си и се прозина.

Поляната напомняше избелено платно и пътечката към чешмата беше изчезнала под снега. Двамата навлязоха в бялата гора. Малката птичка зидарка — със синкав гръб и жълти гърди — весело зачурулика и изпръхтя с крила. В неподвижния въздух всеки звук придобиваше особена чистота и звънливост, сякаш самият въздух звънтеше под белите сводести тунели на приведените от снега клони. На изток едва се забелязваше червенината на изгрева, като нечиста кръв, разлята в сивите облаци.

— Слънцето ще пробие и времето ще се поправи — забеляза Вълко.

Неочаквано той се спря и посочи с цевта на карабината прясна следа на дивеч.

— Познаваш ли тия следи?

Янко се наведе и опря ръце на коленете. Ясно се виждаха отпечатъците на малки копита. Това беше диря на сърна.

— Сърна трябва да е — рече помощникът неуверено.

— Видиш ли двете половини на копитото как са раздалечени. В мъжката сърна те стоят притиснати и върховете на копитото са изострени, а не тъпи, както са в тия следи. Значи сърната, която е минала преди час, е била женска — каза Вълко. Той нарисова с пръст върху снега следата на сръндак и му обясни разликата нагледно.

Двамата тръгнаха по следите на животното. Дърволазката продължаваше да пици и нейният писък напомняше пукот и пращене, като че някакъв дивеч тичаше из леса.

Сърната беше ровила снега над затрупаните къпини. Отърсените зелени вейки, с прегризани върхари, се виждаха отдалеч. Следата ѝ описваше полукръгове край тях. Животното беше се движило ходом, дирейки храна. То беше пасло в малкото сечище, където неокапалата шума се червенееше като дрипава дреха върху снега. Лисица, дошла отдолу, беше наредила като броеница отпечатъците на черните си крачета. Заек, минал наблизо, бе оставил накъдрена, дантелена следа. Другаде катерица бе подскачала с продълговатите си, прилични на лопатки крака и бе продължила своя път по дърветата.

Вълко обясняваше на своя помощник всяка следа, въвеждайки го в тайните на дивите животни, и Янко слушаше внимателно, зачуден от

големите познания на своя началник и другар.

В гората ставаше все по-светло и все по-синкава изглеждаше оставената от краката им бразда. Леката жълтеникава мъгла ту се сгъстяваше, ту се пръскаше като дим и от нея се показваха дърветата като призраци.

— Първият сняг раздвижва всички животни — каза Вълко. — В младите той създава същински смут. Те тръгват да дирят нови леговища и променят местата, където дотогава са живели. Тъй де, един вид прехвърлят се на други квартири. По него се четат всички работи из гората. Ето, видиш ли как лисицата се е снишавала и дебнела заека? А той е клякал на задните крака и се е вслушвал, защото е дочул подозрителен шум. А ето на, подплашил се и избягал благополучно, та Кума Лиса напразно се е влякла толкова време по корем. Гледай де е обърсала снега с опашката си.

Те продължаваха да вървят по сърнешката следа, която ги водеше по гърба на една рътлина, и отведнъж попаднаха на множество такива следи. Оттук беше минало цяло стадо. Животните бяха правили грамадни скокове.

Щом видя следите, Вълко се спря и погледът му зашари по рътлината. Като оглеждаше на всички страни, продължаваше да слиза надолу. Отведнъж се наведе и Янко видя голяма кучешка диря. Тя следваше успоредно сърнешките.

— А, а, а! — изръмжа Вълко и стисна челюсти. — Моят стар приятел, сивият планинец.

— Какво? — попита младежът.

Вълко не отговори. Той сне фуражката и прекара ръка по широкото си чело. Погледът му неспокойно оглеждаше рътлината.

— Значи пак се срещнахме — мърмореше той глухо. — Но тоя път няма да живееш повече! Дано си сам, дано не си събрал бандата си.

Янко се наведе и разгледа следата. Приличаше на кучешка, но беше по-продълговата и далеч по-голяма. Петата се врязваше дълбоко в мекия сняг, а ноктите личаха съвършено ясно. Като се изправи, видя, че Вълко гази наоколо снега. Изведнъж Вълко измърмори нещо и пак сне фуражката от главата си, сигурен знак, че е ядосан.

— Ела тук — каза той, като му кимна с глава, — ей къде са минали. Събрал ги значи. Може ли да не ги събере! И рано-рано

направил шайката.

По-долу бяха минали още три вълка. Вълко стоеше над дирите им и бършеше лицето си с носната кърпа.

— Гледай тук — посочи той следите. — Виж какви скокове са правили. Гонили са сърните отдясно, дано ги объркат и принудят да се върнат.

И без да даде време на младежа да разгледа вълчите следи, той тръгна по тях. Янко го последва. Двамата преминаха дола и се изкачиха по отсрещния рид. Няколко пъти вълчите следи се кръстосваха с тия на сърните, докато едните и другите се изгубиха в потока зад рида. Потокът водеше към мините. Там бяха избягали гонените животни да търсят спасение от хищниците. Като повървяха по водата, двамата мъже отново видяха вълчите следи. Те извиваха към едно гъсто сечище и показваха, че вълците бяха напуснали плячката си.

Вълко и неговият помощник седнаха на един паднал от старост бук да починат. Ловният надзирател пушеше мълчаливо, с ръка, сложена върху приклада на карабината. Изведнъж той каза замислено, сякаш говореше на себе си:

— Не бива да ги оставим. Трябва да ги проследим, да видим къде се движат, какви им са пътищата. Голяма пакост ще направят, ако не се разправим навреме с тях. Особено сивият...

— Какъв е този сивият? — плахо попита Янко.

— Той е най-хитрият вълк — мрачно каза Вълко. — Знам го от три години.

Те тръгнаха нагоре по вълчите следи, като затъваха в снега и се спъваха от време на време в съчките под него. Така пак се озоваха на предела и се спуснаха в северните склонове на планината. Вълчите следи извиваха край Тихата долина и се губеха по шосето, малко по-долу от кантона.

На шосето Вълко се спря, съобрази нещо и поведе помощника си назад, към долината. Тук те попаднаха на равната, волска следа на стария елен и на множество други следи от кошути, сърни и млади елени. Животните бяха отишли към навеса, където яслите бяха пълни с фий и сено.

— Трябва да се връщаме — заяви Вълко, като погледна небето. Ниски, сиви облаци се трупаха по върховете. Денят ставаше все по-

мрачен. От сутрешното слънце нямаше и следа. Мъглата се събираше по върховете и горе горите започваха да бучат. От време на време прехвъркваше синигерче и се чуваше как кълвач удря по гнило дърво.

— Утре ще отидеш в махалите да купиш една болна овца — каза Вълко. — Трябва да тръгнеш по-рано. А сега, хайде за дома.

Те прекосиха Еленово вървище и вдигнаха две сърни, които избягаха с тропот към долината.

Янко не беше обядвал и изнемогваше от умора. Той се спъваше и често падаше. Но беше решил да не се оплаква и послушно да следва своя неумолим началник. Вълко вървеше леко и сигурно, сякаш се изкачваше по някаква стълба. Той не се плъзгаше и Янко се учудваше, че дишането му е спокойно и равномерно.

След двадесетина минути бяха на самото било. Тук снегът беше по-дебел. Вълко седна на един повален бук.

— Ще останем няколко минути да починем. Може да мине нещо...

Янко едва не изхълца от радост. Той се отпусна върху дървото и отведнъж усети приятна отмора да обхваща тялото му. Струваше му се, че не ще има сили да стане.

Двамата мълчаха. Янко мислеше за своето разсилническо столче. Колко хубаво щеше да бъде, ако сега си седи в коридора на лесничейството и спокойно разговаря със стария Кютук или с вечно недоволния Григор, който страда от язва в стомаха! Кой дявол го доведе в тия заснежени гори, между преспите и пустоша? Краката му сякаш бяха откъснати и той не ги усещаше, във врата му мокреше паднал сняг. Сърцето му продължаваше да бие и раменете му тежаха.

Изведнъж Вълко вдигна глава. От насрещната страна на седлото се чу пращане. Между снега се мярна нещо сиво. Момъкът различи продълговатата глава на кошута. Зад нея се подаде гърбът на друга. На седлото излезе елен с къси, дебели рога. Двете кошути вървяха напред. Животните отминаха на север, към Тихата долина.

Когато пращането заглъхна и гората скри трите силуета, Вълко каза:

— Докато се здрачи, ще минат и други. Времето се разваля. Ще започне тежка зима. — И тъй като Янко го гледаше с недоумение, добави: — Те преминават гребена оттук. Това седло е най-ниското. Искаш ли да хванеш следите им, ела на това място. Ако са отишли на

юг, ще вее южнякът и времето ще бъде топло. Ако отиват на север, идва лошо време. Трябва да приготвим снегоходките.

Той стана и погледна на север. Оттам бавно напредваше гъста и черна мъгла. Небето се замрежваше от ниски, пълни със сняг облаци. Горے по върховете горите вече не бучаха. Тук-там, отърсени от снега, те се чернееха на петна, а над тях пълзяха мъгли.

Двамата се върнаха в дома привечер. Жар ги посрещна с лай, а Гюрга се показа на вратата. В стаята весело бумтеше печката. Гюрга донесе голяма тенджерата с гъбена чорба, от която излизаше ароматна пара.

— Гладни сте като вълци — смееше се тя, като ги гледаше как лакомо надничат в тенджерата. След няколко минути между бумтенето на печката и тракането на будилника се чуваше шумното сърбане на мъжете.

— Барометърът показва все лошо време — обади се Янко, който се съвземаше от своята умора и лицето му, зачервено от лютата гъбена чорба, блажено се отпусчаше. Той погледна към прозореца, където стоеше уредът.

— Къде е стрелката? — попита Вълко.

— На буквата о. Тая сутрин беше на р.

— Чудно! — Вълко го погледна от своето място. — Тук тая машинка показва все променливо. Тъй де. Времето ще се развали. Така казва еленът. — Той се обърна към жена си: — Тия дни ще се наложи да ноцуваме в бараката при навеса. Ти пусни Жар в коридора да пази. И наглеждай коня.

Гюрга го погледна изненадано. Той добави:

— Появили са се вълци.

Щом се нахраниха, Янко отиде да цепи дърва и едва се довлече до леглото си.

6

През нощта започна виелица. Горите забучаха с дълбок, непрекъснат рев. От четирите ъгли на сградата вятърът мяучеше като котка. Понякога се чуваше шум, като че някой търкаля навън празни бъчви. Всичко изчезна във вихрения въртеж на снежните роища.

Янко лежеше в затоплената стая и като гледаше червеното петно от печката, отразено в стъклата на единия прозорец, мъчеше се да различи какво става навън. Зад стъклото се виждаше матова стена от сняг и от мъгла. Той чу, че Вълко излезе и пак се прибра в съседната стая, дето спеше със семейството си. После вятърът затвори с трясък единия капак на прозореца и в стаята сякаш стана по-топло и по-тъмно. Янко заспа, изморен от днешната обиколка.

Когато се събуди, беше светло. Навън снегът продължаваше да вали. Барометърът, закачен между външните и вътрешните стъкла на прозореца, се поклащаше на телта, с която бе привързан.

Вълко стоеше до прозореца и се бърснеше, а запалената от него печка започваше да се зачервява.

— Наспа ли се? — попита той и Янко трепна от бащински мекия тон, с който бяха казани тия думи... Стана му срамно и съвестно, че се е успал.

Той скочи и започна да се облича.

На южния прозорец беше се натрупала пряспа. От покрива висеше друга, извита като свод.

— Ти забрави, че трябва да отидеш в махалите за овца — каза Вълко, зает с бърсенето, което му пречеше да говори свободно. — Аз ще те придружа донякъде и ще остана при хранилките. Вълците няма да закъснеят да се появят там. Не се знае докога ще трае това време.

Янко мълчаливо се облече и се стегна за път. Вълко взе храна за два дни, откачи чифт снегоходки от стената, прегледа вървите им и ги мушна в раницата. После той отиде в своята стая, отключи едно шкафче и взе оттам черно стъкълце, в което имаше стрихнин.

Жена му донесе закуската — солена сланина и чай, и докато закусваха, Вълко ѝ каза:

— Довечера няма да се върнем. Ти, Гюрга, ще останеш сама. Както ти рекох и снощи, пусни Жар в коридора. Той ще те пази по-добре от нас.

— Нима мислиш, че се страхувам? — усмихна се жена му.

Тя се залови да нахрани децата и да им помогне да се измият. Янко я гледаше. Колко спокойна и храбра изглеждаше тая предивременно застаряла жена.

— Облечи се добре и си намажи дебело ботушите с меча мас — каза Вълко, като му подаваше една бутилка.

Той уви ушите си с шалчето, сложи ръкавиците и като взе карабината от станоката до вратата, тръгна. Янко го последва. Вилицата ги пое още от вратата. Те се спуснаха право надолу по една стръмна рътлина, която извеждаше на запад от Тихата долина. Снегът продължаваше да вали — дребен като прах. Вятърът го въртеше на всички страни и събаряше кита от клоните. Понякога двамата хлътваха в пряспа до пояс. Но снегът беше пръхкав, лесно се газеше. Спускаха се без път надолу или, както казваше Вълко, „събаряха се“.

След десет минути се озоваха на затрупания горски път. Тук се разделиха. Вълко пое към Тихата долина, а Янко продължи по рътлината към махалите.

— Прегледай пушката и я дръж винаги готова. Може да срещнеш глутницата — посъветва го Вълко, преди да се разделят. — Гледай да вземеш овца на всяка цена. Ако не намериш болна, вземи здрава. Тъй де! Без нея да не се връщаш. И разпитай колибарите виждали ли са вълците.

Янко се загуби в мъглата. Още няколко минути Вълко чува пукота на снега под ботушите на младия човек, после всичко заглъхна в бялото мълчание. Той тръгна по пътя. Снегът стигаше до бедрата му. Пътят пресичаше няколко рътлини, навлизаше в долове и вървеше успоредно с гребена на планината. Тук вятърът не се усещаше и снегът валеше равно и тихо като из сито. Между стъблата на дърветата, привели натоварените си клони, прилични на клоните на плачуци върби, се виждаха коритата на потоците. Сред меката белота рязко се очертаваха лишеите по стъблата и жълтите праханицы, поръсени от снега. Стъпките на Вълко пълнеха доловете с пукот и ехо.

Той се приближаваше към навеса от дъното на един дол. Оттам никога не идваше дивеч.

По пътя не видя никакви следи. Големите горски зайци спяха и според обичая си не смееха да напуснат своите скривалища, докато снегът не престане да вали. Лисиците дремеха в дупките си, а сърни и елени рядко минаваха по пътя.

Но щом премина втория дол и навлезе в Тихата долина, Вълко попадна в следите на стадо елени. Те бяха пресни и водеха към навеса.

Присъствието на дивеча го развълнува. Вълко раздвижи плещите си, оправи карабината, да не трака о халката на раницата, и с дебнещи крачки тръгна напред. Лицето му стана сериозно и напрегнато, в очите му се появиха весели и страстни пламъчета. Старият ловец се пробуди в душата му. Той достигна гърба на бараката и надникна зад нея.

През падащите снежинки под навеса се виждаше голямо, тъмно петно. Вълко се дръпна назад, разкопча шубата и от пазвата си извади окачен на шията му далекоглед. Със самодоволна и лукава усмивка го постави на очите си и погледна към навеса.

Там лежаха две тъмнокафяви кошути и едно теле. То беше сложило глава върху гърба на майка си. И трите животни гледаха бараката — сигурно бяха усетили присъствието му. В обектива на далекогледа ясно се виждаха техните големи очи, изпълнени с тревога.

Ако се опиташе да влезе в бараката, щяха да го видят и да избягат. Това беше неизбежно. Ала на Вълко се искаше да ги погледа и да им се полюбува.

Щом се показа зад стената, трите животни скочиха и избягаха с бързи и гъвкави скокове. Вълко се престори, че не им обръща внимание, и влезе в бараката. Запали малката тенекиена печка, премете пода и приготви леглата за нощес.

— Нека сложа всичко в ред, та когато дойде Янко, да види, че е подредено, и сам да привикне на ред — мислеше си гласно ловният надзирател.

Снегът продължаваше да вали. Вълко използва времето до обед да напълни с овес коритата под навеса и да сложи фий в яслите. Снегът щеше да засипе стъпките му и животните щяха да идват по-спокойно.

След това обядва и понеже топлината в бараката го накара да се отпусне, той поспа.

Когато се събуди, снегът беше престанал. Часът бе четири. Мъглата се сгъстяваше и времето като че се готвеше да поомекне. Но старият ловец не се мамеше. Той знаеше, че покачването на температурата в такова време значи нов и обилен снеговалеж. И наистина снегът отново заваля. Късият декемврийски ден беше към края си.

Вълко си спомни за своя помощник. Сигурно момъкът щеше да се забави, докато намери овца.

Той не се реши да предприеме обиколка наоколо, макар че силно се безпокоеше от вълчата глутница. Щеше да остави пресни следи по снега и да изплаши идващия към навеса дивеч. Тъй като приближаваше времето елените и сърните да дойдат, той се приготви да наблюдава появата на животните. Това удоволствие оправдаваше целия положен

труд край постройката. Вълко се радваше, че дивечът привикна така скоро с навеса и че идваше на яслите. Старият ловец обичаше тия трепетни минути, когато дебнеше някоя сърна или елен. Видът на дивеча го вълнуваше дълбоко и караше сърцето му да бие по-силно. Но неговата ловна страст сега беше отстъпила пред задоволството на пазача, който се радва на числеността и на красотата на животните. Тая година той идваше тук за пръв път и гореше от любопитство да види какъв дивеч ще дойде на яслите. Дали нямаше да се появи някое болно или осакатено животно? Той се вираше навън през малкото прозорче на бараката, да не пропусне нищо от появата на дивеча, и ето че острите му очи различаха едрата маса на стария елен, който идваше пръв.

Еленът вървеше спокойно, ала предпазливо. Като излезе на полянката пред навеса, спря се и цяла минута стоя неподвижен. После подуши снега. Оттам бяха минали кошутите и телето. Еленът душеше засипаните им стъпки. След това тръгна към навеса. Вълко го виждаше как дърпа фия и чуваше шумоленето на сухия фураж. При всяко дръпване старото животно се вслушваше. Изведнъж то трепна и обърна глава. Тежките му рога се раздвижиха, ала в следния миг еленът се успокои. Дойдоха две сърни. Те изглеждаха необикновено малки край самотника и почти се губеха в здрача на зимната вечер. Като погледаха недоверчиво към бараката, накъдето през цялото време все поглеждаше и еленът, сърните отидоха до яслите и започнаха да ядат.

Неочаквано еленът пак вдигна глава. Сърните побягнаха. Но не мина и минута, Вълко отново ги видя на яслите. Сега заедно с тях там имаше цяло стадо кошути. Ловният надзирател не забеляза откъде бяха дошли. Сигурно бяха се промъкнали зад постройката. Погълнат от вида на дивеча, той се мъчеше да прочете животните. Преброи осем, без да е сигурен в числото. Кошутите се виждаха като силуети и се сливаха в тъмна маса. Очите му се измориха от виране — мракът ставаше все по-гъст и само белината на снега му позволяваше да ги вижда.

„Необходими са още три такива навеси — мислеше си Вълко и си представи местата, където щеше да ги построи. — Я виж ти, те се блъскат край коритата. Види се, намериха овеса.“

Но животните се разбягаха като сенки, пръснати от светлина. Това стана тъй внезапно и тъй бързо, че Вълко примига и напрегнато се втренчи в мрака. Ясно видя празния навес. Учуден, той продължаваше да се взира през прозорчето. До слуха му достигна тропотът и пращането на бягащия дивеч.

„Янко идва“ — мина му през ума. Той отвори вратата и излезе навън. Тропотът продължаваше да се чува по насрещния бряг на долината. Съборен от стръмнината камък плесна в близкия поток.

Вълко настръхна и цял се обърна на зрение и на слух. Очакваше да чуе стъпките на своя помощник, но вместо това чу уплашения рев на елен. Не, момъкът не можеше да създаде такава паника в стадото!

Обзет от лошо предчувствие, направи няколко крачки пред вратата и в същия миг му се стори, че една дълга сянка премина между дърветата.

— Вълците! — високо каза той, втурна се в бараката и грабна пълната карабина. Но тутакси се отказа да стреля. Изстрелите нямаше да накарат вълците да оставят своята плячка. Те щяха да изплашат повече преследваните елени и да ги заставят да избягат нагоре, дето снегът беше по-дълбок.

Вълко се почувства безпомощен. Не знаеше какво да предприеме. Изхука веднаж-дваж и яростно започна да ругае. Ако това беше се случило през деня, щеше да се завтече по долината да преследва глутницата, дори ако тя се състоеше от стотици вълци.

Неговият вик заглъхна в глухотата на зимната нощ, дори ехото не му отговори. Той запали ветроупорния фенер, окачи го под стряхата и застана под нея, да слуша какво става. Не се чуваше вече нищо. Мрак обгръщаше огромната маса на планината. Само плясъкът на потока се носеше като тих ропот.

От безсилие и от гняв Вълко започна да ругае вълците и себе си, задето не обърна по-голямо внимание на тая опасност още през есента. Той се разхожда неспокойно до полунощ, като тюхкаше и мърмореше. Утешаваше го донякъде пръхкавият сняг, който позволяваше на елените и сърните да бягат толкова бързо, колкото и самите вълци.

Вълко си легна, когато неговият голям часовник с арабски циферблат показваше един и половина след полунощ.

„Добре че снегът не е замръзнал“ — помисли си той, преди да заспи.

Сивият планински вълк беше роден преди шест години далеч от тия места, в една влажна пещера, над която растеше здравец и папрат. Старият ловец на мечки, дядо Яко, уби майка му, когато сивият и братчетата му бяха само на един месец. От петте вълчета остана жив само той, защото единствен успя да се храни сам. Другите измряха от глад, разкъсани от лисиците, които, както се знае, мразят вълците, както и вълците мразят тях.

Вълчето привикна да си търси храна и стана отличен ловец на мишки и на дребни гризачи. Когато порасна, то се научи да дебне зайците, после сърните, които причакваше привечер край изворите и по пътеките в гората. За разлика от своите събратя, сивият никога не слизаше из полето и не нападаше стадата, защото винаги можеше да хване дивеч. Зиме, когато дебелият сняг замръзваше и елените затъваха в него, вълкът лесно ги застигаше.

Есен намираше някоя вълчица, скитаща по тези места със своите пораснали вълчета. Тогава заставаше начело на глутницата и ставаше страшилище за дивеча. Сега той водеше шест вълка, между които

имаше една стара и една млада вълчица. Глутницата беше дошла от югозапад и бе успяла да разкъса в северните поли на планината няколко сърни.

Преди да влезе в Тихата долина, глутницата попадна на стадо елени. Вълците ги погнаха, ала елените бързо взеха преднина и сивият пръв престана да тича по следите. Щом разбра, че стадото бяга леко и бързо, той се спря, а с него се спряха и останалите му другари. Глутницата се върна назад. Вълците се наредиха един зад друг и техните опашки се повлякоха из снега. Те се движеха по гърба на една полегата рътлина, право към Тихата долина, като оставяха зад себе си дълбока бразда из снега. Навалени от снега, изглеждаха като седем сиви сенки.

Изведнъж водачът се спря. Сякаш по даден знак се спряха и другарите му. От високото седло на рътлината хищниците забелязаха навеса. Постройката ги изненада и разпали надеждата им да намерят храна. И ето, те видяха стария елен и чуха рязкото шумолене на сухия фий. Тогава легнаха в снега като ловджийски кучета, които са открили ято яребици. После, сякаш подчинени на невидима команда, се разделиха на две групи — четири вълка се смъкнаха безшумно по рътлината и направиха засада на стръмния бряг на потока, точно срещу навеса, а останалите, начело със сивия вълк, заобиколиха Тихата долина срещу вятъра и бавно започнаха да се придвижват към постройката. Така достигнаха поляната и там видяха сенките на две

кошути и един елен, които отиваха към яслите. Вълците се пръснаха, образуваха верига около навеса, обърната към потока, дето чакаха техните другари. Те пълзяха бавно, сякаш влачеха с усилия краката си. Над дебелия сняг се показваха само главите им. Фосфоресциращите им очи ясно виждаха тъмната маса от жива плът, събрана под широката постройка, под която се размахваха рогата на елените и дългите уши на кошутите. Още двадесетина стъпки оставаха до тая богата плячка.

От два дни не бяха яли почти нищо, но гладът не им пречеше да бъдат търпеливи. Колкото повече се приближаваха, толкова по-бавно пълзяха. Така се озоваха в края на поляната, където гората бе най-близо до навеса. Разстоянието до елените сега беше десетина метра.

Отведнъж една стара кошута тревожно вирна глава и силно изпръхтя с ноздри. Беше усетила вълчата миризма.

Животните се втурнаха да бягат. В същия миг сивият нападна, последван от другите вълци.

В залисията два вълка налетяха право в стадото, а другият погна сърните. Но никой не успя да хване нито едно животно. Изплашените кошути правеха такива скокове, че вълците скоро изостанаха назад. Те тичаха след стадото и се мъчеха да го вкарат в дола. Вълко беше видял тоя закъснел вълк.

Преди да достигнат потока, елените се пръснаха. Две кошути избягаха срещу течението, еленът с останалите неочаквано изви към

стръмнината и бързо изчезна от другата страна на рида. Само старият елен връхлетя на вълчата засада. Посрещнат от хищниците, беше принуден да се върне. Ала зад него тичаха другите три вълка. Старото животно се обърка. То скочи тежко в потока и пръскайки край себе си вода и кал, търти по течението с оглушителен шум.

Като не можаха да го хванат, вълците започнаха да тичат от двете му страни, по бреговете на дола.

С тежки скокове се носеше старият елен по неравното корито на потока. Той се плъзгаше и спъваше, събаряйки камъни под копитата си. Няколко пъти се опитва да излезе от стръмното дъно, но вълците не му позволяваха да се измъкне. Еленът се мъчеше да вземе преднина. Щом коритото се разшири и стана по-равно, с грамаден скок той се озова на брега. Сивият вълк го ухапа и отново го събори в потока. Еленът продължаваше да бяга със същата бързина. Долината се изпълни с тропот, който преминаваше по нея като вихрушка. Вълците ревниво бдяха тяхната жертва да не се отделя от коритото. Бързи и съобразителни, те засичаха завоите и скъсяваха разстоянието, което ги отделяше от жертвата.

Така в луд бяг преминаха цялата долина по дължината ѝ и се озоваха в коритото на Широката река, чието каменливо легло беше засипано със сняг и лед. Еленът започна да показва признаци на умора. Той дишаше тежко и неговото сумтене изпълваше глутницата с нови сили. Все пак той успя да вземе преднина. Постепенно вълците останаха назад.

На стотина крачки по-долу реката правеше остър завой между високите скали. Когато еленът приближи завоя, сивият вълк се отдели от другарите си, пресече завоя по най-късия бряг и се озова пред елена, тъкмо когато старото животно бягаше по леда. Досега то бе тичало по водата, но щом попадна върху здравия лед на вира, копитата му се хлъзнаха, краката му се разкрачиха и то падна на задницата си. В тая минута вълкът се метна на гърба му.

Мъчителен рев огласи зимната нощ. На него отговори кучешкият лай от близката махаличка. Еленът се изправи, направи голям скок и успя да събори звера от плещите си. Но в това време другите шест вълка го настигнаха и заобиколиха. Еленът замота рога и храбро посрещна нападението. Един от младите вълци беше повален на леда. Но водачът пак скочи на гърба му и пак се разнесе еленовият рев.

Ледът внезапно се продъни и еленът потъна до гърди в студената вода на вира. Вълците се отдръпнаха и наклеяха по края на голямата копка. Сега вече тяхната жертва не можеше да им убегне. За миг настъпи тишина, в която се чуваше тежкото дишане на елена и тихият плясък на реката. Кучешкият лай от махаличката замлъкна, снегът престана да вали и наоколо сякаш стана по-светло. Еленът стоеше неподвижно, навел големите си рога над черната, трепкаща вода. След няколко минути студеният вир щеше да парализира замореното му тяло. Вълците знаеха това и търпеливо чакаха. Те се раздвижиха и започнаха да обикалят край жертвата си. Еленът повдигна глава и се приготви да посрещне нападението, като обръщаше рогата си на всички страни. Два вълка се приближиха насреща му и изтракаха със зъби. Той насочи рогата си към тях. В този миг сивият вълк направи грамаден скок, прескочи копката и се озова на гърба му. Еленът се обърна и сметнатия звяр на плешките си разби леда и се опита да излезе на брега. Това чакаха вълците. Щом се извлече от вира, последва нов, задружен напад. Вълчицата се впи в шията му и еленът се изправи на задните си крака. Вълците увиснаха по него като тежка, ръмжаща маса, която го свлече на земята. Още няколко пъти се разнесе предсмъртният рев на старото животно. След това настъпи тишина, в която се чуваше хъркането на агонизиращата жертва...

Вълците ядоха до разсъмване, влачейки по брега на реката големи късове месо. И когато мътното зимно утро започна да се процежда над планината, глутницата се върна, натежала от своя кървав пир. Коремите на вълците бяха издути от огромното количество погълнато месо. Те навлязоха дълбоко в засипаните със сняг гори и като достигнаха едни високи и мрачни скали, налягаха между тях.

8

Само старата въглищарка видя смъртта на елена. Тя живееше близо до дъскорезницата в своята влажна дупка, в края на малкото сечище, отдето се откриваше коритото на Широката река.

Когато се здрачи, тя тръгна по плячка. Тъй като дъскорезницата беше пуста, лисицата слезе към нея, да дебне мишки в напуснатата постройка.

Въглищарката се вмъкна в засипания със сняг улей и там успя да хване едър и тлъст сънливец. После дълго време рови под едни вършини, отдето измъкна мишле.

Закусила хубавичко, тя се облиза и влезе в дола. Тоя дол ѝ служеше за път към махаличките. Въглищарката вървя по дъното му, оставяйки своята равномерно наредена следа край водата. На едно място се спря да разрива някаква дупка, от която силно миришеше на плъх. Но дупката се оказа много дълбока и лисицата се отказа от тая работа.

Като продължи пътя си, тя достигна стара, отдавна запустяла воденица. Оттам се виждаше широкото корито на реката.

Преди да влезе в коритото, отгоре се чу силен шум. Въглищарката легна в снега. Нещо едро се носеше към нея. Тя избяга назад и се мушна в храстите, приведени от снега като преспи. Еленът мина наблизо и тя чу тежкото му дишане. След него тичаха вълците. Козината на гърба ѝ щръкна и тя търти из едрата дъбова гора.

Ревът на елена достигна дотук като кратък звук от тръба. На него отговори кучешки лай. След това лисицата го чу още два пъти.

Тя тръгна по високия горист бряг на реката и се промъкна над самия завой. Оттам ясно чу как вълците се давят в своята лакомия и как късат тялото на елена.

Пропълзя и ги видя в малката пропаст под скалите. Някои се трупаха край отворената коремна кухня на животното.

Богатият пир я накара да се оближе. От възбуда тя размаха дългата си, бухкава опашка и реши да чака, докато вълците се махнат,

за да доизяде това, което би останало.

Стоя там до зори. Едва се въздържаше да не заклепка от завист и от глад. И когато седемте вълка си тръгнаха с издути коремци и оцапани с кръв муцуни, вглицарката се смъкна долу и лакомо задърпа останалото по костите месо. Вдadena в тая наслада, тя забрави всяка предпазливост и яде до насита, докато се развидели напълно. Тогава отнякъде долетяха два гарвана и започнаха да се карат с нея.

Преди да си тръгне, тя прехапа изплезения език на елена, взе в уста единия му крак и се запъти към своето жилище.

На леда останаха късове кожа, няколко едри, оглозгани кости и главата на старото животно. Тя се търкаляше настрана с големите, окървавени рога. Един от гарваните бе кацнал върху нея.

9

Вълко спа лошо и се събуди призори. Бараката беше изстинала. От прозорчето се промъкваше мътната дрезгавина на утрото. Навалелият през нощта сняг беше се налепил по рамката.

Ловният надзирател стана бодро, като прехвърляше през ума си снощната случка. Съмнението, че Янко няма да дойде и днес, го изпълни с безпокойство. Той се изми със сняг и запали печката.

Още през нощта беше обмислил план за борба с вълците и щом се развидели добре, веднага се залови за работа. Извади от раницата си буца лой и я нагря на печката. След това постла един вестник на пода и с помощта на джобното ножче приготви малка, дървена лъжичка. Той извади шишето с отровата и като прегледа ръцете си да не би по тях да има ранички, отново се залови с лойта. Откъсна малко като жълъд късче и го направи на топчица. После го натисна с върха на лъжичката, тъй че то заприлича на напръстник. Така той направи множество напръстничета, нареди ги върху вестника и започна да сипва в тях по мъничко отрова.

Когато всички напръстничета бяха напълнени, отново наля останалата лой и затвори отворите им. По този начин приготви много кухи лоени топчета, изгори вестника и лъжичката в печката, а топчетата постави в един свински мехур, приготвен за тая цел.

Беше свикнал да си говори сам и гласно да изказва мислите си — навик, усвоен от дълговременен самотен живот из горите.

„Дали не съм забравил нещо? Ножът? Ножът е тук. — Той го попипа на кръста си, да се увери, че е там. — Ами Янко? Кога ще дойде това момче? Бави се, проклетникът. Зяпа из махаличките. Аз ще го науча. Тъй де. Ами ако дойде, когато ме няма? Ще му оставя бележка.“

Той откъсна лист от бележника си и написа:

„Чакай ме, ще дойда към обед.“

Остави бележката на леглото и тръгна.

Снегът бе спрял. Тежко привеждаха клони дърветата. Рядка мъгла покриваше върховете и се стелеше надолу, дето близките склонове се губеха в млечна белота.

Вълко се насочи към навеса и разгледа снощните следи. Снегът беше ги засипал през нощта, но все пак личаха дълбоките следи на елените. Той слезе към поляната и откри широките бразди, останали върху снега от дебнещите зверове.

Тутакси му стана ясна цялата картина. От вълнение сне фуражката си и прекара ръка по челото си.

Зад навеса вълчите следи се смесваха със следите на елените. Вълко достигна потока, хвърли учуден поглед към брега и забеляза други следи. Те извиваха под остър ъгъл в насрещния бряг.

„Виж ти“ — помисли си той и внимателно разгледа стръмнината. Тогава различи дълбоката диря, с изровена тук-там шума от копитата на елена. Старото животно беше тичало право нагоре, после беше се върнало, следвано от други вълци... Няколко минути Вълко размишлява, след това се обърна и тръгна по течението. Не всичко му бе ясно, ала той знаеше, че ако вълците са хванали елена, хванали са го в низината, към реката. Еленът непременно щеше да тича по водата, да скрие следите си.

Щом измина двадесет метра по брега, Вълко разбра тактиката на вълците.

— Вкарали го вътре да му строшат краката — измърмори той и отчаяно поклати глава.

По едно време забеляза кръв. Тя се виждаше като бледожълти петна, но той разрови снега и отдолу се показаха яркочервени капки. Нямаше съмнение, че еленът бе ухапан.

— Отишъл си е — изръмжа Вълко.

След половин час той стигна каменливото дъно на реката. Без да следва следите, тръгна по високия бряг и се озова на скалите до завоя. Оттам видя окървавения и изтъпкан сняг и останките от елена. Цяло ято свраки и гарвани ожесточено споряха край тях. Без да мисли, Вълко сне карабината, прицели се в един гарван и натисна спусъка.

Пукот изпълни долината и отекна в планинските усои. Черната птица остана с разперени крила на леда, разкъсана от куршума. Другите отлетяха с уплашен грак. Вълко слезе и взе главата на елена.

Като я превърза о раницата и хвърли гарвана във водата, той се удари по челото и страшно изруга. Едва сега съзна, че бе направил голяма грешка, като остави следите си край останките на елена. Сърдит и начумерен, той хвана дирята на глутницата и тръгна по нея.

10

Вълците бяха минали край изоставената въглищарница в съседния дол. Оттам бяха поели полегатата рътлина, по чийто гръб лъкатушеше тясна пъртина, направена от въглекопачите, които отиваха и се връщаха от мините. Тая пътечка минаваше предела и прехвърляше отвъд. Глутницата беше вървяла по нея до средата на рътлината, където свършваше дребната, гъста гора. По-нататък следите водеха по един засипан горски път.

Следвайки следите, ловният надзирател мина през едрата дъбова гора. Снегът беше дебел и на всяка крачка Вълко потъваше. Вдигаше силен шум и нямаше смисъл да продължава преследването. Дори и да попаднеше на глутницата, не би могъл да я види в гъстата гора, отрупана с кит. Той прекоси един дол и там откри други, пресни следи. Отначало помисли, че по дола са минали елени, но когато разгледа по-внимателно следите, разбра, че те са следи на диви свини. Преди час оттук беше минал глиган, водещ стадо от девет женски. Дивите свини бяха ровили край водата и продължили пътя си по посока на Тихата долина.

„Ще си имат разпавии с вълците“ — помисли си Вълко и погледна часовника. Беше девет. Като размисли, че не ще му остане време да приложи плана си, върна се на пътечката и оттам огледа склоновете, към които бяха отишли вълците. Високо над младата гора, през кита и мъглата, се виждаха високи и мрачни скали. Нещо му подсказваше, че глутницата е там.

Той си тръгна. Рогата на елена тежаха и се закачаха в ремъка на пушката. Плъзгайки се, бавно слизаше надолу, загрижен от отсъствието на своя помощник и ядосан на себе си, задето беше взел еленовата глава.

Край Широка река той видя човешка следа, позна отпечатъците от ботушите на Янко и тръгна нетърпеливо и бързо да узнае дали неговият помощник е донесъл овцата.

11

Момъкът го чакаше в бараката. Зачервен от ходенето, беше запалил тенекиената печка и сушеше мокрите си крака.

Щом видя начумереното и сурово лице на Вълко, той се усмихна смутено.

Ловният надзирател сне раницата от гърба си и я хвърли на пода. Еленовите рога изтракаха върху голите дъски. Като забеляза овцата в полутъмния ъгъл на бараката, облекчено въздъхна, но веждите му останаха все така застрашително нависнали.

— Защо закъсня? — попита той глухо.

Янко се смути още повече.

— Не можах да намеря... вчера. Нямаше. Едва днес взех ей тая — отговори той и посочи овцата.

Вълко взе метлата и започна да събаря налепения по ботушите сняг. Помощникът гледаше орфаната глава, но не смееше да попита за нея. Той познаваше тежкия характер на своя началник. Когато бе сърдит, старият ставаше мълчалив. Ала по-късно, щом гневът му преминеше, сам щеше да разкаже какво се е случило.

Двамата седяха край печката. Между пращането на дърветата се чуваше как Вълко пухти и пъшка. Той поизсуши ботушите си и сърдито каза:

— Стягай се, ще сложим отрова!

Янко стана.

— Ял ли си?

— Ядох отзарана в махалите.

— Дай тогава да похапнем. Не се знае дали ще имаме време да обядваме.

Те седнаха и започнаха да се хранят.

— Купих малко ракия — предложи помощникът и показа манерката си.

— После — каза надзирателят и измъкна под леглото свинския мехур с хапчетата. Погледна го, сложи мехура в раницата и отиде при

овцата.

Животното беше болно и мършаво. То стоеше право в ъгъла, навело глава. От време на време кашляше и се клатеше на тънките си крака.

— Ще я отнесем още сега. Вземи само пушката и манерката! Вземи и моята раница! — заповяда Вълко.

Той метна овцата на плещите си и тръгна.

През целия път мълчаха. След час бяха на скалата, отдето Янко видя останките на елена и разбра какво се бе случило.

— Тук ще заколим овцата и ще я хвърлим долу — заяви Вълко. — Ако имахме кон, щеше да бъде по-добре... Дано ги измамим и така.

Те заклаха бедното животно, отредено за примамка. Като го одраха, Вълко извади свинския мехур, разтвори го и започна да слага лоените топчета в тялото на овцата. Той отвори корема и там постави десетина хапчета, защото знаеше, че хищниците ще се нахвърлят най-напред на вътрешностите. После направи дълбоки и къси разрези с ножа по цялото тяло и във всеки разрез постави по едно лоено топче. Когато тая работа беше свършена, върна кожата по тялото. Почакаха овцата да се вкочани от мраза, хванаха я за краката и я хвърлиха на леда.

— Тая вечер ще дойдат непременно — измърмори Вълко. — В това съм напълно сигурен. Но дали ще ядат?

— Защо да не ядат? — попита Янко.

— Защото са сити. — Той плю гневно и добави: — И защото има много човешки стъпки наоколо.

Двамата си тръгнаха, мълчаливи и загрижени.

Започваше да се здрачава. Мъглата се сгъстяваше. През нея се показваше част от някоя рътлина, от някой връх или седло. Натиснатите от снега дървета напомняха сложните гънки на чудовищно голяма бяла дреха, с която беше покрита планината. Постепенно снегът придобиваше цвят на нечисто сребро и отвред лъхаше тежко, студено и грозно мълчание.

12

Кунка, едногодишната златка, този ден спа в Тихата долина, близо до навеса, в хралупата на едно изсъхнало от старост дърво. Дървото нямаше клони, беше покрито със сиво-синкави лишеи и обрасло с едри жълтеникави гъби, твърди като камък.

Тя лежеше вътре, свита на кълбо, върху меката гнилост на хралупата, дете бе и сухо, и топло. Плоската ѝ котешка глава бе мушната в меката, белезникавокафява козина на коремчето ѝ, а дългата ѝ опашка, превита към муцунката ѝ, я закриваше и топлеше като възглавница. Ако някой можеше да погледне в кухнята на старото дърво, щеше да забележи само тъмно, косматото кълбо, което не даваше никакви признаци на живот.

Кунка спеше дълбоко. През деня, ако беше сита, потъваше в сладък сън. Дългото ѝ, гъвкаво тяло се отпусчаше в сладостно-ленива тръпка. Тогава Кунка не се интересуваше от нищо и целият свят за нея ставаше леност и доволство. Тя изразяваше хубавото си разположение като котка — мъркаше.

От деня, в който майка ѝ я прогони от родната гора, Кунка се отдаде на странстване. Първото ѝ пътешествие бе към полето, отдето се върна гладна и изплашена. Това се случи през есента. Кунка пак се озова в старата, позната гора и там се залови с лов на гълъби, които нощуваха в хралупите. Но гълъбите скоро заминаха на юг и тогава тя се впусна отново да скита. Тоя път слезе на север, където планината не беше стръмна и вековните гори се простираха като безкрайно море от ридове и рътлини. Тук намери обилна храна. Отначало се задоволяваше с дивите круши, с глогинките, с киселиците и дори с плодовете на шипките, но колкото по-опитна ставаше в лова на дребни птички и гризачи, толкова по-рядко прибягваше до вегетарианската храна. Научи се майсторски да претърсва хралупите, вдлъбнатините по дърветата, дете нощуваха чинките, кълвачите, дърволазките и синигерите. С пъргавите си крачета, въоръжени с остри нокти, тя хващаше тия птички, когато спяха. Едно уплашено цвъртене, малко

перушина под дървото и синигерчето или дърволазката вече не съществуваха. Кунка не се трогваше нито от писъка им, нито от плахото пърполене на крилата им. Изяждаше ги лакомо, но бавно, както ядат котките, като издаваше хрипливи звуци от наслада и мляскаше.

През есента съселите затлъстяваха и златката се увлече с усърдие в този мъчен лов. Трудно беше да се хване хитрото зверче, което чуваше прекрасно. Но Кунка се научи да ги открива под някоя плоча или хралупа, дето трупаха зимнина. Когато успееше да хване някой тлъст сънливец, нахранваше се до насита и по цял ден мъркаше.

По-късно, щом започна да изгрява октомврийският месец, в гората се понесоха пълните с болка и скръб стонове на улулиците. Кунка ги мразеше. Пламтяща ненавист към всички нощни птици

изпълваше нейното жестоко същество. Когато видеше жълтите очи на кукумявката или тия на бухала, тя съскаше като змия. Най-често се разправяше с тях призори, когато тия птици се прибираха в хралупите си. Кунка влизаше вътре и след кратка борба свършваше с жертвата си.

Тя продължи да скита през цялата есен. От дърво на дърво, от клон на клон изминаваше грамадни разстояния. Така обходи планината — от шосето до стария римски мост, на запад от Тихата долина. Тя мина край всички махалички, привлечена от кукуригането на петлите, и през тия скитания опозна зверовете и птиците. Беше денувала в много хралупи, беше слизала два пъти из полето. Веднъж спа в купа сено. Към обед наблизко спря каруца и една вила се забодеше в купата. Кунка избяга като стрела в близката кория. Друг път денува под едно мостче на шосето. Цял ден минаваха пешеходци, коли и камиони, но Кунка нехаеше. Привечер се върна в планината.

Като заваля снегът, тя не излезе два дни от дупката. Изобщо не обичаше да излиза, когато вали, и се предаваше на сладкия си сън.

Тая година зимата я свари в една огромна котловина, заобиколена със стръмни ридове, по които растяха и ели. Кунка се задържа из тия места, понеже тук се срещаха лещарки. Бе успяла да изстреби голяма част от младите, но щом зимата се настани здраво по високите места, лещарките се преселиха ниско, в сечищата. След тях отиде и дивата котка, която Кунка ненавиждаше повече от всичко в света. Тя се боеше от сивия, злобен звяр, чиито очи бе виждала неведнъж да изпусчат зеленикави лъчи между клоните на някое дърво.

Тъй като утрото я свари до навеса, Кунка мина под него с надежда да намери някаква храна и влезе в хралупата на старото дърво. През нощта беше изяла само едно премръзнало синигерче и сега бе гладна и неспокойна.

Навън се чуваше тракането на голите клони, плачливото скърцане на някое дърво и глухият шум на падащия кит. По върха на дървото вятърът тихичко свистеше и хралупата бучеше.

По едно време Кунка се събуди. Нещо изтрополя и удари хралупата, кухнята закънтя от силни удари. Беше кацнал голям, чер кълвач. Златката не обичаше да я безпокоят, но с кълвачите беше свикнала. Тя повдигна глава — облите й, изпъкнали очи блеснаха. Знаеше, че не може да хване кълвача, но все пак настръхна.

Той хвъркна, надавайки обичайния си пронизлив вик. Златката се успокои и заспа.

Привечер се събуди. Гората бе обвита с мъгла. Сред призрачната сивота тежеше гробно мълчание. Кунка се измъкна от хралупата. Тръгна по земята, после по дърветата. Тя притежаваше непогрешим усет да узнава дали дървото е здраво или в него има хралупа. Може би опитът я бе научил на това, а може би нейното обоняние долавяше мириxa на гнилост.

С ловкостта на катерица се прехвърляше от клон на клон. Гъвкавото ѝ тяло се промъкваше през всички дупки, в които можеше да влиза главата ѝ. Късите ѝ крака притежаваха удивителна ловкост и невероятна сила.

Така тя се озова до коритото на потока. Там все още личаха следите на елена и на вълците, но Кунка не им обърна никакво внимание. Тя не се боеше от никакъв друг звяр, освен от дивата котка, защото лесно можеше да се покатери на което и да било дърво. После слезе към пустата воденица и оттам в дъбовата кория. От корията се виждаха светлинките на една махаличка, разположена върху насрещния баир. В дъбравата Кунка чу тихи стъпки, метна се на едно дърво и се притаи между клоните.

Долу, на брега на реката, се появи сянката на въглищарката. Лисицата ходеше по леда. Недалеч от нея се тъмнееше нещо.

Кунка мразеше лисиците. Лисиците бяха нейни съперници в лова на мишки и твърде често отнемаха плячката ѝ. Кунка се прилепи върху дървото и оттам наблюдаваше какво прави въглищарката.

Лисицата се приближи до тъмното тяло и започна да го обикаля, сякаш се боеше, че то може да скочи и да се нахвърли върху нея. Като го обиколи няколко пъти, клекна, наостри уши и отведнъж избяга по реката.

Обзета от любопитство, Кунка се приготви да слезе от дървото, но долу се появиха едрите силуети на вълците. Те минаха под скалата, която ги скри, после се показаха до тъмното тяло. Един вълк се отдели, подуши следите на лисицата и се отдръпна. Вълците наклеяха като кучета. След няколко минути друг вълк предпазливо захвапа тъмното тяло, повлече го и тутакси го пусна.

От махаличката започнаха да се обаждат петлите. Куче залая и зави. Вълците продължаваха да стоят на брега и да гледат лежащото пред тях тяло. После се обърнаха и тръгнаха към планината.

Кунка почака, докато се скриха в гората. Смъкна се от дъба и се спусна към тъмнеещото се тяло. Когато се приближи, усети миризма на овца. Тя махна с опашка като куче, подушило храна, мушна се под овцата, намери оголеното замръзнало месо и лакомо заби остриите си зъбки в него. Яде, докато усети силна горчивина и жажда. Тогава отиде на реката и бързо залока студената вода с малкото си, котешко езиче. Щом се наложа, усети силни болки в корема. Студенина се разля по тялото ѝ. Кунка се огледа и нейното съществуване се изпълни със смъртен страх. Без да си дава сметка, тя се завтече към дъбовата кория. Болките в стомаха ѝ ставаха все по-силни, задните ѝ крака се вдървяваха. С последни сили се покачи на първото дърво, в което имаше хралупа.

Когато се вмъкна вътре, тялото ѝ се скова. Вътрешностите ѝ се късаха, спазми гърчеха дългата ѝ снага. Мускулите трепереха, като че по тях течеше електрически ток. Нещо проникваше неумолимо във всяка частица на тялото ѝ и го сковаваше. Кунка потрепера, махна с опашка и умря.

13

Вълко беше прав, като каза на помощника си, че глутницата ще дойде при овцата, но може би не ще ядат от отровата. Беше направил голяма грешка, като прибра еленовата глава. Разгневен, не съобрази, че не бива да оставя наоколо следи, а от друга страна се боеше, че някои горяни биха могли да намерят рогата и да ги вземат. От опит знаеше, че вълците, особено ако са сити, мъчно се решават да ядат отровено животно, а като се прибавяше необикновената предпазливост на сивия, надеждата почти не съществуваше.

И наистина, опитният вълк забеляза човешките следи още по брега на реката. Глутницата се упъти към останките на елена, подмамена от спомена за снощното пиршество. Вълците не бяха много гладни и се движеха предпазливо. Щом видяха овцата, те се спряха. Никой не се завтече към нея. Сивият подуши пресните следи на въглищарката и тутакси разбра, че лисицата е обикаляла наоколо, обзета от същите съмнения. Неговата мнителност се усили.

Като погледаха примамката, вълците се върнаха към планината. Водачът поведе глутницата към навеса. Но този път там нямаше нито едно животно. Студеният въздух миришеше на дим. Вълците видяха тъмната барака, в която спяха двамата надзиратели. Глутницата се упъти към сечищата. Те се разстилаха надолу като черни космати килими, засипани със сняг.

Мъглата се вдигаше. Високо по небето вятърът гонеше гъстите облаци и зад тях от време на време прозираше мътната светлина на месечината. Времето омекваше и снегът пукаше под стъпките на хищниците.

Глутницата премина засипаното със сняг шосе над кантона, отдето изкукурига петел. Вълците се спряха и дълго време гледаха каменната постройка, пред чиято врата беше изправена лопата. Като заобиколиха оградената с бодлива тел градина, влязоха в пътечката, по която кантонерът дядо Васил отиваше в близкия дол за вода, и се озоваха в сечищата. Там веднага попаднаха на пресните следи от

еленово стадо. Миризмата беше силна, отпечатъците на копитата ясно се виждаха по мекия сняг.

Вълците се спряха като вкаменени. Глухо изтрака камък, въздушното течение донесе остра еленова миризма. Глутницата се пръсна. Няколко вълка заобиколиха едрата гора, други налягаха по пътя.

Месечината неочаквано се показа между отминаващите облаци и като разкъса сивото им було, обля планината с бледа светлина. Стана светло като ден. После синкавосив облак скри малката луна, която отмина в неговата тъмна маса и угасна в нея.

От сечището се понесе силен шум и пращане. Елените бягаха към пътя, подгонени от два вълка. Гъстите подрасти им пречеха да тичат бързо. Те се понесоха назад към едрата гора. Бяха три — един млад, двегодишен елен, с прави рога, който следваше майка си, кошутата, наречена от Вълко Дунка, и още една тригодишна кошута, която тичаше до елена, сякаш търсеше закрила от него.

Щом се показаха на пътя, върху тях мигновено връхлетяха скритите вълци. Без да губи време, Дунка се изви, направи грамаден скок и избяга нагоре из рядката гора. Но еленът закъсня. Вместо да последва майка си, той се върна в сечището. Младата кошута го последва. Двете животни, изплашени до смърт, се втурнаха към дола, дето бе кантонът. Със страшен шум и с грамадни скокове прекосиха сечището и се озоваха на малка, засипана със сняг поляна. Наредени в полукръг и навели дългите си муцуни, на полянката стояха десетина диви свини. Между тях се гушеха две сърни. Елените се озоваха в полукръга в същия миг, в който вълците се показаха на поляната...

Вълко спа неспокойно. Няколко пъти се събужда в изстиналата барака, слага дърва в печката и излиза вън. Планината бе тиха, под облаците прозираше месецът. Горите по гребена се чернееха, отърсени от снега, и бучаха с равен рев, напомнящ шума на прииждащи реки.

Старият ловец се заслушваше, после се връщаше в коравото легло и мислеше за вълците. Все още продължаваше да се ядосва за грешката си. Не беше ли по-добре да постави отровата другаде? Например край самия навес? Дали глутницата нямаше да се появи край него? Трябваше да намери кон, да върже овцата с въже и да я влече по снега до мястото, където тя щеше да остане, или да я постави другаде, по пътя на хищниците. В миналото по тези места вълците се появяваха край махалите и техните пътища бяха други. Той беше убеден, че ще намери трупа на овцата непобутнат, и реши да премести отровата, щом се съмне. Представяше си всички просеки, пътища и полянки, през които вълците биха могли да минат, без да се спре окончателно на сигурно място.

Когато се зазори, стана и събуди момъка.

Горе вятърът беше престанал. Времето отиваше към поправяне. До обед щеше да изгрее слънце.

Двамата закусиха и тръгнаха. При навеса Вълко сърдито извика. Беше забелязал пресните вълчи следи.

— Те щели и нас да изядат! А ние спим! — рече той и удари с приклада на пушката о снега.

Обхвана го злоба. Той се почувства объркан и съкрушен. Стана му ясно, че борбата с глутницата ще бъде трудна и тежка. За миг се усъмни в изхода ѝ и му се стори, че е страшно безпомощен сред тия бели, ледено-мълчаливи гори. Но той се овладя и веднага си възвърна волята за борба, както и вярата, че ще успее да се разправи със зверовете.

Макар да беше уверен, че вълците не са яли от отровата, реши да види какво е станало и да прибере трупа.

Изморен от вчера, Янко вървеше с неохота. Постепенно в душата на помощника се набираше злоба към вълците. Те бяха причинители на сегашните му мъки. Ако не бяха се появили, сега щеше да стои в хубавия, нареден дом, щеше да яде топла храна и краката му нямаше да бъдат мокри от постоянното ходене из снега.

— Дано се провалят вдън земя! — мърмореше си той, като вървеше зад своя началник. — Дано са плюскали от отровата.

Като искаше да си даде кураж и да затвърди вярата си, Янко сне манерката от раницата и без да престане да върви, незабелязано от Вълко, пийна от ракията.

„Барем да се постопля“ — помисли той и му се поиска да предложи ракия и на своя шеф. Но Вълко беше сърдит, подобна покана само щеше да го разгневи още повече.

Той вървеше, навел глава, и цялата му фигура издаваше енергия и воля. Да се говори с него сега нямаше смисъл, дори беше опасно. Янко прибра манерката и покорно тръгна подире му.

След половин час бяха на скалата. Овцата беше цяла. Само гарвани и свраки се въртяха край нея.

Двамата погледнаха съкрушено вкочанясалия труп и мълчаливо слязоха на леда.

Вълко започна да проучва следите край леша. Изпърво установи какви животни са ходили наоколо. Лисичите следи показваха, че въглищарката първа се с довякла тук и първа е разбрала опасността. Но овцата беше влачена — това личеше много ясно, както личаха и вълчите следи. Старият ловец веднага се досети какво е станало през нощта. Ала следите на златката го изненадаха. Той разгледа трупа и откри наядения бут.

Като поръча на Янко да не ходи наоколо, Вълко тръгна по дирята на златката. Кунка беше тичала тръс. Тук-там задните ѝ крака бяха се провличали из снега — сигурен белег, че е паднала наблизко. Той достигна корията, после Янко го видя под един нисък, кърнен дъб да маха с ръка.

— Надникни в хралупата! — заповяда старият, когато помощникът му дойде при него.

— Нищо не се вижда — каза момъкът, като се покачи на дървото и приведен до самото стъбло, се взря в тъмната кухня.

— Бръкни вътре, не се страхувай!

Янко съблече шинела, хвърли и куртката, запретна ръкав и бръкна в хралупата. Там напипа нещо меко и студено. Ръката му се отдръпна.

— Няма да те ухапе, тя е мъртва — окуражи го отдолу Вълко.

Вкочанясалият труп на зверчето се показва из кухнята. Момъкът го хвърли долу и сам скочи след него.

— Ето какво излиза, когато човек направи грешка! — изръмжа Вълко. — Отровихме златка. Вместо да изпишем вежди, извадихме очи! Тъй де!

Той се почеса по врата. Златките и техните сестри, белките, бяха забранени в цялата страна.

Янко се облече и мълчаливо разгледа сиво-кафявата козина на златката — късите ѝ крака, несъразмерно дългия ѝ труп, тъпата ѝ муцуна, озъбена от последната конвулсия.

— Сега трябва да пишем протокол и да даваме обяснения — продължаваше да мърмори Вълко. — Това е то отровата — нож с две остриета. Тъй де. Няма що, ще я одерем, защото ако престои, отровата ще развали кожата.

Той извади къс ловджийски нож и се залови да смъкне скъпата кожа на зверчето.

— Трябва да заровим трупа — каза той, когато тая операция беше свършена. Трупът бе отровен и не по-малко опасен от тоя на овцата.

Двамата се върнаха на леда и там старият разказа на своя помощник какво бе прочел по снега. Янко цъкаше удивено с уста.

— Ами сега, какво ще правим? Те няма да ядат! — възкликна той.

— Всичко зависи от глада. Ако и тая нощ са хванали някой елен, не ще се докоснат до отровата цяла седмица. Те издържат на глада с дни.

Вълко се замисли. Явно бе, че и сам не знаеше какво да предприеме.

Янко го наблюдаваше и чакаше.

— Иди отсеци един прът — каза Вълко.

Той взе трупа на златката, извади от джоба си връв, привърза към него камък и го хвърли във вира. После двамата вързаха о пръта овцата и я помъкнаха нагоре по реката.

— Къде отиваме? — не се стърпя да попита помощникът.
— На кантона — отговори Вълко.

Кантонерът дядо Васил, който обичаше да чете библията, се събуди тая сутрин призори. Той спа доста неспокойно в нечистата стая, окадена от дима, и сънува неясни сънища, които не можеше да си припомни по никакъв начин. Това го съкрушаваше.

„Не е дадено всекиму да запамети какво му се казва насън — мислеше си старецът, като разравяше затрупаната с дебела пепел жар в печката и триеше с лакът възпалените си очи. — Ето, тая нощ някой ми показва бъдещата карта на света и ми рече: «Гледай, Василе, и запомни. Ама нали не запомних. Не ми е значи дадено.»“

Той се чувстваше огорчен и обиден, че беше лишен от способността да запомня пророческите си сънища, но все още не губеше надежда тая работа да се поправи един ден.

Като откри рубиненочервените въглени под пепелта и сложи няколко тресчици в печката, дядо Васил почака да се събуди неговият внук Кольо, който му беше дошъл на гости от село. Кольо спеше на одъра, завит в чергите, отдето се подаваше остро то му носле. Момчето дишаше тихо и както изглеждаше, нямаше намерение да се събуди, а на стареца много се искаше да изкаже своето огорчение. Той почака няколко минути, дано хлапето отвори черните си, живи очички, после сложи очилата си, облече окърпената с бели конци връхна дреха, прилична на кафтан, наложи продупчената си фуражка, направена от същия износен плат, и излезе да рине снега.

Засипаното шосе се губеше на завоя сред белотата на горите. Някъде под кантона крякаше сойка. Дворът беше нашарен от къдрави заешки следи, а на изток, зад планината, прозираше мътночервената заря, блисната в сивите облаци.

Дядо Васил измете стъпалата с голяма метла от вършини, нагледа кокошките и петела, запрени в дама, после взе лопатата и по навик ривна тук-там да оправи пъртината към дола, но отведнъж забеляза вълчите следи и се наведе да ги разглежда.

— Я гледай, имали сме гости — измърмори той с провлечения си говор и се върна назад да внесе дърва и да види дали Кольо не е станал. Нарочно стовари цепениците върху пода, дано събуди внука си.

Момчето се размърда и подаде веселото си лице над чергата.

— Стига спа, бе Кольо — каза дядо Васил. — Я стани да видиш какви гости сме имали нощес. Минали по пътеката. Прочели надписа, че пътеката е затворена, ала не му обърнали внимание.

— Какви гости, дядо? — трепна момчето и черните му очички светнаха от любопитство.

— От ония, дето си ходят по тяхната работа. Не се ли сещаш? Вълци, бе!

Кольо отметна чергата и скочи на пода.

— Къде са, дядо, къде са минали? — бързо рече той и се приготви да изтича с босите си крака навън.

— Е, къде са? Минали и заминали. Чакай, къде тръгна? — обезпокои се старият. — Най-напред се облечи, че тогава ще отидем да ти покажа. И стомната ще вземем да донесем вода.

Кольо се залови да се облича. Навлече шаячното си панталонче и от нетърпение не закопча всичките копчета, метна дебелия вълнен елек и сложи цървулите на краката си.

— Ех, дядо — говореше възбудено той, — колко пъти съм те молил да донесеш пушката от село. Ето на, щяхме да убием някой вълк.

— Тъй се убива то вълк! Пък и защо да се убиват зверовете? И те са създадени от бога да си живеят. Ти се остави, Кольо, от тия мераци да ставаш ловджия. Не е хубав тоя занаят, ти по-добре стани инженерни. Залегни да учиш и ще станеш.

— Ти донеси пушката, пък аз ще стана, какъвто кажеш. Само я донеси. Моля ти се, дядо, вземи я от село. Кажи на мама да ми я даде — страстно се помоли Кольо.

— Не може — отсече дядо Васил. — Малък си, няма да ти издадат патент.

— На теб ще издадат, пък аз ще гърмя. Ако вчера я имах, можех да убия заек. Ще заста на двора през нощта и като дойде — бум!

— Ти да видиш, Кольо, какви чудни сънища сънувах тая нощ — мечтателно каза старецът, като си увиваше цигара с вестник.

— Все с твоите сънища — нетърпеливо рече момчето. — Хайде да видим вълците.

— Сънищата показват какво ще се случи — забеляза старецът, като плюнчеше грамадната цигара.

— Показват, вятър! Колко пъти съм сънувал, че ходя на лов, а ето и до днес не съм ходил. Ех, татко да беше се върнал жив от Унгария, щеше да ми донесе ловджийска пушка — въздъхна момчето.

— Такъв му бил късметът — поклати глава дядо Васил и възпалените му очи се овлажниха. Той запали цигарата, взе голямата стомна и тръгна. Желанието му да разказва сънищата си изчезна. Неговият син, баща на Кольо, беше загинал във войната срещу немците и никой не знаеше къде лежат костите му из равната унгарска земя. Кольо бе останал сирак на тринадесет години. Момчето учеше добре в училище, както се изразяваше старият, „учителите му захваляха“. Но то обичаше страстно дивите животни и колчем се откъснеше от школото, тичаше в кантона при дядо си. Скиташе из планината да дебне дивеч, да залага клюси и да лови диви гълъби из хралупите на дъбовете. Дядо Васил му разказваше разни истории за дивеч и то слушаше със зяпнала уста.

Двамата вървяха полека из пътечката. Напред вървеше Кольо и приведен гледаше в снега по-скоро да види вълчите следи.

Висок северозападен вятър раздвижи облачната маса. Тук-там по небето се появиха пролуки. Слънцето се канеше да се покаже и над планината светеше златисто сияние. Очилата на дядо Васил святкаха от зарите, а червеното му лице, покрито със сива, отдавна небръсната брада, изглеждаше мораво.

— Ей ги! — извика Кольо и се наведе над пътечката. — Ей че са големи следите им!

— Можеш ли да ми кажеш колко вълка са били? — попита старецът, който остана прав до внука си.

— Един — отговори Кольо, без да мисли.

— Аха, един. Не е един, ами са най-малко пет-шест. Видиш ли, че не разбираш.

— Ами ти откъде разбираш, че са пет-шест?

— Те, вълците, като вървят, се нареждат един зад друг — поучително каза старецът. — И всеки стъпя в следата на другаря си, да

не им се узнае числото. Ама като се взреш по-добре в дирята, ще разбереш, че не е минал един, а няколко.

— А как позна колко са? — попита Кольо, все още наведен над следите.

Дядо Васил остави стомната в снега.

— Гледай сега — рече той, като се приведе и намести очилата. — Видиш ли колко голяма е тая следа. А в нея се е отпечатала друга, помалка. Че и ноктите не са същите. На, и друг е стъпил на същото място... Нали ти казах, пет-шест са минали по пътеката — обърна се старецът и взе стомната.

— Хайде да вървим, Кольо, може да видим някой заек — каза той.

Момчето се изправи и без да откъсне погледа си от вълчите следи, тръгна напред.

Двамата стигнаха до дола.

— По дола са завили — обади се дядо Васил, като проследи с поглед следите на глутницата. Изведнъж той хвана внука си за рамото и го дръпна към себе си. По лицето му се изписа силен страх. Стомната падна от ръката му.

— Да бягаме, Колчо! — прошепна той и посочи с ръка към насрещната поляна.

Там бяха наклекали вълците, а срещу тях, затворени във вълчия кръг, също така клечаха десетина сиво-кафяви животни с дълги муцуни. Те бяха обърнали глави към вълците. Други две малки животни и две по-едри стояха между обсадените и тревожно гледаха към стареца и момчето.

— Дядо — извика Кольо, — какво е това?

— Да бягаме, да бягаме! — прошепна старият кантонер, като дърпаше момчето към себе си.

Но малкият съвсем не мислеше да бяга. Зрелището го приковаваше и той се измъкна от ръцете на дядо си.

— Какво е това? — продължаваше да пита той. — Какви са тия животни? Вълци ли са? А тия, дето стоят в средата. Ах, дядо, кажи де, защо ме дърпаш?

— Вълците, сине, проклетниците... Ще ни нападнат!

— Ху-у-! — извика момчето и замаха с ръка към зверовете.

Някои от тях извиха глави и погледнаха хората. Но никой не помръдна от мястото си.

Дядо Васил хвана внука си за ръката и го повлече след себе си. Момчето се дърпаше, но старият не го пущаше.

— Да отидем в кантона, Колинка, там ще ти разкажа... Опасно е, сине, опасно е. Проклетниците, ще ни нападнат — повтаряше дядо Васил, приведен от усилия да влачи момчето.

Кольо се откопчи от ръката му и се върна. А старецът, съвсем изплашен, се затири да го гони. Внукът му достигна дола, оттам размаха ръце към поляната и силно се развика. Изненадани от тоя необикновен устрем, а може би от приближаващия се старец, вълците се поколебаха и развалиха кръга. По-страхливите се оттеглиха към гората. Кольо продължаваше да вика и неговото ясно гласче пълнеше белите гори с ехо.

— Ах, да имам пушка! — въздишаше и възбудено викаше момчето. — Щях да ги избия, до крак щях да ги избия!

Старецът се поуспокои. Като видя, че вълците се оттеглят, той се развика на свой ред, измъкна изпод снега една вършина и я размаха към зверовете.

— Какви са тия животни, дето стоят там! — не питаше, а вече заповядваше гласът на момчето.

— Диви свини — каза старецът. — А между тях има две сърнички и два елена.

Той се прекръсти с разтреперана ръка.

— Ако не бях видял с очите си, нямаше да повярвам... Как си помагат гадините горски.

Щом вълците се отдалечиха, дивите свини се наредиха една зад друга и тръгнаха към гората, успоредно на дола. Двете сърни и елените

ги последваха. Напред вървяха най-слабите и най-малките свини, а най-отзад тежко пристъпяше грамаден глиган, който силно грухтеше.

Когато животните изчезнаха в бялата гора, дядо Васил взе стомната и слезе да я напълни на чешмичката в дола. Момчето остана горе, като продължаваше да вика възбудено и да се кара на стареца, че не иска да донесе на кантона поне старата си кабзалийка.

В кантона Колю се умълча и потъна в тъга. Напразно дядо му се стараеше да го утеши. Малкият мрачно мълчеше, обърнат към прозореца, и все още продължаваше да се взира в планината.

Навън изгря слънце и снегът весело блесна — ослепително бял и синкав в падините. Планината се показва като огромна сребърна грамада и цялата светна. Една чинка кацна на прозореца, наклони хубавата си главица и като забеляза момчето, уплашено хвъркна. През стъклото се виждаха далечните махалички, засипани със сняг и сякаш направени от захар.

Някой отупа краката си пред вратата и покашля.

Старецът приготвяше сутрешната попара за закуска. Той повдигна глава и учудено погледна вратата. Кой можеше да дойде тук в такова време?

Вратата се отвори и в кантона влязоха Вълко и Янко.

Дядо Васил се ухили, намести очилата си и гръмко извика:

— Хайде, бе ловци, хайде, че вълците ни изядоха!

Кольо изгледа любопитно двамата мъже, потънали в сняг. Те снеха пушките от плещите си и ги подпряха зад вратата. Лицето на момчето трепна и засия.

— Бай Вълко — обади се то, — добре дошъл! — и радостно се завтече да се ръкува.

— О, Колинка — засмя се надзирателят и го повдигна със силните си ръце. — Какво правиш тук? Я виж ти колко е пораснал. Цял юнак е станал!

Но момчето заговори за вълците и надзирателят тутакси стана сериозен. Той сложи Колинка на пода и внимателно започна да слуша несвързания му разказ. С блеснали очи и с изпънато от напрежение лице Кольо му описа картината, която бе видял тази сутрин. Старецът добавяше по нещо и от време на време одобрително кимаше с глава.

Вълко погледна своя помощник, който се грееше край печката, сложи ръкавиците си и взе късата карабина. Надзирателите се приготвиха да тръгнат.

— Вълците са се върнали. Те няма да оставят такава плячка току-така — заяви Вълко, като сложи ръка върху бравата на вратата. Кольо се вкопчи в шинела му.

— Къде, поразнико! — скочи старецът и хвана внука си. Но да се отдели момчето от Вълко не беше лесна работа.

— Пусни ме, дядо — изпищя то. — Ще отида с бай Вълко, пусни ме! Пусни ме де!

Вълко се опита да го успокои, но Кольо не искаше да слуша и се разплака. Започнаха да го увещават, дано го склонят да остане. Найсетне Вълко се съгласи да го вземе. Старецът му даде своята качулка, стегна добре вървите на цървулите му, уви един шал на врата му и го изпрати загрижено. Внукът му тръгна след двамата надзиратели със светнало лице, заруменяло от студения въздух, върху което още светеха две едри щастливи сълзи.

За пръв път в своя живот Колю присъстваше на подобен, така да се каже, истински лов. Той не се боеше от зверовете, макар че не беше въоръжен с нищо. Присъствието на Вълко бе достатъчно да се чувства спокоен и сигурен. Момчето беше слушало за него от татко си. Вълко го бе пленил с ловната си слава. И сега малкият го следваше по петите, стараейки се да не изостава назад и да не затруднява крачките на Янко, който вървеше зад тях. Така тримата преминаха дола и започнаха да се възкачват към поляната, където отзарана стояха дивите свини и вълците.

Малко наклонена и покрита със синкав сняг, поляната беше заобиколена с ниска гора, приведена от кита. Следите на идващите отгоре елени личаха съвсем ясно, както и тия на вълците и на дивите свини. Свините бяха дошли откъм дола и Вълко откри без усилия дирята на двете сърни, следващи свинското стадо. Обсадата бе започнала от полунощ и бе продължила до утрото. Глиганът и неговите другари бяха се отбранявали отлично, защото по снега нямаше нито едно кърваво петно. И самият Вълко бе учуден от тактиката на дивите свини, за която беше слушал от стари ловци. Нападнати от вълци, тия стадни животни заставаха наредени на колело, с обърнати към хищниците муцуни, като оставяха в кръга младите прасета. Техните глиги държаха вълците на почетно разстояние. Сърните схващаха с инстинкта си, че тая крепост от живи тела е единственото сигурно място, и за да се спасят от смърт, сдружаваха се със свините.

Вълко се насочи по следите на дивите свини, следван от Колю и от помощника си. Тримата се движеха мълчаливо, оставяйки дълбока, синкава бразда. Денят беше тих, рохкавият сняг се къдреше под краката им, китът се изсипваше по гърбовете им като елмазни водопади и освободените от тежестта клони отскачаха нагоре.

Вълко беше заповядал да пазят гробна тишина и Колю влагаше цялото си усърдие да стъпва леко. Янко държеше карабината готова и се оглеждаше. В очите му личеше любопитство и малко страх.

Преминаха през ниската гора и следвайки дирите на свинете, скоро се озоваха в дола. Сред омагьосаното мълчание на приведените клони тихичко бълбукаше водата. Следите се загубиха по водата.

— Нарочно са тръгнали по дола — с шепот каза Вълко. — Внимавайте дали не са се върнали.

Той се взираше в калното дъно, изпълнено с гнили листа.

Потоктът ги отведе в една падина, двата бряга на която представляваха две полегати рътлини. Оттук започваше едрата вековна гора. В дъното на тоя огромен дол, потънал в мълчание и в сянка, се губеше черната лента на водата. Очевидно оттам започваше изворът. Грамадните буки безмълвно извишаваха високите си стъбла като колони на древен храм и в самото дъно на падината, на двеста-триста метра нагоре, тримата забелязаха някакви черни и малки животни. Те приличаха на кученца, които ръфат труп.

— Ето ги! — извика Кольо.

Вълко му направи знак да мълчи и момчето се дръпна зад него. И тримата, скрити зад дебелиите стъбла, наблюдаваха зрелището. Вълко погледна през далекогледа.

Вълците разкъсваха трупа на една кошута. Следите на дивите свини се виждаха наблизно. Нямаше съмнение, че прогонената от поляната глутница беше устроила засада на това място и когато дивите свини са минали оттук, била е нападната кошутата, която се е отделила. Вълко потърси сивия вълк и го видя клекнал над трупа. Той се отличаваше от другарите си със сиво-жълтия цвят на косъма и с голямата си високочела глава.

— Да стреляме — прошепна Янко, който беше успял да се прицели в един от вълците.

— Свали пушката! — каза Вълко.

— Защо? Какво ще правим? — Очите на Янко блеснаха. Бузата му бе опряна в приклада на пушката. Притиснат до него, Кольо беше затаил дъх в очакване на изстрела.

— Не бързай... ще видим — процеди през зъби Вълко. Той свали далекогледа от очите си и остана замислен няколко секунди, без да откъсне погледа си от дъното на дола. После каза: — Стреляй високо, не във вълците. Ще се прицелиш в дърветата над тях, тъй че куршумът да удари в някое стъбло. Хайде!

Пукот изпълни дола и отекна из недрата на планината. Куршумът изсвири и всички чуха как шляпна и се заби в един бук, от чиито клони падна малко сняг. Преди ехото да подемe гърма, последва друг изстрел от маузеровата карабина на Вълко. И пак се чу глухият звук на попаднал в стъбло куршум. Вълците неохотно напуснаха своя пир и като се обръщаха често назад, с бавни скокове се отдалечиха нагоре по дола. Янко даде още три изстрела.

— Защо не стреляхме в тях? — попита той. — Щяхме да убием поне един.

Вълко не отговори, загледан към мястото, дето лежеше разкъсаната кошута.

— Мисля, че постъпихме най-правилно — замислено рече той. И добави: — Изпрати още един куршум към върха на рътлината, колкото може по-високо. — Янко гръмна и долът пак се изпълни с пукот. Ехото го поде.

— Сега ще се върнем в кантона — каза Вълко. Момчето го гледаше учудено и разочаровано. Като забеляза неговия поглед, Вълко го помилва по бузата: — Ти, Колинка, сигурно очакваше да ги избием? — рече той. — На такова разстояние мъчно може да се улучи целта. И да улучехме, щяхме да убием най-много един. Другите щяха да избягат. Тъй де. А сега, ако само не съм сбъркал, ще се разправим с всичките.

— Как? — попита момчето.

— С вълците никой не може да се разправи така, както отровата — отговори Вълко.

Когато се върнаха в кантона, беше вече обед. Слънцето бе огряло сечищата и бе пръснало мъглата долу из полето, където димяха селата. Снегът падаше от клоните и се изсипваше като сребърни стърготини, а от покрива на кантона капваше от време на време голяма блестяща капка.

По шосето се зададоха първите пътници миньори. Те изглеждаха черни като въглищата, които копаеха, с тъмни сенки край очите, с тежки торби и тояги в ръце. Бяха забелязали вълчите следи и уплашено говореха за глутницата. Вълко ги разпита за новини и ги успокои.

Малки късчета от месото на овцата, във всяко от което се намираще по една лоена топчица със стрихнин, бяха нахвърляни край мястото, дето лежаха кървавите остатъци от недоизядената кошута. Придружен от момчето, което не искаше да се отдели от своя приятел за нищо в света, Вълко ги нахвърля отдалеч, без да остави следи край тях. Той постави няколко парчета от месото по пътя, над сечището. С помощта на дълъг прът, който завършваше с вилка, сложи тия примамки далеч от своите следи, а парчетата отровно месо хвърли край останките на кошутата, на тридесет, четиридесет крачки от дола.

Всичко беше направено мълчаливо, защото Вълко предполагаше, че глутницата се крие наблизко. Кольо се измори и ловният надзирател беше принуден да го носи, за голям срам на момчето.

— Е, малък си още — утешаваше го неговият приятел. — Не се стеснявай. Тъй де, защо пък да не те понося сега? Ти като пораснеш, аз ще остарея и тогава ще ми помагаш да ходя на лов.

Те се върнаха в кантона, когато слънцето беше се наклонило.

Янко чистеше пушката си, дядо Васил готвеше вечерята. Вълко веднага се залови да суши мокрите си ботуши. Беше уморен и възбуден от днешната работа. Надяваше се нощес глутницата да се върне, да доизяде кошутата.

— Ако бяхме ранили или убили някой вълк — говореше той, — щяха да станат още по-предпазливи и тъй като снегът ще започне да замръзва, всяка нощ ще хващат някоя сърна или елен. А като имат прясна храна, ще оставят полуизядената кошута на лисиците.

— Но ние можехме да застреляме сивия — възразяваше Янко. — И после, откъде си сигурен, че те непременно ще дойдат? Ами ако не дойдат?

— Ще се опитам да ги поканя — смееше се Вълко.

— Как ще ги поканиш? — питаше Кольо, който стоеше край печката, обвит в черната връхна дреха на дядо си.

— Ще видите — тайнствено отговаряше старият ловец.

Когато се здрачи, той взе шишето от газовата лампа и като остави тримата да се чудят в полутъмната стая, изчезна в гората.

— Ако ще им светиш, вземи и лампата — пошегува се дядо Васил, но Вълко се засмя и нищо не отговори.

Той намери една засипана със сняг пътечка, която водеше към сечищата, и тръгна по нея. Тя го изведе в края на едрата гора, близо до дола. Там стърчаха няколко брези, пощадени от времето и от брадвата на дърваря. Вълко застана под тях и зачака.

Планината се обливаше в студена синина. На запад, през заснежените гори, догаряше лилавият залез. Гаснеща руменина багреше върховете, а долу в низините мъглите се събираха като стада. Бледият образ на месечината бързо пожълтяваше. Редки звезди заблещукаха по дълбокото, сиво-синкаво небе. Дневната светлина се смесваше със светлината на месечината и постепенно снегът започваше да жълтее и да искри. Вече съвсем нови изглеждаха рътлините, върховете и цялата планина. Мрак пълнеше доловете и бялата маса на планината като че стана още по-грамадна и леденостудена.

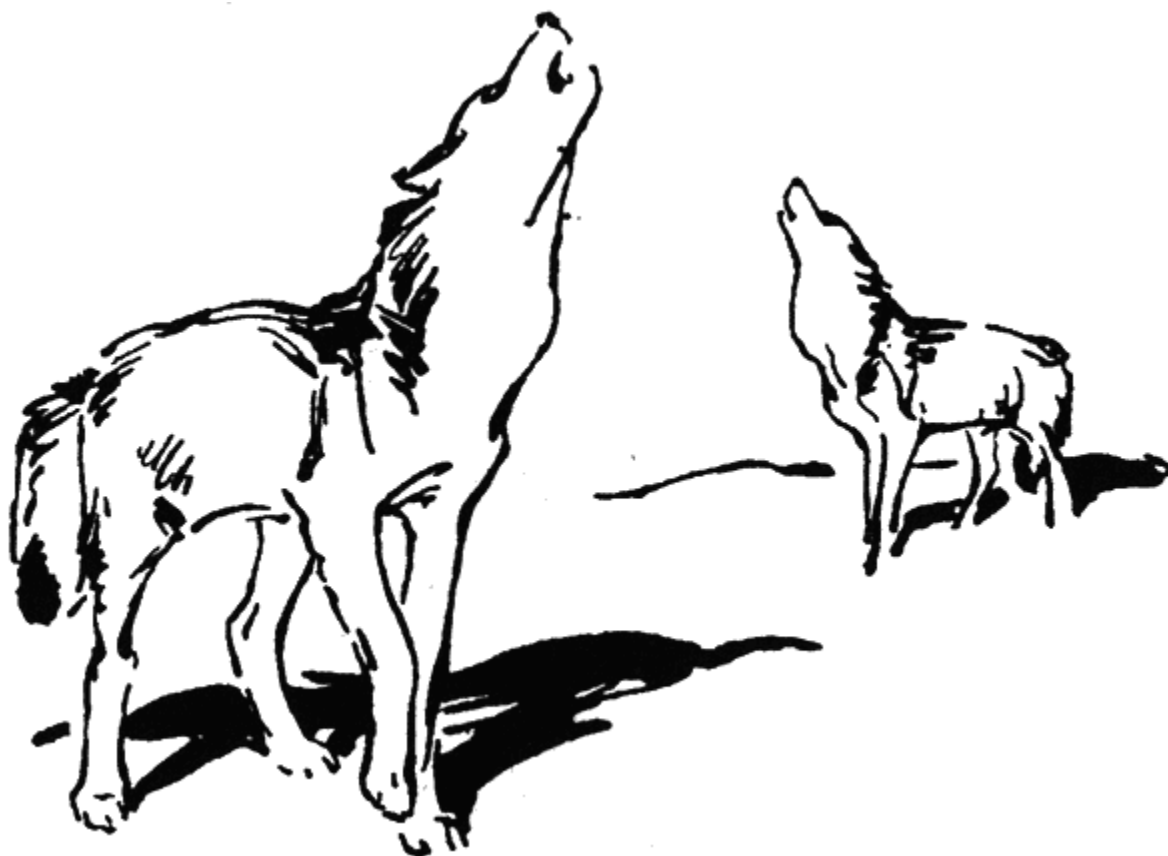
Вълко извади шишето от джоба на шинела, приближи го до устата си, наведе ниско глава и от гърлото му се изтръгнаха първите зловещи звуци на вълчи вой, който премина във висок, плачевен зов. Той издигаше главата си все по-високо, колкото по-високи ставаха тия диви звуци, както правеха и самите хищници, когато вият. Тънкото стъкло усилваше вибрациите на гласа му и прибавяше към тях гърлена дълбочина и зловещ трепет.

Той изви веднъж и млъкна, слушайки как ехото подема неговия вой и го удавя в белите пазви на планината. И когато заглъхна последният отглас, пак изви — тоя път по-високо и по-продължително. Висока нотка изплака над задрямалите гори и се издигна в леденото мълчание на нощта. Белите гори като че трепнаха от тоя глас, трепет мина и по тялото на стария ловец, тъй грозно прозвуча неговият вой.

Няколко минути планината остана спокойна и тиха. И ето че отвъд шосето му отговори друг, със същия такъв зов, но още по-дълбок и по-продължителен. След него се обади друг — тънък и злобен, после

трети, четвърти. Планината се изпълни с тия зловещи гласове и кучетата от далечните махали пригласяха на тоя концерт с общ лай.

Вълко млъкна и бързо се върна в кантона. Той намери тримата пред вратата. Янко държеше карабината в ръце и се взираше в бялата нощ. Очичките на Кольо светеха и веждите му се бяха смъкнали към малкото му остро носле. Измореното през деня момче изглеждаше изплашено и смирено. Вълко ги накара да се приберат.

— Тая нощ ще ви бъдем гости — каза той на кантонера. — Засега ще оставим вълците на мира. Видяхте ли как ги привлякох към отровата? Чухте ли шишето?

— Помислихме, че вие вълк — рече дядо Васил, като го гледаше с възхищение. — Ненапразно са те кръстили Вълко.

— Те ще помислят, че има друга глутница и, разбира се, ще се върнат по-скоро край останките на кошутата. Само да не разберат, че са измамани...

— Можем да устроим и засада — обади се Янко. — Тая нощ сигурно ще се завъртят край шосето.

— Тая нощ те ще се завъртят в ада — изсмя се Вълко. Той изглеждаше твърде доволен и вярата му, че тоя път вълците ще бъдат изтравени, го правеше весел и разговорлив.

Кольо не се задържа в стаята и час по час излизаше на малкия сайвант пред входа. Навън грееше месечината, беше тихо и светло като ден. Снегът блестеше и пустата пътечка се виждаше надалеч. Кантонът отхвърляше квадратната сянка. Вътре играеха отраженията на огъня в печката.

Дядо Васил запали лампата, сложи ниска, кръгла софра и всички седнаха да вечерят.

— Ех, да мога сега да видя как гълтат месото — мечтателно се обади Янко. — Така съм ги намразил тия вълци! Три дена студувахме заради тях. Едва днес съм се постоплил и изсушил.

— Кой знае — усъмни се Вълко.

— Такова хубаво месо им нахвърляхме, че и човек го ядва.

— Ако месото беше от кошутата, успехът е сигурен. Ала месото е овче. Тъй де. Аз се надявам на мъничките късчета. Когато ги рязах от тялото, пипах ги с дървена вилица... Все ще се изкуши някой. А който лапне от това месо, с него е свършено.

Той завърши замислен, като че говореше на себе си, и подви нозе под столчето. Янко и Кольо излизаха да слушат какво става навън и се връщаха разочаровани, че не се чува никакъв вълчи вой. Планината мълчеше, светнала под лъчите на месечината. Тънки и студени пари замрежваха небето. „Какво ли ставаше сега в оня тъмен и страшен дол? Дали глутницата бе отишла там?“ — мислеше си Кольо. Вълко искаше да измами вълците и да ги направи ревниви към храната. Но ако те разберяха измамата, щяха да се отдалечат, без да бутнат отровата.

Янко легна на одъра и така заспа с дрехите и с ботушите. Дядо Васил разказваше на Вълко своите пророчески сънища. Ловният надзирател го слушаше с усмивка. На момчето се приспа. То легна до Янко и се зави с чергата, като се бореше със съня и се вслушваше дано чуе вълчия вой.

Наближаваше полунощ, а Вълко и дядо Васил продължаваха да разговарят. Изведнъж ловният надзирател стана, взе пушката и отиде зад постройката. Там се скри в сянката на кантона и зачака.

След малко по белия двор се появи трепетливата сянка на заек. След него мина друг и изчезна в падината към шосето. Отнякъде тихичко се обади мишка. Планината искреше като захарна с преспите си. Малката луна, издигната високо, вървеше по небето, заобиколена от сияние. Нито един звук не нарушаваше леденото мълчание.

Вълко беше принуден да се прибере в кантона. Всички бяха заспали. Смъкнатият фитил на лампата беше опушил шишето. Той я угаси и легна на одъра, без да се съблича напълно. Зави се с шубата и заспа.

Не всички лисици са ловци на зайци и на птици. Между тях се срещат млади, още неопитни в лова, които са принудени да се хранят с вегетарианска храна, недостойна за истинската лисица, и най-вече с мишки. Мишките съставляват обикновената храна на всяка лисица, но ако една лисица се храни само с тия малки гризачи и с диви круши, не може да разчита всеки ден на пълен стомах.

Край кантона живееше една такава лисица. Дядо Васил я беше срещал твърде често сутрин, когато отиваше за вода. Тя беше млада и неопитна. Бе навършила едва девет месеца и само шест, откак майка ѝ — старата въглищарка — беше я прогонила.

Тя беше мило и неспокойно животно, с хубави седефено-жълти очи, пълни с пламъчета, с черни, триъгълни уши и с не особено красива калнозеленикава козина, защото беше мелез от майка въглищарка и баща червен лисугер.

Тя ходеше на лов из сечищата под кантона, дето майка ѝ беше я водила някога, или пък слизаше в нивите около махалите да лови мишки. Още не бе хващала заек и тъй като беше преживяла много неуспехи и разочарования в опитите да хване някой дългоух, желанието ѝ да ги преследва бе изчезнало. Два-три пъти тя се опита да грабне някоя кантонерска кокошка, ала те спяха в обора, където не можеше да проникне.

В края на краищата лисицата свикна да се храни с мишки, с гнили киселици и със съсели. Животът ѝ протичаше оскъдно и миролюбиво. Всяка вечер напущаше влажната дупка и тръгваше да обиколи познатите пътечки и полянки. Сутрин се прибираще твърде късно, тъй като никой не я безпокоеше.

През зимата тя измършавя и видът ѝ изглеждаше печален и жалък. Храна мъчно се намираще. Няколко ноци се връща с празен стомах и ако не беше намерила останките от кошутата, щеше да измършавее още повече. Тя ги откри през деня, преди Вълко и Кольо да разхвърлят отровното месо. Вълчата миризма отначало я изплаши,

но като се огледа и не видя нито един вълк из дола, наяде се до насита. После отиде да спи в корубата на едно паднало дърво, което ѝ служеше за жилище. Вмъкна се вътре и потъна в блажен сън. Но щом се здрачи, спомни си днешното угощение и се упъти към дола.

Отправи се по пътя край едрата гора, ала не бе успяла да достигне дола, когато отдолу се понесе вълчи вой.

Воят продължи и скоро на него отговори друг. Изплашена, тя забрави останките от кошутата и с всички сили избяга през сечището към кантона. После пресече шосето и влезе в младата дъбова гора. Вълчийт вой вече не се чуваше и това я успокои.

Тя скита цяла нощ край махаличките и лови мишки край плетищата, които отхвърляха сенките си по снега, в спокойната и тиха лунна нощ, когато водите в потоците замръзваха, а по храстите се лепяха нежните кристалчета на скрежа.

На разсъмване се упъти към леговището си, тоя път задоволена и сита, тъй като в тая нощ изгладнелите мишки, неизлизали няколко дни от дупките си поради снеговалежа, лесно се ловяха. Ледени висулки тежаха тук-там по кожата ѝ, а острата ѝ муцунка беше покрита със скреж.

Тя мина отново край кантона по пътеката към дола и се озова на пътя. Тук подуши слаба вълча миризма. Спря се и клекна. Така стоя няколко секунди, после започна да души вълчите следи. Те не бяха пресни — миризмата едва се усещаше.

Край един храст се виждаше малка дупчица в снега. Лисицата пъхна острата си муцунка в тая дупка и извади късче замръзнало месо. Отначало го подуши предпазливо, налага го и веднага го пусна. В устата ѝ остана приятният му вкус. Тя се облиза и го погълна, без да го дъвче. Късчето беше малко като орех. То ѝ се услади и тя забрави страха си. Подуши тук-там из снега, дано намери друго месо, и влезе в едрата гора. Но след малко вълчата миризма изведнъж удари в носа ѝ. Лисицата настръхна и тутакси видя сивата козина на вълка да стърчи над снега на десетина стъпки от нея. Тя се изплаши и хукна към дола. Тича с големи скокове, размахва дългата си опашка, оглежда се и пак продължаваше да се мятта надолу. Така достигна кладенеца, от който дядо Васил вземаше вода. Тук бреговете на дола се снишаваха и гората се отдръпваше. Щом се озова на открито, отново усети силна вълча миризма. Друг вълк, лежеше на самия бряг, забил муцуна в снега. Задните му крака достигаха водата, а предницата бе на брега.

Лисицата поиска да се върне, но краката ѝ се повлякоха и престанаха да я слушат. Силна болка преряза вътрешностите ѝ като с нож. Зачудена, тя се спря с извит като дъга гръбнак, сякаш се мъчеше да повърне някакъв остър предмет, заседнал в стомаха ѝ. После тътри надолу, сгърчена надве, с къси скокове и увиснала задница. Недалеч от кладенеца силите я напуснаха и тя падна в снега. Задните ѝ крака започнаха да треперят, гората и небето се сляха в бяла маса, тя прехапа езика си от страшните болки, потрепера и умря с глава, забита в снега.

Само сивият не беше ял от отровното месо. Възбуден от воя на ловния надзирател, той повярва, че се е появила нова глутница и докато другарите му бързаха да доизядат останките от кошутата, той обиколи сечището да я търси.

Хитрият вълк скоро откри човешките следи и се върна, изпълнен с недоверие. Другарите му, вече успели да изгълтат овчето месо, трошаха едрите кости на кошутата.

Водачът отне от едрия млад вълк тазовата кост и се залови да я яде, като я притисна с лапите си. Костта беше твърда и той загуби доста време. Когато се изправи, край него нямаше нито един вълк.

Острият му слух долови отдалечаващия се бяг на вълк.

Сивият тръгна по следите на другарите си. Някои от тях бяха тичали. Той застигна вълчицата над пътя. Беше се проснала с цялата си дължина. Тялото ѝ трепереше, очите ѝ гледаха в една точка. Водачът я близна по муцуната. Вълчицата изхлопа с челюсти, размаха крака и отведнъж се вдърви. Вълкът скочи на пътя, после пак се върна в едрата гора и там попадна на един от младите вълци, който се влечеше с последни сили към водата. Сивият го сдави, сякаш искаше да го окуражи, но болният му другар остана равнодушен. Той продължи мъчителните си усилия да се придвижва, като гризваше жадно сняг и тракаше с младите си зъби.

Тогава сивият като че разбра какво се е случило. Козината на гърба му настръхна и без да знае от какво се бои, избяга към гребена на планината...

Сутринта Вълко, неговият помощник и Кольо намериха в рядката гора пет отровени вълка. Шестият беше открит от дядо Васил близо до кантона, край шосето. Той беше едър и мършав. На плешката му личеше следа от рана. Останалите бяха с хубави кожи, охранени и тежки. Тържествуващ и весел, Вълко ги влачеше за краката към дола, дето щяха да ги одерат. Кольо ликуваше. Той се гордееше, че бе взел участие в изтравянето на зверовете. Янко пееше от радост — не само за това, че вълците бяха отровени, но и за това, че още днес можеше да се върне в Горския дом и да си отпочине в топлата стая.

Вълко откри следата на сивия и вървя по нея до самия предел, очаквайки да намери звяра мъртъв. Като се убеди, че вълкът е напълно здрав, върна се в кантона с понижено настроение. Най-опасният от вълците пак беше се изплъзнал. Сега никакъв леш нямаше да го съблазни. Единствената възможност да се унищожи оставаше пушката.

Янко и Кольо гледаха със страх мъртвите зверове — вкочанелите им тела, изпружени и замрели в последна конвулсия, дебелите им вратове, озъбените им муцуни. От тях лъхаше суровият, навяващ ужас и тъга свят на хищника. Изправени пред тая купчина от вдървени тела, двамата усещаха тръпки да лазят по гърбовете им. Дори старият кантонер, живял дълго по тия места и неведнъж виждал живи и убити вълци, се държеше настрана. Само Вълко не изпитваше такива чувства. Със сръчността и нервната възбуда на звероловец, той хващаше вълците за краката, окачваше ги на куката, направена от един прерязан за тая цел клон, и ловко свличаше кожата им. Кольо и Янко му помагаша.

Одирането на вълците трая цели три часа. През това време дядо Васил намери отровената лисица при кладенеца. Вълко подари кожата ѝ на момчето.

Труповете бяха нахвърляни в дола и там ги закопаха. Следобед Вълко и Янко си тръгнаха, натоварени с кожата на зверовете. За Кольо настъпи тежка минута. Той не искаше да се раздели от своя приятел и настояваше да отиде с Вълко в Горския дом. Но ловният надзирател отклони неговото желание.

— Слушай, Колинка — каза му той на тръгване, — ти си ученик и трябва да залягаш за уроците. Като свърши учебната година, ще те взема при нас, да ни помагаш. Тогава ще има много работа. Ще те водя да видиш как се калят елените и ще чуваш как лаят сърните. А може и малко сърне да хванем. Сега остани при дяда си. Тъй де. Нали той е сам. Напролет пак ще дойдеш, аз ще те извикам. Пътища ще строим тогава. И много весело ще поживеем. Тъй де. Хайде довиждане!

Кольо остана на шосето и дълго гледа подир отдалечаващите се мъже, които се загубиха на завоя под грамадните буки, отрупани със сняг. Като се върна в кантона мрачен и недоволен, той си спомни за лисичата кожа и се залови да я опъне на един чаталест клон. После я закачи на стената и дълго време я глади и ѝ се любува.

След унищожаването на глутницата Вълко и неговият помощник почиваха два дни, радвайки се на удобствата в своя дом. Небето се изясни, времето се задържа студено, но слънчево. Горите се отърсиха от снега и отново се показаха в черната си голота. Сутрин слънцето едва пробиваше мъглата. Янко беше учуден, че долу, из низините, колибарите се оплакваша от студ. По шосето мина снегориначка, впрегната в няколко чифта волове, и пътят отново се откри за големите, тежко натоварени камиони, които возеха въглища, стълбове или дърва. И един ден, най-неочаквано, в Горския дом пристигна лесничейт с горския надзирател Васил. Като разгледа стегнатата и оживена постройка и като видя нейната наредба, лесничейт кимна зачудено с глава.

— Бай Вълко — каза той и погледна ловния надзирател със светнало лице, — не очаквах да намеря такъв ред. Ами откъде взе гвоздеи, печка? Друг на твое място щеше да се оплаква, да пише доклади, да иска. А ти — сам!

Янко се изпълни с гордост, когато лесничейт и Васил влязоха в стаята, дето спеше. В очите на неговия колега личеше завист. Янко не се стърпя и каза:

— Исках да дойде тук, бай Петко, да види с очите си, защото не вярва.

— Добре сте се наредили — рече Васил. Той беше едър и красив мъж, с румено лице и с черни, къдрави коси, които се подаваха под килнатата му фуражка.

Обядваха заедно на голямата тежка маса. От време на време лесничейт поглеждаше присмехулно към Янко и побутваше с ръка Вълко.

— Да му се не надяваш, сякаш не е нашият Янко, толкова се е променил — шепнеше той на ухото му.

— Работата оправя човека — мъдро отговаряше Вълко.

Преди да си тръгне, лесничейт каза:

— Трябва да ви поставим телефон. Още тия дни ще изпратя надзорника, да ви съедини с мините. Така ще имаме постоянна връзка. Каквото ви потрябва, ще искате от мен, няма да се срамите. Вие заслужавате най-голяма помощ. Новият стопански план предвижда създаване на две-три дъскорезници. Горският дом ще стане нещо като постоянна база. А ти, Янко, какво ще кажеш: искаш ли да те взема със себе си, да бъдеш пак разсилен? Ето, Васил е съгласен да остане на твое място.

— Я не се шегувайте, господин лесничей — засмя се момъкът. — От бай Вълко аз не се отделям, пък ако щете, уволнете ме. Където е той, там съм и аз.

Лесничеят го удари приятелски по рамото, сбогува се и си тръгна. След него закричи високият, строен надзирател.

Два-три дни след това надзорникът дойде от града и постави телефонния апарат в коридора, откъдето неговият звън тревожно отекваше през най-различно време на денонощието.

Янко и Вълко отново бяха погълнати от работа. Те напълниха яслите под навеса с нов фураж и започнаха ежедневни обиколки. Трябваше да следят за изплашения и разпръснат дивеч и да го съберат край хранилките. Минаха отвъд гребена на планината и проследиха всяка еленова диря, за да открият стадата. Слънчевите дни бяха подмамили дивеча в южните склонове. Там снегът се топеше по-бързо, къпините се зеленееха по припечите и горите се отърсваха от кита. Декември бе към края и Вълко знаеше, че сега, когато зимната ос ще започне да се изправя, бурите не ще закъснеят и студовете ще настъпят с цялата си сила. Дивечът щеше да се върне в Тихата долина и неговото спокойствие и храна трябваше да бъдат осигурени.

Всекидневните обиколки се налагаха толкова повече, колкото по-голяма ставаше вероятността сивият вълк отново да се появи по тия места. Вълко бе уверен, че той ще се върне, когато времето се развали и нов сняг засипе планината. В тая обиколка откриха следите на младата, тригодишна мечка, която Вълко наричаше Вита. Подмамена от топлото време, Вита бе слязла ниско. Двамата я срещнаха на един горски път. Мечката се появи внезапно, на двадесетина метра от тях. Тя им показа зъбите си, измърмори нещо на своя мечешки език и избяга надолу из гората, тежко друсайки рунтавата си задница. Вълко се изсмя подире ѝ, без да снее карабината от рамото си.

Снегът дойде тоя път с големи бури, виелицата скри планината и насипа грамадни преспи. Шосето съвсем изчезна под снега. Грамадните буки край дома, устоявали цял век на ветрищата, стърчаха като побелели великани, разперили замръзнали ръце. Те скърцаха от бурята и отърсваха от клоните си снега.

Работата на двамата стана още по-тежка. Трябваше да правят ежедневни обиколки в най-противните зимни дни, когато снегът стигаше до пояс. По-късно той замръзна. Тогава те се движеха със снегоходки, които им позволяваха да ходят по снежната кора.

Дебелите преспи по гребена на планината пречеха на сърните да слизат към Тихата долина. Гладните животни се движеха край потоците и ручейчетата. Вълко привързваше о стъблата на дърветата фураж и по тоя начин спасяваше много сърни от гладна смърт. Той ставаше по-загрижен. Всеки ден им донасяше някоя неприятност. Телефонът често звънеше. Обаждаха се миньори, ловци, милиционери, горски милиционери, които съобщаваха за слезли край самите селища сърни или пък твърдяха, че са видели вълка. По замръзналия сняг личаха само следите на копитните и колкото и да диреха следите на вълка, Вълко и Янко нито веднъж не ги откриха. Два дни след изтравянето на глутницата той беше разкъсал една сърна, чиито останки намериха по-късно. Напразно двамата устройваха засади. Хитрият звяр се пазеше като стар разбойник.

Янко започна да показва признаци на преумора. Тежката служба му досаждаше и го потискаше. Всеки ден трябваше да ходи из заледените, безмълвно настръхнали гори, да бди, вечер да цепи дърва, да мъкне вода от чешмата, да чисти измокреното оръжие и да суши ботушите. Понякога заспиваше в леглото, без да се съблече, преди да е вечерял. Вълко клатеше глава и си мислеше: „Когато дойде пролетта, ще си отпочине. Не е свикнал на такъв живот и трябва да му дам малко отпуск. Млад е, ще привикне, но без почивка не ще може.“

Преди Нова година му разреши отпуск и го изпрати в града. Но след два дни момъкът се върна весел и бодър, купил някои неща за празника. „Какво да правя там? — каза той, още като пристигна. — Скучно ми е и все за тук мисля. Починах си, стига толкова.“

На другия ден, когато се върнаха от обиколка, хижата бе пълна с гости. Беше пристигнал лесничият с жена си, инженерът от мините, двама ловци, дядо Васил, Кольо и няколко туристи, които искаха да посрещнат Новата година тук. Домът се изпълни с тропот, с шум и

Жар ожесточено лаеше непознатите хора. Всички печки бяха запалени, а в коридора се носеше приятна миризма на печено свинско месо.

Колкото и да не обичаше шумните компании, които нарушаваха спокойствието му и пречеха на работата, Вълко се зарадва. Необходимо беше най-сетне да побъбре с хора, да научи новини от града, да си похапне и попейне. Редът можеше да се поотслаби. Жена му се оживяваше, а след заминаването на гостите дълго време тъгуваше.

Още през есента Вълко беше открил из шумата паднали рога на елени и на сърни. С тях бе украсил стените на стаите и сега му падна случай да ги покаже на гостите и да им разкаже някои любопитни неща за нравите на дивеча. Очевидно той се гордееше много с тия трофеи и се надяваше да уреди същински ловен музей.

Срещу Нова година почти никой не спа. Веселбата продължи до разсъмване. Само Кольо и дядо Васил си отидоха към полунощ, придружени от Янко, който ги изпрати до мълчаливия кантон. Нощта беше тъмна и мъглива, но утрото се появи тихо и ясно. Гостите си тръгнаха по обед, огласяйки мълчанието на горите с весели викове и песни.

Горският дом отново потъна в обичайната си тишина.

21

На пет-шест километра на изток от шосето планинският гребен се скъсваше, като пресечен с брадва гръбнак, и точно под върха се виждаше огромна котловина, осеяна с остри зъбери и варовити скали, обрасли с бръшлян, клек и бук. Елените и сърните избягваха тая дива местност, защото в нея нямаше храна за тях. Дивите свини рядко минаваха през котловината и само в силните бури тук можеше да се срещне някой стар глиган или елен самец, дошли да търсят завет зад някоя скала. Диви котки, белки и лисици обитаваха скалистите рифове, където се срещаха множество дупки и пещери, в които те се криеха и отглеждаха своите малки.

В тая котловина беше избягал сивият вълк след злополучната за неговите другари нощ. Към нея сега отиваше и мечката Вита да търси бърлога, в която щеше да се отдаде на зимен сън.

Щом времето се влоши, Вита си спомни за една хубава и топла пещера по тия места. Тя слезе към долината на мините, разравяйки мравуняците под снега, после се насочи на изток, гладна и сърдита, с натезали членове и хром заден крак. В крака ѝ беше се забил трън.

Вита се опитва да го извади. Близа лапата, мъчи се да подхване със зъби острата, твърда клечка, но клечката беше попаднала между пръстите ѝ. Зъбите на мечката не можеха да хванат такава деликатна дреболия, а езикът ѝ, грапав като четка, само раздвижваше тръна и усилваше убожданията.

Ако снегът беше мек, Вита щеше да чувства по-слабо убожданията, но той беше хванал ледена кора; мечката потъваше из него и трънът се закачаше от снега, понеже тежката ѝ задна лапа, прилична на човешко ходило, потъваше дълбоко. Вита ръмжеше тихичко, поклащайки като махало едрата си, сиво-кафява глава. Малко кривите ѝ крака се размахваха като гребла над снега, по гърба ѝ беше нападал кит и гъстата ѝ козина изглеждаше като посипана със сребърен прах.

Тя не беше много едра мечка, понеже бе млада, но все пак тежеше над сто килограма, тъй като през есента тялото ѝ затлъстя от обилната храна. Дивите круши, дренките, жълдът и лешниците, които Вита обичаше не по-малко от катериците, тая година бяха родили

обилен плод и по цял ден мечката мирно обикаляше из гората, мърморейки от задоволство. Малките ѝ очички весело блясваха, когато ѝ се удадеше да намери някой катеричи склад с провизии. Тя повдигаше плочата, смазваше малкия гризач с един удар на лапата си и изяждаше лешниците или жълъда заедно с техния стопанин. Нощем се предаваше с наслада на ловитба на раци или пък се опитваше да хване някоя пъстърва из вирищата. А когато ѝ омръзнаха плодовете, корените и раците, Вита се залавяше с мравките. Разравяше някой голям мравуняк, слагаше лапата си в него и когато едрите, червеникави мравки се налепяха по нея, облизваше лапата и поглъщаше насекомите.

Тя беше голяма скитница. Пролет и лете слизаше до нивите, в полите на планината, и там правеше пакости из посевите. Страшно ги изтъпкваше и за една нощ изпасваше цяла овесна нива. Есен я съблазняваха къпините и малините, охлювите и гъбите. Вита знаеше всички места, където се срещаха тия лакомства. Тя се разполагаше между тъмнозелените, сплъчкани като кълба къпини, седаше на задницата си и търпеливо обираше синкавите плодове. А охлювите надушваше с черния си, широк нос. Към елените и сърните Вита оставаше равнодушна. Тя не беше стръвница, защото никога не беше хващала по-едро животно от катерица или съсел, и то много рядко. Само веднъж намери трупа на една сърна, ранена от ловци. Дълго го обдушва и мърмори над него, докато се реши да го разкъса. Изяде двата бута, а останалото замъкна под един паднал бук и там го зарови, с намерение да го изяде по-късно. Ала на другия ден, когато си спомни за него и отиде на мястото, от сърната бе останала само козината. Наоколо се носеше миризма на вълк. Вита се разяри, изправи се на задните си крака и страшно заръмжа. Оттогава мразеше вълците и колчем ѝ се случеше да попадне в следата на вълк, козината ѝ настръхваше и от устата ѝ излизаше сърдит рев.

След срещата ѝ с Вълко Вита скита няколко дни, докато времето се влоши и нейният инстинкт ѝ подсказа, че е настъпил часът да търси бърлога. Без да се спира, тя се упъти към котловината, усещайки все по-силно как цялото ѝ тяло натежава от приятна изнемога. Гладът преставаше да я мъчи и ако не я бодеше трънът, мечката щеше да бъде напълно миролюбива.

Като се спря на едно малко възвишение под върха, отдето се виждаше огромната котловина, начупена от скалисти рифове и стръмни долове, Вита потърси с очи мястото, където се намираше пещерата, и веднага се спусна надолу, оставяйки зад себе си дълбока, кривулеста бразда в снега.

Снегът продължаваше да вали — гъст и зърнест. Мечката потъваше до рамене и все повече посивяваше от налепналия по козината ѝ сняг. Когато влезе в еловата гора, зимният ден завършваше. Мрак се стелеше наоколо и планината започваше да се губи в снежните рояци и в мъглата.

Вита достигна скалите, дето се намираше пещерата. Тук попадна на някакви следи, затрупани от снега. Мечката завря нос в тях, опита се да подуши миризмата на животното, минало тая сутрин, и тръгна към пещерата. Като достигна тъмния отвор, през който можеше да се провере свободно, Вита усети с идващата отвътре топлина тежка миризма на вълк. Козината на гърба ѝ настръхна, тя изрева и влезе в дупката. Малките ѝ очи тутакси срещнаха жълтите, фосфоресциращи очи на вълка. Той стоеше насреща ѝ — свил уши и навел дългата си глава. Това беше големият сив вълк.

Вита продължаваше да реве и да клати глава — признак на силен гняв. Вълкът изхлопа със зъби и повдигна горната си устна. Ако мечката се отстранеше от входа на пещерата, вълкът щеше веднага да я напусне и да се откаже от правата си над нея. Ала Вита нямаше намерение да отстъпва. Нейната омраза към вълка растеше с мъглявия спомен за изядената сърна. Задната ѝ лапа я болеше и усилваше яростта ѝ.

Сивият отстъпи към дъното на пещерата и се опита да привлече мечката към стената, за да се измъкне навън. Но Вита продължи да върви право към него. Пещерата се изпълни с рева ѝ. Тогава вълкът се оттегли към самата скала, дето се виждаше широка цепнатина. Той я прескочи и се озова на една площадка, под самия нос на мечката. Вита счете това за предизвикателство и нежелание на вълка да напусне пещерата. Повелителната нужда да спи потискаше нейното същество и все повече усилваше яростта ѝ. Тя прескочи пукнатината и се изправи на задните си крака. В този момент вълкът скочи и премина над самата глава на мечката. Вита се обърна и го видя да се отдалечава към изхода на пещерата. Сивият беше я изиграл.

Тя се върна назад, мърморейки, и се спря там, дето пещерата беше равна и сводеста. Намери удобна вдлъбнатина и като започна да се върти и да тъпче на едно място, легна с дълбока въздишка. Сънят мощно обхвана нейното същество и изпълни тлъстото ѝ тяло с изнемога. Вита заспа с глава, мушната между предните крака...

Навън беснееха снежни бури. Входът на пещерата бе засипан с пряспа. Вътре стана по-тъмно и по-топло от дишането на мечката и сводът се покри със скреж. Планината оглуша. Бялата власт на зимата се простря над нейните хребети, рътлини и бърда. Нощем дърветата пукаха от мраза, водите в доловете едва бълбукаха под леда. Зайците спяха под преспите, лисиците, белките и дивите котки не напущаха с дни своите убежища. Дори грамадният бухал прекара няколко дни в хралупата си, като мижеше с огненочервените си очи и се мъчеше да се стопли.

Пролетта идваше бавно. Измина февруари, март бе към края си, а горите още спяха. Набъбналите пъпки ги правеха червено-кафяви. Привечер слънцето ги обливаше със студена, пурпурна светлина. Снегът се белееше по върховете и по високите северни склонове, където зимата още цареше. Понякога преминаваше виелица или падаше гъста, студена мъгла. Тогава на Янко се струваше, че зимата не ще има край. Той гледаше жадно младата зеленина долу из равнината, огряна от топлото пролетно слънце, и му се искаше да бъде там. С удоволствие слизаше в полите, да усети топлите милувки на слънцето. И когато се върнеше, струваше му се, че донася със себе си лъха и нетърпението на пролетта.

Дори дивечът избягваше високите места, където преспите стояха неразтопени. Елените и сърните се въртяха по припеците. Там минзухарите и синчецът се показаха с млада, сочна трева. Кошутите, натежали от бременност, се отделяха от стадата, а сърните се усамотяваха.

Постепенно бурите преставаха — слабите виелици идваха в началото на април като снежни вихрушки и си отиваха за няколко часа, посипвайки земята с едри парцали сняг. В полите се появи първата зеленина. Между голите клони на гората тя се виждаше като резедав воал, разкъсан и закачен от вятъра. Всеки ден той растеше, обвивайки бавно рътлините.

Към края на април зеленината вече изпълзя горе. По горските поляни се показваше сочнозелената къпина, правите, широки листа на дивия чесън; игликата пожълтяваше седлата; минзухарът преминаваше, заместен от неговия събрат синия минзухар. От ранна сутрин до късна вечер гривеците, дроздовете и чинките огласяха младите гори. Все по-често се срещаха легла на сърни край самия дом и двете момчета на Вълко крещяха, когато видеха някое животно.

Обиколките на двамата надзиратели станаха спокойни и приятни, като същински разходки. Понякога се скриваха край Соления извор и

оттам наблюдаваха някой грамаден елен. Животните се появяваха привечер, пиеха вода, каляха се или ближеха почвата. Един сръндак, с пролетни, мъхнати рога, идваше на извора — строен и напет. Следваше го неговата другарка, сърната, която Вълко наричаше Чумерка. Идваше и грамадният глиган Въсъо — черно-кафяв и кален, с жълти глиги и с малки, зли очи. Елените се оттегляха от него, сякаш се отвърщаваха от неговата грубост. Въсъо се каляше най-безобразно и се чешеше тъй силно о някое дърво, че дървото се клатеше.

Планината ставаше все по-топла и омайна. Над нейните златистозелени гори се гонеха каните. Сърните спяха в обедните часове между синчеца. Пъстървите играеха в бистрите вирове на потоците, орлите се виеха високо в сивите небеса. Вечер слънцето гаснеше зад безкрайните ридове, докато долу хълмовете посиняваха, преливаха се един в друг в морави, сини и масленозелени тонове и се разтапяха в тъмната пелена на нощта. Тогава дърветата по предела стърчаха като исполини, загледани в чистото огледало на небето, по което трепкаха звездите.

Една сутрин поляната пред дома се изпълни с младежи и девойки. Това бе първата бригада, дошла да строи горски пътища. Големи огньове озаряваха гората. Весели викове и песни екнаха, когато младите бригадири и бригадирки се събраха край огньовете. Горският дом заприлича на лагер. От сутрин до вечер се чуваха ударите на кирките и на бравите. Старите дървета, които трябваше да бъдат отсечени, падаха с гръмотевичен трясък. В долината на мините бързо се строяха няколко дъскорезници. Електрически мотори завъртяха жестоките триони, които разрязваха надлъж белите букови трупи, напомнящи тела на едри риби. Тежко натоварени камиони бучаха по шосето, скрито сред горите. Горските милиционери сновяха из планината да маркират със своите чукове обречените на гибел дървета. Човешки гласове пълнеха зелените пазви на горите с птичите песни и с кукането на кукувиците.

Жената на Вълко шеташе по цял ден и заедно с няколко девойки готвеше храна на бригадирите. Времето беше хубаво и ясното небе започваше да отражава в своята ведра дълбочина младата зеленина. Нощем се обаждаха улулиците от доловете, шумно минаваше някоя кошута или елен, сърна излайваше наблизко, ястреб изплашваше кокошките и караше петела да надава тревожни крякания.

Често идваха гости, а в средата на месеца пристигна и Кольо, дошъл да прекара в планината великденската ваканция. Вълко започна да го води със себе си. Двамата дебнеха сърните привечер или отиваха към Солените извори да гледат елените.

Една вечер Вълко каза:

— Сърните скоро ще започнат да се багнят. Трябва да хванем едно сърне. Не е лошо да си имаме такъв храненик, да ни краси дома.

Заедно с Кольо беше открил местата, по които пасеше Чумерка. Тя се появяваше всяка вечер преди залез-слънце в малката котловинка зад дома.

Излизаше да пасе и двамата я наблюдаваха с далекогледа. Красивото животно пристъпяше плахо и като се вслушваше на всяка крачка, бързо дърпаше зелените листа на къпините. Бялото ѝ огледало се разширяваше и свиваше като ветрило, черната ѝ муцунка повдигаше горната устна, когато захапваше някой върхар, а по тялото ѝ минаваше трепет.

— Скоро ще се отели — шепнеше старият ловец на момчето. — И ние ще вземем сърненцето ѝ, стига да се отели с две.

Кольо не откъсваше очи от сърната, докато животното изчезна между правите и бели стъбла на буките. Сутрин той помагаше на Гюрга, която садеше градина пред дома, а Вълко и Янко разораваха част от поляната. Бригадирите страшно обикнаха Кольо. Момчето очакваше с нетърпение лятото, за да дойде тук като същински бригадир. След седмица то си отиде в село, тъй като великденската ваканция изтичаше. Вълко го придружи до кантона, отдето дядо Васил щеше да го изпрати с каруца в селото им.

В своите обиколки към Солените извори Янко узна една тайна, която не посмя да съобщи на Вълко. Тая тайна се отнасяше за големия планински вълк.

Един ден, когато скиташе край изворите, откри следата на звера, отпечатана в черната, тинеста почва. Опита се да я проследи, ала тая работа се оказа много трудна, понеже не беше проследявал следи по гола земя и нямаше никаква опитност за това. Все пак обиколи цялата местност край Солените извори и намери останки от разкъсани сърни. Сивият вълк не бе оставил от жертвите си нищо освен козина. Това откритие толкова смути Янко, че когато се върна в дома, изглеждаше угнетен и потиснат. Неведнъж Вълко го беше разпитвал за вълка, винаги го съветваше да обикаля по-внимателно тия места и зорко да следи дали зверът няма да се появи. Янко гледаше безгрижно на тая работа и не вярваше, че вълкът отново ще се върне там, дето беше загубил другарите си. И той извършваше своите обиколки небрежно, радваше се на синчеца и на минзухарите, дремеше по припечите и често се изтягаше край някой разпенен поток, да слуша веселото гърголене на водите му, докато вълкът спокойно беше разкъсвал жертвите си.

Като се боеше от гнева и от укорите на Вълко, младият човек реши да действа самостоятелно. Той зачести обиколките си край Солените извори. Идваше сутрин много рано, идваше и привечер, когато смяташе, че сивият планинец се придвижва насам. Главната му задача беше да открие леговицето на вълка. Сега Янко влагаше цялото си усърдие да проследява дирите. Вървеше по тях, докато можеше да ги различава, и отчаяно клюмваше глава, когато ги загубеше из влажната шума. Не остана пътечка, по която не беше минал, а колкото повече обхождаше местността, толкова повече откриваше потайни, непознати кътчета, всяко от които събуждаше надеждата му да срещне сивия вълк. Но освен губещата се ту тук, ту там следа той не откри нищо повече и нито веднъж не видя хищника.

Вечер все му се искаше да отвори дума за вълците и да поразпита Вълко за живота им. Би могъл да узнае нещо, от което по-правилно щеше да се насочи в работата. Но старият надзирател обикновено малко разговаряше.

— Изглеждаш оклюмал. Какво те мъчи? — попита го веднъж той.

— Произстинал съм — излъга Янко.

— Вземи аспирин. В аптечката има една тубичка. Янко взе таблетка, макар че нямаше нужда да хаби аспирин, и тъй като искаше да затвърди лъжата си, нарочно си легна по-рано.

Вълко остана да разговаря в съседната стая с няколко бригадири, млади момчета, които обичаха да слушат ловджийски истории, и Янко чуваше неговия разказ — как уловил един вълк с капан. Той наостри уши и не изпусна нищо от разказа. Как не му идваше на ум да хване сивия по същия начин, с капан! Тая мисъл толкова му хареса, че тутакси започна да крои планове къде ще заложи капана. Но си спомни, че не разполага с никакъв капан, и това го изправи пред ново затруднение. Откъде можеше да намери такава вълча клюса и ако я намереше, как щеше да я донесе тук, без да даде обяснение на Вълко защо му е? А да съобщи цялата работа на своя началник, беше вече късно. Веднъж излъга, че вълкът не се е мярвал край Солените извори, трябваше да поддържа тая лъжа докрай, докато сам се разправи със сивия.

— Нима наистина съм такъв калпазанин? — питаше се Янко. — За какво ми плащат — нали да внимавам, да пазя дивеча. Ето на, бригадирите не получават нито един лев, а работят, като че трудът им не отива за държавата, а за самите тях. Трябва да се стегна и сам да свърша с тоя звяр! Иначе ще стана за присмех.

Янко започна да разбира, че в него са живи много от предишните му лоши навици. По цяла нощ мислеше ту за своя характер, ту за вълка и тревожно се обръщаше в леглото. Една сутрин стана много рано, едва ли не след полунощ, и без да се обади на Вълко, слезе в града. Към обед си дойде с тежък капан през рамо, привързан с дълга и дебела верига. Беше го намерил в лесничеството, захвърлен на тавана и забравен от всички.

Янко не отиде у дома, макар че беше гладен, и като се пазеше да не го забележи някой от бригадирите, прекоси през гората и скри

капана в дола под Горския дом.

На другия ден той го заложи близо до Солените извори, на една пътечка, върху която личаха следите на вълка.

Иначе Янко бе весел и приказлив. Слизаше с каручката в града, вечер пееше песни край огньовете с бригадирите, а сутрин тръгваше по обиколка. С Вълко имаха обща задача — да хванат сърне, преди да е навършило пет-шест дни и преди да може да бяга. Те претърсваха потайните кътчета в младите гори, следяха бременните сърни и се връщаха в хижата весели и гладни. Дивечът беше започнал да напуца южните склонове и да се преселва в северните, където намираще хладина и спокойствие.

В края на февруари въглищарката се усети неспокойна. Вечер започна да лае без всякаква причина и безцелно да скита из големите сечища зад шосето.

На нейните дрезгави клявкания и крясъци се озова жълтият лисугер, който живееше в скалите през реката. Той беше красиво зверче, с жълто-червен кожух, с широка бяла препаска под гушата. Опашката му бе дебела като къделя. Тя свършваше с бял край и когато лисугерът скачаше да хване някоя мишка, тя се развяваше във въздуха като знаме. Опитен ловец на гризачи и на птици, той ловеше почти всяка нощ заек, яребица, каменарка или лещарка. И тъй като се хранеше добре, беше едър и силен. Щом чу крясъците на въглищарката, заряза всичко и тръгна да я дири.

Те се срещнаха в една топла февруарска нощ, когато прясно навалелият сняг леко хрускаше под стъпките им, а над планината преминаваше топлата вълна на южния вятър. В тая нощ дивите котки също се търсеха и мяучеха в скалите, а бухалът, кацнал на едно старо дърво, викаше с гръмлив и дълбок глас своята другарка.

Лисугерът тръгна след въглищарката, която се преструваше, че не му обръща внимание и често му показваше зъбите си. Три-четири дни той я следва по петите. Двамата заедно ловяха мишки и скитаха из планината през деня и през нощта, особено ако валеше сняг. Лисугерът проявяваше голямо внимание към въглищарката: оставяше я да отнеме плячката от устата му и докато тя ядеше, стоеше настрана и я гледаше с кехлибареножълтите си, лукави очи, помахвайки от време на време с опашка. След няколко дни въглищарката го отведе в един дол, близо до стар, повален от вятъра бук и там червеният лисугер се залови да копае дупка, в която въглищарката щеше да роди своите лисичета. Той вложи учудващо усърдие и рови с предните си крака много дни, докато пригответи жилището. Когато то беше завършено, въглищарката влезе вътре и се отказа да излиза. Лисугерът започна да ѝ носи храна. Това продължи до края на март, когато във влажната дупка въглищарката

роди пет слепи, почти голи лисичета, прилични на остроноси мишлета, които трябваше да топли денонощно с тялото си.

Бащата удвои грижите си. Понякога донасяше заек, яребица или домашна птица и покорно я слагаше пред въглищарката. Но майката не му се отплащаше с никаква любезност. Напротив, държеше го далече от лисичетата и често издраскваше муцуната му, понеже се боеше, че може да изяде рожбите ѝ, докато са още слепи. Но щом малките прогледнаха, майка им ги пресели в хралупата на падналото дърво и той можеше свободно да играе със своите деца.

Тук, в низината, пролетта бе вече настъпила, априлското слънце топло грееше, пъпките на дърветата бързо се разпукваха и дивият чесън се зеленееше по влажните поляни. Лисичетата излизаха от хралупата да играят край грамадния труп на дървото. Те бяха прелестни същества, с остри, несъразмерно дълги муцунки, с големи, черни уши и с черни крачета. Очите им — още неоцветени —

изглеждаха сини като мъниста. Майка им, просната на земята, помахваше от време на време проскубаната си опашка. Лисичетата играеха с нея, като скачаха отгоре ѝ. Те растяха бързо и всеки ден козината им ставаше по-червеникава. Привечер майка им ги учеше да ловят насекоми, да дебнат горските бекаси, които по това време на годината се отбиваха из тия места на път към Далечния север, или да изравят мишки от дупките.

Бащата продължаваше да носи храна, тъй че край дървото се виждаха различни перушини и кости. Но щом малките лисичета отраснаха, той започна да се вестява рядко. Носеше храна само ако ловът беше сполучлив и след като се нахранеше добре. Понякога не идваше с дни и въглищарката биваше принудена да отива в махалите за плячка.

В края на месец май сърните започнаха да се багнят. В ранните часове на утрото майките се обаждаха на своите рожби. Въглищарката бе хващала от тия нежни същества, напръскани с жълтеникави петна и капки, които техните майки криеха в сухата ланшна шума. Сърните я нападаха с острите си копита, ала лисицата беше хитра, не се оставяше да я наранят.

Денем тя лежеше край падналото дърво, заобиколена от лисичетата, и дремеше, вслушана в тихия шепот на горите, където се обаждаха кукувиците и гукаха дивите гълъби. Вечер тръгваше на лов, душейки въздуха, наситен с аромата на млада зеленина и на диви цветя. От няколко дни насам тя дебнеше кошутата Дунка, която криеше своето еленче наблизко.

След оная страшна нощ, в която бе гонена от вълците, кошутата се прехвърли в южните склонове на планината, близо до долината на мините. Тя прекара там цяла седмица и миньорите често я виждаха да пасе или да минава по насрещния склон. Но когато задуха студения януарски ветрове, Дунка се върна в Тихата долина, край навеса.

Тя намери стадото на десетгодишния рогач, когото Янко наричаше Джели. Джели тежеше към двеста килограма. Грамадните му рога стърчаха като същинска гора. Те бяха необикновено дебели, с правилни, чепати разклонения, с побелели седефени върхове.

Той водеше три кошути, четири млади самки и един двегодишен рогач, който се боеше от Джели и не се отделяше от майка си. Щом Дунка се присъедини към стадото, Джели ѝ повери водачеството, понеже кошутата беше стара и опитна. Тя вървеше напред и силното ѝ обоняние пазеше всички.

Животните бяха наплашени от вълците. Те се придвижваха към хранилките много предпазливо и тревожно се оглеждаха. Големите студове, които настъпиха в края на януари, втвърдиха снега и покриха потоците с лед. Зелена храна не се намираще. Елените ядяха пъпките на дърветата, свличаха мъха от стъблата или ровеха затрупаната от преспи зеленина. Снежната кора не издържаше тежестта им, чупеше се с пукот под нозете им и те пропадаха в дебелия сняг.

Когато времето омекна и снегът започна да се топи, кошутата поведе стадото към една рътлина — широка и равна, изложена на юг и покрита с гъста гора. Първите минзухари скоро се показаха по изчистените от снеговете поляни, а къпините се разлистяха с нови филизи.

Стадото се задържа тук дълго време, а след това започна да се придвижва все по-нагоре, следвайки отдръпването на снеговете. Привечер елените слизаха на паша ниско и се връщаха назад призори, да прекарат деня под някой връх, отдето се виждаше и чуваше надалече.

Снегът по гребена се стопи, върховете престанаха да блестят с преспите си и сиво-зелените пасбища по тях изглеждаха като гълъбови петна.

Дунка поведе стадото нагоре. Сочна трева беше покрила поляните край ниската гора, поломена от бурите. Синият минзухар растеше на цели килими, бодливите боровинки се зеленееха между едрите гранитни камъни, а облаците — бели и раздърпани, минаваха със сивите си сенки съвсем ниско, като огромни, бавно летящи птици. Тук нямаше хора и нищо не безпокоеше елените. От двете страни на върха се спущаха гъсти, тъмни гори, които пропадаха в дълбоки долове.

Така измина април и Дунка стана неспокойна. Тя и нейните дружки започнаха да се отлъчват и да скитат сами. Джели беше хвърлил единия от грамадните си рогове, та сега се освободи и от другия рог. Един ден той изчезна в тъмния, стръмен дол, където се виждаха няколко ели. Стадото се пръсна. Дунка отново се върна към Тихата долина. От опит знаеше, че тия места са най-безопасни. Тя си избра една котловинка, точно под стръмното седло до Горския дом, и през една тъмна, топла майска нощ, когато улулиците гръмко и насмешливо подвикваха, роди своето нежно и немощно теленце. То имаше рошава главичка и големи, черни очи, които гледаха кротко и мило. Кошутата го топли през целия ден, а когато се стъмни, зарови го в сухата шума и отиде на паша.

Беше измършавяла, хълбоците ѝ бяха хлътнали, в очите ѝ личеше тревога, а бледожълтото ѝ огледало бе кърваво. Тоя път се напаса набързо и веднага се върна при рожбата си. Тя трепваше от всяко изшумоляване, от всеки глас, от всяко изпукване на гнила съчка. Гъбарите, които минаваха наблизко, виковете на бригадирите, техните песни, ударите на сечивата и трясъкът на падащите дървета — целият този шум зад Горския дом я караше тихичко да се отдалечава от мястото, дето бе скрито нейното еленче. На третия ден след раждането му то можеше да се изправя на дебеличките си крака и да ходи, ала Дунка продължаваше да го заравя в сухите листа и не го водеше със себе си. Два пъти бе гонила въглищарката. И след като я прогонеше, връщаше се при рожбата си и нежно я гладеше с грапавия си език. Еленчето се тикаше под нея да бозае.

Една привечер, когато полегатите слънчеви лъчи зачервяваха седлото, кошутата излезе да пасе на малката горска полянка, близо до мястото, където бе скрила еленчето. В тия топли и спокойни часове гривеците пееха особено силно и гората се тресеше от техните дълбоки гукания. Дроздовете, черните косове, чинките изпълваха със звучните си песнички мирната майска вечер. Някъде далеч из горите, над които се спущаше синкав здрач, се обаждаха кукувиците, а нощните кани се гонеха по жълтеникавото, вечерно небе.

Кошутата късаше тихичко тревата по поляната. Тя се придвижваше бавно край самата гора. От време на време вдигаше глава и мърдаше уши на всички страни. Беше тихо. Върховете на гората стояха неподвижни, никакъв ветреца не движеше листата. От близкия дол равно пляскаше водата и се носеше мирис на левурда и на гнилост.

Изведнъж по билото на рътлината се чува тихи стъпки. Кошутата застана като вкаменена. Стъпките приближаваха. Те идваха все по-насам и по-насам — ту стихваха, ту отново зашумяваха сухите листа. Между стъблата на гората се показаха два крака, обути в цървули, после се мярна зелен панталон и на другия край на поляната се появи фуражката на Вълко. Дунка го позна. Беше надушвала миризмата му неведнъж и не се боеше от ловния надзирател. Тя се отдалечи безшумно в гората. Вълко чу стъпките ѝ. Кошутата се спря и като се убеди, че Вълко остана на поляната, упъти се към мястото, дето бе еленчето.

— О, тук ли си? — гласно каза Вълко, когато Дунка отмина. Той беше предприел обиколка по тия места да проучи числото на майките. Две години поред Дунка се телеше в тая местност. Ловният надзирател я търсеше.

Той седна край полянката, прикрит от гъстите клони на един бъзов храст, сложи пушката настрана и се притаи там, разчитайки, че кошутата ще се върне. Стоя дълго време неподвижно, заслушан в тънкото, пискливо жужучене на комарите, които се въртяха край него. Постепенно птиците замлъкваха, долините се изпълваха с мрак, рътлините се преливаха, забулени от синкава мъгла, небето добиваше цвета на златисто огледало и алената руменина около хоризонта чезнеше. След няколко минути светлината щеше да отстъпи на мрака.

Под седлото нещо изтрополя. След това последва пръхтене и тежък скок на едро животно. Ловният надзирател взе в ръце пушката си. Шумът се носеше ту насам, ту нататък, сякаш животното се мяташе из гората.

На поляната бе още светло. Ясно се виждаха дори стръкчетата на процъфтелият синчец, един гнил пън, който се чернееше близо до малка, мочурлива локва, край която растеше висока, остра трева.

Храстите се раздвижваха и Дунка се озова на полянката. Тя подскочи и тутакси се спря. Нещо се претърколи между краката ѝ и остана там. Вълко видя изпъстреното с петна еленче. В същото време от двете страни на кошутата се показаха жълтият лисугер и неговата другарка — въглищарката. Те се влачеха по корем. Кошутата отстъпи към средата на поляната, поглеждайки загрижено рожбата си. Еленчето се притискаше в краката ѝ. Майката пръхтеше ядно. Големите ѝ очи бяха разширени от възбуда.

Лисугерът се провлече на два метра от нея и като показва зъбите си, сви уши. Кошутата се изправи на задните си крака, готова да го удари с предните си копита. Но лисугерът ловко се отдръпна и подмами кошутата към себе си. Въглищарката веднага се озова зад гърба ѝ. Тя чакаше лисугерът да отвлече кошутата по-далеч от еленчето, за да удуши малкото, което щеше да остане незащитено.

В следната секунда ечна оглушителен пукот и червена светлина озари полянката. Лисугерът се преметна през глава, опашката му описа широка дъга. Кошутата се хвърли към гората, въглищарката я последва. Пак ечна изстрел. Лисицата извреця и изчезна под приведените клони на един ясен. Само еленчето остана до мъртвия лисугер. То трепереше с цялото си тяло и отчаяно пицеше през носа си.

Вълко излезе от своето скривалище, хвана еленчето и сърдито ритна лисугера. После, като притискаше към гърдите си нежното теленце, което риташе със слабите си крачета, той прегледа мястото, където бе стрелял на въглищарката. Куршумът беше изровил широка бразда във влажната земя. Там се виждаше снопче сива козина.

Той поклати глава и се върна на полянката. Седна на пъна и почака няколко минути. После стисна ухото на малкото еленче и то изпищя като мишче. Той чакаше Дунка да се върне и да се обади на своята рожба. Чака дълго, като стисваше от време на време ухото на малкото. И ето че тя поблея с къс, тръбен зов. Беше далече. Той пак стисна ухото на еленчето и кошутата се обади по-наблизо. Вълко пусна теленцето. То подскочи смешно и бързо се скри в гората.

Вълко се усмихна и си тръгна, като мърмореше под носа си и се ядосваше, че не бе взел със себе си двуцевката вместо тежката бойна карабина.

Катерицата Кики живееше близо до шосето, в хралупата на един грамаден дъб. В тъмната кухня на дървото Кики беше си направила гнездо от мъх от мека сърцевина. През зимата в дъба имаше натрупан цял склад жълъди. Но щом се запролети, Кики напусна дървото и се пресели в едно старо вранешко гнездо. В него прекарваше топлите месеци на годината. Така да се каже, то ѝ служеше за лятна къща.

Кики се отличаваше от другите катерички по червеникавата си козина, защото беше родена в южните склонове, по припечните места, над минната долина. Нямаше диво животно, което тя не познаваше. Горският заек я ненавиждаше, понеже Кики обичаше да плаши този късоглед скокльо, като изпляскваше силно с рунтавата си опашка над самата му глава. Елените и сърните бягаха, когато хрумнеше на Кики да точи зъбите си о един сърнешки рог, клекнала върху някой почернял пън в гората, а малките птички уплашено цвъртяха, когато я виждаха да се изкачва като стрела към върха на някое дърво. Кики обичаше да яде яйцата им, дори не се отказваше от голите им, безпомощни птиченца.

Всяка сутрин обикаляше край шосето и от своето дърво следеше какво става там. Минеше ли елен, лисица или друг дивеч, тя веднага известяваше това, като започваше да хлопа с опашка и да скача от клон на клон. Звучното дрънчене на каруците по пътя и гръмогласната песен на някой каруцар веселяха немирното сърце на Кики. На свой ред тя надаваше своето кункуркун-кур-р-р-р! и се хвърляше надолу с главата от някой висок клон, разперила зад себе си рунтавата си опашка като хвърчило.

Тая вечер Кики беше напуснала вранешкото гнездо доста късно, защото днес или по-точно тая сутрин беше слизала надолу из дъбовата гора да ближе възкиселичкия клей на дъбовите дървета. По това време от годината дъбовете изпущаха обилен сок и по техните напукани от излишък на сила стъбла се лепяха най-различни насекоми, дошли да вкусят от тоя опияняващ нектар. Като се наяде до насита с него, Кики

сякаш побесня. С лудешки скокове тя се хвърля от дърво на дърво, от клон на клон, игра, хлопа с опашка, дори скочи във вира на един поток и се измокри като мишка. Тя беше пияна. Дъбовият клей замайваше главата ѝ и я изпълваше с безумни желания.

Едва следобед тя се върна във вранешкото гнездо и веднага заспа. Когато се събуди, слънцето бе залязло. Кики скочи на един клон и започна да се глади и чисти. От днешната баня козината ѝ беше мокра и сплъчкана, опашката ѝ изглеждаше съвсем жалка. Като се изчисти и облиза, Кики остана на клона, сякаш размишляваше дали пак да отиде в дъбовата гора или да отложи това за утре. Споменът за възкиселичкия възбудителен клей не излизаше от ума ѝ. Най-сетне тя реши да надникне към шосето и веднага се прехвърли на близкото дърво. Без да слиза на земята, от дърва на дърво, достигна шосето, зае своето любимо място и зачака. Ала шосето беше пусто. То се белееше самотно и Кики се спусна към дъбовата гора. Дъбовият клей пак я подмама.

Тя мина под седлото точно когато екнаха двата изстрела от Вълковата карабина. Гората се изпълни със страшен гръм и Кики примря от страх. Като се притаи на едно дърво с главата надолу, тъй че

заприлича на китка мъх, тя остана в това положение дълго време, примигвайки с малките си, черни очички. Чу уплашените скокове на кошутата, която избяга нагоре по дола, крясъка на въглищарката и цвърченето на еленчето. След малко отгоре се зададе лисицата. Тя беше ранена. От дясната страна на корема ѝ се виждаше кърваво петно. Бягаше надолу към падналото дърво, дето я чакаха гладните лисичета. Тя се спря точно под дървото, на което стоеше Кики, обърна се и близна с език раната. После, сякаш нямаше сили да продължи пътя си, въглищарката легна и започна да диша като изморено куче. Тялото ѝ се клатеше в такт с дишането ѝ, устата ѝ бе полуотворена и от нея се показваше езикът ѝ. По клоните на насрещното дърво запърполи птичка, която диреше място за нощуване. Улулица изхука от дървото в дола.

Лисицата стана и се изгуби в гората. Кики мразеше лисицата. Много ѝ се искаше да я подразни от дървото, но ако се обадеше, улулицата можеше да я нападне. Катерицата продължи пътя си и достигна падналото дърво. Видя лисичетата край него. Те се опитваха да се приближат към майка си, но въглищарката лежеше настрана и се зъбеше насреща им. Малките я гледаха учудено. Ранената лисица не смееше да ги допусне до себе си, защото се боеше, че миризмата на собствената ѝ кръв може да предизвика в лисичетата желание да ухапят раната ѝ. Кики не се стърпя и силно изхлопа с опашка. Старата лисица погледна към дървото, а малките лисичета започнаха да душат въздуха с острите си муцунки. Катерицата се свлече по един клон и клекна на задните си крака. В същия миг една безшумна сянка мина над върховете на гората. Две огнени очи блеснаха в мрака. Кики се прилепи към стъблото на дървото. Чу се уплашеното съскане на лисичетата. Въглищарката дрезгаво излая и Кики видя как бухалът грабна едно от лисичетата и го отнесе.

Изплашена, катерицата избяга нагоре към седлото. Беше забравила дъбовия клей и сега бързаше към своето гнездо. Тя достигна поляната пред Горския дом и видя накладените огньове, край които седяха и разговаряха бригадирите. И друг път беше ѝ се случвало да идва насам, да дири някоя коричка хляб, изхвърлена от Гюрга на малкото бунище зад дома, но никога не беше виждала тук толкова хора. Искаше да избяга, но наоколо се носеха такива вкусни миризми, че Кики надви страха си и слезе от дървото. Промъкна се зад зданието и там намери късчета от печено месо, после голямо парче хляб и кожички от салам. Като излапа всичко, Кики мина край самия лагер и се вмъкна в една от бараките. Но в бараката се размърда човек, извика и хвърли по нея нещо. Кики избяга вѐн и бързо се покатери на първото дърво, отдето се виждаше целият лагер.

Сивият вълк не беше забравил нищо от това, което се случи през зимата в гората над кантона, и колчем минеше край тия места, избягваше каменната постройка до шосето. Всеки досег с хората го караше да отива далеч на изток, в дивите пущинаци на котловината, дето бе прекарал зимата. Там се отдаваше на зайчи лов не по-зле от хрътка. Ако не можеше да хване заека в леглото, той го гонеше като палаш, докато го стигне.

За пръв път в своя живот не потърси глутница и прекара зимата съвършено самотен. Навлизаше в седмата си година и сега бе в пълната си сила. На ръст бе достигнал височината на муле, вратът му бе дебел като човешко бедро, мощните му гърди бяха широки и мускулести, а пъргавият му, загладен гръб изглеждаше малко прегърбен. Някоя глутница не би се решила да приеме такъв силен вълк, свикнал да живее самотно, защото в случай на глад той не би се поколебал да разкъса и изяде другарите си. Овчарите наричат такива вълци единаци. Сивият планинец бе станал смел и опасен единак.

Ако беше обикновен полски вълк, сигурно би слязъл из полето и там би нападнал посред бял ден и хора, и добитък. Но той беше роден и израснал в планината. Умението му да лови дивеч му осигуряваше почти винаги храна.

Щом снегът се стопи, заешкият лов стана труден. Вълкът напусна котловината и започна набези към Солените извори. Буйният растеж на рогата у елените и у сърните и пролетната паша караха дивеча да посещава често тая местност. Вълкът лягаше на някоя пътека и търпеливо очакваше своята жертва, притаен зад някой пън или паднало дърво. Мъчно беше да хване елен, защото по това време от годината тия животни бяха извънредно предпазливи, но затова пък сърните се ловяха по-лесно. Той ги причакваше сутрин на водопой, когато се придвижваха към водата и ги нападаше в най-удобния миг. Не всякога успяваше да хване някоя, но това не го отчайваше. Когато беше много гладен, слизаше към Широка река и се хранеше с жаби,

мърша или ловеше мишки не по-зле от вглицарката. Веднъж той срещна ловно куче, кой знае как попаднало в тия места, и го разкъса с ярост и злоба. Друг път нападна една дива свиня, която водеше със себе си пет малки шарени прасенца. Но на отчаяните грухтения на женската се притече старият глиган Въсъо и сивият вълк трябваше позорно да бяга от страшните глиги на свирепото дебелокожо. Обаче малките прасенца силно го изкушаваха и той следваше свинята отдалеч с надежда, че все ще му се удаде случай да грабне някое от децата ѝ. Свинята отиде към минната долина и вълкът я остави на мира — гласовете на бригадирите и тракането на сечивата го накараха да се върне.

Когато Янко откри следите му край Солените извори, сивият вълк беше си избрал ново леговище. То се намираще в същите скали, близо до Тихата долина, в която беше се крила глутницата. Там прекарваше деня, а привечер тръгваше на лов.

Той откри присъствието на Янко много дни преди Янко да забележи следите му и дори бе успял да го види. Тая среща го направи още по-предпазлив. Цяла седмица не се реши да дойде насам, а когато отново се появи, тутакси откри капана, заложен неумело на една пътека. Вълкът клекна настрана и наостри уши. Миризмата на железото се смесваше с миризмата на Янко. Той драсна няколко пъти със задните си крака по земята, нахвърли върху клюсата шума и пръст и се отдалечи от опасното място, решил вече да не минава по тая пътека. Но след няколко дни пак се натъкна на капана, заложен другаде, твърде далеч от предишното място. В капана лежеше заек, убит от силните пружини. Вълкът го видя отдалеч, дълго време обдушва въздуха, после бавно започна да се приближава, като държеше голямата си глава наведена и слагаше предпазливо краката си по земята. След дълги колебания легна по корем и пропъзля до убитото животно. Захапа заека и го потегли. Веригата, с която беше привързан капанът, издрънча. Вълкът отскочи като опарен. Когато се убеди, че не го заплашва никаква опасност, той изяде заека.

Оттогава клюсата не го плашеше тъй много. Тя се местеше постоянно из гората, заложена по пътеките. Янко упорстваше. Той намери в библиотеката при лесничейството някаква прашна книжка, в която се даваха препоръки как да се хващат птици и животни с капан и внимателно я прочете. Следвайки съветите и напътствията от книжката, Янко започна да залага клюсата по-добре, като предварително издълбаваше в земята гнездо и покриваше капана с пръст и шума, а върху него изливаше някаква миризлива течност. Но и от това не излезе нищо. Силната миризма се носеше далеч из гората и сивият вълк още през първата нощ откри капана. Той обиколи мястото, пак драсна по обичая си две дълги резки със задните си крака и отмина. Янко беше принуден да прибере капана в корубата на едно дърво. Земята засъхваше и вълчите следи вече не личаха.

Търсенето на новородени сърнета продължи цяла седмица. Колкото и да бе зает с вълка, Янко намери време да проследи някои майки, които се въртяха из гъсталаците, дето предполагаше, че е скрито малкото. Ала мъчно бе то да се открие и още по-мъчно да се хване. Веднъж вдигна пред себе си сърне, но сърнето се скри, сякаш пропадна вдън земя. Той го търси цял час и се остави от тая работа, съвършено отчаян. Когато се върна вкъщи, Вълко водеше козата към зданието и се мъчеше да я накара да влезе вътре.

Момъкът разбра какво се е случило и радостно се завтече да му помогне. В общата стая, сложено на едно легло, лежеше току-що хванато сърне. Гюрга и децата стояха край него и го галеха.

Малкото пъстро създание изглеждаше спокойно. То гледаше тъжно с големите си очи и очевидно не се боеше от хората. Но когато козата влезе, то се изплаши и поиска да се освободи от ръцете на Гюрга.

Вълко хвана козата за рогата, а Янко тикна муцуната на сърнето във вимето ѝ. Отначало малкото се отказваше да бозае, но след няколко опита подуши миризмата на млякото и ухапа вимето. Ала козата започна да се дърпа и да ритя. Вълко я издои, намери биберон, изми го и го напълни с още топло мляко. После взе малкия пленник в скута си и втична цицката в устата му. Сърнето се успокои и засука.

— Същинско бебе — забеляза Янко.

— Трябва да го кръстим — заяви Вълко. Той разказа как го е хванал. Те били две близначета на Чумерка. Можел да хване и другото, но не пожелал. Нека старата сърна да има с какво да се утеши.

В хижата настъпи малък празник. Вълко измъкна отнякъде бутилка вино. Двамата седнаха да се черпят и да търсят име за сърнето.

— Боби! — предлагаше Гюрга.

— Боби! Така можеш да кръстиш някое паленце от безполезните, които жените в градовете водят със себе си, но не и сърна — сърдеше се Вълко.

— Тогава да го наречем Сивко?

— Глупости говориш.

— Хайде да е Крум — предложи Янко.

— Не става! — отсече Вълко.

Търсиха име до вечерта. Бригадирите се върнаха и като се трупяха в стаята, предлагаха най-различни имена. След вечеря пак продължиха. Пленникът беше се сврял под леглото на Янко. Младежите постоянно надничаха да го гледат.

— Да го кръстим Найденчо — предлагаше една бригадирка.

— Такова дълго име то не може да има. Трябва да се измисли такава дума, от една сричка, че да прилича на неговия език. Тъй де — разсъждаваше Вълко.

— Как на неговия език? — недоумяваха бригадирите.

— Така, нещо като... как да кажа... като звуците, които издават сърните. Например както би го викала майка му. Такова... Тъй де — обясняваше Вълко.

— Че какво може да бъде то? — чешеше се по тила Янко и устните му сричаха най-безсмислени имена.

Бригадирите взеха голямо участие в кръщаването. Всеки от тях предлагаше по две-три имена, но ловният надзирател ги отхвърли.

След вечерята никой от тримата не излезе навън. Старият кон Алчо дълго време стоя до оградата и като пръхтеше, вече за стотен път напомняше на господарите си, че трябва да го назобят. Ала те продължаваха да стоят около нераздигната трапеза.

— Абе, забравихме да видим дали е мъжко или женско — сепна се неочаквано Вълко.

Той се пъкна под леглото и измъкна сърнето. Оказа се, че е мъжко.

— Утре ще преградим временно един ъгъл, а после ще му направим кошарка. Пък като свикне, ще живее при нас.

— То се знае.

Отново се заеха да търсят име и дълго спориха около масата.

На следната сутрин Вълко заяви:

— Името на сърнето ще бъде Бук!

Янко не одобри това име, не го хареса и Гюрга, но нямаше що да се прави, приеха го.

Малкият Бук, който бе само на шест дни, стана любимец на всички. След няколко дни той ближеше доверчиво ръцете на хората, щом му покажеха биберона. А към Гюрга се привърза тъй силно, че вървеше след нея като кученце. Козата свикна с него и не правеше вече опити да го бодне, дори Жар гледаше кротко гиздавото създание. Само

към двете момченца на Вълко Бук проявяваше недоверие, защото децата го хващаха за краката и го събаряха.

Вълко записа новия член на семейството в инвентарната книга и му отдели от бюджета малка сума за фураж през зимата.

Бук растеше бързо. След седмица беше колкото средно голямо яре. Жълтеникавите петна и капчици постепенно изчезваха и се заменяха с червеникава козина — остра и гъста като четка. Той трополеше из дома и печелеше общите симпатии на бригадирите, които му предлагаха разни лакомства. Ала Вълко се сърдеше, когато видеше да му дават хляб.

— Такава храна не е за стомаха му. Бук не е глезено детенце. Ако искаш да му направиш добро, иди му набери върхари от къпина, слънчогледови цветове или овес.

Той забраняваше да го пипат, но тая забрана не се изпълняваше.

— Дали няма да избяга някой ден? — плашеше се понякога Янко.

— То че ще избяга, ще избяга, но не сега — отговаряше старият ловец. — Нека стане на две и половина години. Тогава ще си намери някоя хубава сърна и ще отиде подире ѝ, а ние ще останем с пръст в уста. Ала не е чудно да се върне, като се наергенува. А, Бук, така ли е?

Бук тичаше с тънките си, изящни крака из коридора и влизаше в кухнята. По-късно той свикна да пасе из гората край дома, отдето се прибираще заедно с козата.

Пролетта се случи малко сушава. Едва в края на май заваляха първите дъждове. Над горите надвиснаха мъгли, дъждът изпълни с тих, успокояващ шепот планината. Измокрените дървета бяха натежали от вода и при най-слабия полъх на вятъра изливаха върху земята порой от капки.

Янко веднага отиде към Солените извори. Гората беше потънала в роса. Зеленината остро миришеше и пълнеше с бодрост гърдите на младия човек. По гребена на планината се влачеше мъгла. Дивият чесъни гъстите къпини мокреха ботушите на Янко, а краката му се плъзгаха по разгизналата земя. Тук-там се виждаха охлюви, оставили по листата и по пънищата сребърна, плюнчена следа. Гората беше необикновено тиха и натежалите от дъжда дървета ярко зеленееха с измитите си листа.

Янко вървеше по един горски път, край който течеше буен поток. Тоя път, отдавна забравен от хората, водеше нагоре по дола, където най-често Янко беше откривал следите на вълка. Тук-там растеше здравец и папрат, но на места пътят беше гол и по черната влажна земя ясно се отпечатваха най-различни следи на дивеч, минал оттук призори. Янко различи една еленова стъпка, после на кошута с теле. Животните бяха пресекли пътя, види се, отиваха към Солените извори.

Младият човек вървеше замислен, навел глава, с праметната през рамо пушка. Той се взираше в черната земя, търсейки да открие следите на вълка. Пътят беше чист до самия завой. Но щом измина няколко крачки нагоре, Янко изведнъж попадна на вълчите следи. Бяха отпечатани съвършено ясно — малко продълговати и дебели, доста раздалечени една от друга. Сивият беше тичал тръс, защото лапите му бяха падали една до друга.

Янко се спря и килна фуражката си. Очите му светнаха и той почувства, че го обхваща познатото вълнение. Винаги когато откриеше пресните следи на вълка, сърцето му започваше да бие и кръвта чукаше в слепите му очи. В гърдите му пламваше смътна надежда, че сега може би ще открие леговището на звера. Неговата омраза към

сивия растеше от ден на ден. Реши да не бърза и най-търпеливо да проследи дирята.

Вълчите стъпки бяха обърнати срещу него — значи вълкът беше напуснал пътя наблизо, защото иначе трябваше да види следите му по-надолу. Като се озърна, Янко забеляза малка пътечка, наведе се и видя вълчата следа по нея. За минутка се поколеба дали да тръгне по следите или да ги проследи назад. Като размисли, реши да върви по обратната диря. По-важно бе да види откъде е слязъл вълкът, отколкото да узнае къде е отишъл. По калния път следите можеха да се проследят много лесно.

Той тръгна напред, като внимаваше да не загуби дирята. Но след двадесетина крачки вълчите следи сякаш пропаднаха в земята. Те се изгубиха отведнъж, като че зверът беше долетял на пътя, и колкото и да се оглеждаше наоколо, Янко не можеше да разбере откъде беше слязъл вълкът. Той поиска да си обясни това с предположението, че може би сивият беше вървял по края на пътя, където растеше папрат, или е тичал из водата на потока, който на това място се приближаваше до самия път. Но нагоре по пътя не се виждаха никакви следи.

Младият човек продължаваше да се щура наоколо. Той започна да изследва брега на потока и щом тръгна край водата, веднага откри тайната. На това място от другата страна на потока се издигаше малка скала. Зад нея се виждаше тясна, скрита под храстите пътечка, която водеше нагоре по стръмния склон. Вълкът беше дошъл по тая пътечка и бе скочил от скалата, пресичайки по този начин потока. Следите на предните му лапи ясно личаха върху калния бряг.

Това откритие зарадва Янко. Той беше чел, че всеки вълк, както и всяко диво животно, има свои пътища, по които редовно тръгва на лов и по които се връща. И сивият вълк имаше такива пътища. Може би тая скрита пътечка, направена от дивеча, щеше да издаде леговището на звера, ако Янко тръгнеше по нея.

Първата му мисъл бе да проследи обратната диря по пътечката. Но тъй като досега винаги избързваше в своите решения, седна на един пън да поразмисли, преди да предприеме каквото и да било действие.

— Не трябва да постъпвам, както правех преди — каза си той. — Достатъчна е и най-малката грешка и всичко ще отиде по дяволите. Най-напред още не съм уверен, че вълкът всякога минава оттук.

От опит беше научил, че всяко нетърпение в лова свършва с неуспех. Дивечът трябваше да се дебне дотогава, докато настъпеше оня момент, в който ловецът може да бъде напълно сигурен, че ще го придобие. А колко повече се отнасяше това за хитрия вълк! Не беше ли достатъчно за него да подуши човешките стъпки по пътеката, за да престане да минава по нея? Ами ако той беше минал по пътеката случайно, какъв смисъл имаше да проследява дирята му?

В главата на Янко се въртяха най-различни предположения и планове — да устрой тук засада, да сложи отровно месо или да залож капана. Но той взе решение да не бърза, стана от пъна и се върна по пътя.

На другия ден рано сутринта пак дойде, да провери дали вълкът беше минал и тая нощ по пътеката. Той различи без усилие старите следи от пресните дири на звера. Вълкът отново бе прескочил потока на същото място, където беше го прескочил и поминалата нощ. Явно, пътеката му служеше за постоянен път, по който идваше към Солените извори.

Янко усети, че дъхът му замира от възмущение. Това място бе най-удобното да се разправи веднъж завинаги с хищника. През нощта в главата му узря един план и сега той виждаше, че мястото позволява да го приложи с успех. Все пак разгледа внимателно следите. И старите, и пресните отпечатъци на предните крака се виждаха на едно и също място на брега до самата вода. Вълкът скачаше от скалата, за да прескочи потока, и не щеше да има съмнение, че и утре или по-право тая нощ той щеше да мине оттук и пак щеше да прескочи потока на същото място.

„Сега или никога!“ — помисли си Янко и се върна да вземе капана. Той го извади от кухнята на дървото, където беше го крил, и се върна на пътя. С помощта на големия си ловджийски нож издълба гнездо за капана в тинестия бряг. Натисна силните пружини с крак и като си помагаше с ключа, лесно запъна на куката големия, ръждив език. Двете дъги с железни зъби легнаха почти във водата, а самата верига, привързана о капана, Янко прекара под водата и привърза другия ѝ край в едно довлечено от потока дърво. Като покри клусата със ситни камъчета, тиня и пясък, тъй че тя стана невидима, той се отдръпна на пътя и огледа мястото. Беше доволен от работата си. Тоя път капанът бе заложен много добре: стъпалото бе точно на мястото,

където доскоро личаха отпечатъците от предните лапи на сивия, веригата беше скрита под водата и по никакъв начин вълкът не би могъл да усети миризмата на желязото. Ако тая нощ той минеше оттук, положително щеше да се хване.

Сърцето на Янко се сви от внезапно съмнение. Кой знае дали и тоя път сивият вълк няма да се окаже по-хитър от него? Младият човек не искаше да се радва предварително. Той се върна дома и през останалата част от деня работи с бригадирите, помагайки на секачите. Вечерта си легна рано, но колкото и да бе уморен, не можа да заспи и дълго време се въртя в леглото. Ако вълкът не се хванеше, не оставаше нищо друго, освен да търси помощта на Вълко, като го помоли да му прости за проявеното нехайство. Той спа няколко часа, често се събуждаше и чакаше утрото. И когато варосаните стени на стаята започнаха да побеляват, Янко стана, бързо се облече, взе карабината си и без да се обади на Вълко, напусна дома.

В бригадирския лагер току-що се събуждаха, когато Янко хлътна в гората към дола. Той искаше да върви спокойно и да не бърза, защото не бе уверен дали вълкът няма да мине по пътеката призори. Но краката му го носеха нетърпеливо и преди изгрева да зачерви небето, се озова на пътя.

Дебела роса блестеше като бисер по листата на жилоглава и по папратта. В дола шумно се вдигна сърна и тропотът ѝ заглъхна по насрещния склон. Един омокрен заек дотича към Янко, клекна на пътя и уплашено побягна назад. Дивите гълъби се събуждаха и гугуканията им пълнеха долината ведно със сутрешния кукувичи кикот.

Янко бързо крачеше по пътя. До завоя оставаха стотина метра. Той се приближи с полуотворена от вълнение уста и надникна към мястото, дето бе заложен капанът. Не се виждаше нищо. Пътят беше пуст, край него плискаше лъскавата вода, в която се оглеждаше сутрешното небе. Вълкът не беше се хванал.

Янко усети, че коленете му се подкосиха и с бавни крачки тръгна към капана. Но преди да премине завоя, нещо изхлопа отстрана и се чу металически звук. Той се обърна и погледна към насрещния бряг. Подкопан от водите, брегът се надвесваше като свод. Там, на малката лескова скала, бе клекнал сивият планински вълк!

Тържествуващ вик се откъсна от устата на младия човек. С бързо движение той сне карабината от рамото си и освободи предпазителя ѝ.

Вълкът го гледаше с жълтите си, чудно бистри, седефени очи. Дългите му уши бяха свити назад, кървава пяна се показваше от полуотворената му уста. Беше се хванал в клюсата с двата предни крака, но бе успял да издърпа единия от тях, макар че острите зъби на дъгите бяха свлекли кожата от крака му. Измокрен и изкалян в своите яростни усилия да се освободи, той бе хапал студеното желязо и бе довялякъл капана тук, с тежкото дърво, о което бе привързан.

Янко седна насреща му и като сложи пушката на коленете си, дълго време го гледа замислено, сякаш искаше да запомни завинаги злокобния, зеленикав огън в очите му, преди те да угаснат завинаги. Кой знае защо, тия очи го смуцаваха. Те бяха толкова неукротими,

безкрайно диви и в тях нямаше никаква молба за пощада, нито пък страх.

Младият човек вдигна своята къса пушка и я насочи към широкото чело на звера. Вълкът изхлопа със зъби. Янко дръпна спусъка. Грамадният звяр се изправи на задните си нозе, повдигайки със себе си тежкия капан, и падна мъртъв върху скалата...

Като го одра и взе тежката кървава кожа, Янко се върна тържествуващ в дома и разказа на Вълко всичко. Старият ловец го изслуша мълчаливо.

— Знаех, че той ще се върне — рече Вълко, когато помощникът му свърши своя разказ. — Такъв вълк, свикнал да лови дивеч, мъчно ще се реши да слезе в полето. А ти не ми вярваше и ето, сам се наказва за нехайството. Но с това пък доказа, че вече разбираш от работата си — той се усмихна и плесна Янко по рамото. После, като взе ръката му между своите и я стисна, добави весело: — Тоя вълк не ми излизаше от ума. Ако беше останал жив, идната зима щеше да ни отвори хубава работа. Ще искам от лесничея да те награди. Браво! А ти, ти си станал вече истински мъж!

Двамата седнаха да пият ракия на голямата кръгла маса, сложена в двора, за да отпразнуват победата си над единака, докато неговата кожа, опъната на дървената ограда, стоеше пред очите им.

От тоя ден Янко се изпълни със самоувереност и още по-усърдно се залови с ежедневната си работа.

30

Джели остана без рога в началото на април. Същия ден, в който падна и вторият му грамаден рог, обзет от тъга и от униние, той се отдели от стадото под един връх. Там беше избрал едно малко възвишение, обрасло с млада гора. Тук имаше площадка от зърнеста скала, където еленът се грееше на слънце.

Той беше отпаднал. Хълбоците му изглеждаха рошави, гривата на гушата му оредя. Всеки ден зимната му козина падаше на цели кичури. На това отгоре подрастващите рога го сърбяха нетърпимо. Джели изпитваше голяма нужда от сол и всяка нощ отиваше при Солените извори. Младата паша го караше да се усеща вечно гладен. Пасеше по цяла нощ, ала беше неспокоен, страхлив и от всеки шум трепваше и вирваше глава. През това време избягваше всякакви срещи с други елени и живееше като отшелник.

Ала през юни новите рога бяха израсли твърде много. Те бяха все още недоразвити, грозни, дебели като пънчета, на които сякаш бе покарал мъх, и когато пиеше вода, еленът ги виждаше да се оглеждат с дългите му уши във вира. Джели се успокои. Стана по-храбър, напусна върха и тръгна да скита. До юни ходи самотен. А после срещна няколко кошути, които водеха телетата си, срещна и Дунка. И стадото отново се образува. Елените престанаха да слизат в сечищата. Храна се намираще навред — зеленината беше най-свежа тъкмо по високите места, където беше прохладно и нямаше мухи.

Всеки ден, в горещите часове, Джели отиваше да се къпе в една бистра локва на самото било. Той се тръшваше в нея, обръщаше се ту на едната, ту на другата си страна и сумтеше от задоволство. А след банята се чешеше о дърветата.

Мъхнатата кожичка по рогата му отдавна бе паднала. Сега тя се виждаше само около венчетата, но и там скоро щеше да се олющи.

В ранните утринни часове дебела роса покриваше гъстата, сочна трева. Джели се прибираше със стадото едва когато слънцето се издигаше над хоризонта. Той беше се поправил. Зимната му козина се

замени с нова — по-къса и по-червеникава, която се преливаше на талази и лъщеше под сутрешните лъчи на слънцето. Ала тревата не го задоволяваше и той започна да води стадото всяка нощ към овесите, долу в планината, където правеше големи пакости.

Привечер, в дългите летни часове, когато из горите по гребена слънцето хвърляше къси, огнени стрели и под меката зеленикава светлина на листата трептеше огънят на залеза, стадото отиваше на водопой все на едно и също място — във вира на един поток, чиито бистри и студени води ромоляха между зелениясаи от мъх камъни. Оттам то се държеше все в северните склонове, защото ударите на брадвите и човешките викове от другата страна на планината го плашеха.

Тъй премина месец юли. Времето продължаваше да бъде ясно и топло. Бурите и дъждовете, мъглите и гръмотевиците отдавна бяха престанали. Джели започна да тлъстее, гордо да вири глава и все по-често да се сърди. Беше станал много горд, много сприхав и раздразнителен. Понякога погваше някое теле кой знае от какви съображения и караше обезпокоената му майка да тича след него. Друг път нападна един млад елен. Ала най-страшното се случи през средата на август, в един следобед, когато край мирно налягалите кошути мина гиздав, осемгодишен рогач, който не беше идвал никога насам, понеже живееше далеч зад областта на Солените извори. Като го видя, Джели се изправи и сърдито изфуча с ноздри. Рогачът дигна, от своя страна, глава и в същия миг Джели се втурна към него. Той го блъсна с грамадните си рога тъй силно, че пришелецът отскочи в храстите. Не очакваше такъв прием и нямаше време да се опомни. Джели го обсипа с удари и рогачът изрева няколко пъти от болка. После избяга, като продължаваше да реве, сякаш се заканваше на Джели.

След тая случка Джели не се отделяше от кошутите нито за минута. Вървеше подире им и бдеше никоя от тях да не се отлъчи. И с всеки изминат ден ставаше все по-тираничен. Наближаваше месец септември, през който щяха да започнат борбите между елените.

В началото на лятото, щом свърши учебната година, Кольо пристигна една сутрин от село с малко денкче на рамо. Той беше порасъл и веселите му очички гледаха смело и бодро. Вълко го посрещна бащински, настани го в дома и го запозна с младежите. Момчето гореше от нетърпение по-скоро да се залови на работа. Вълко му разказа колко е важно да се прекарат пътища през горите, за да се свличат падналите дървета, които гниеха безполезно, да се построят тук гатери и да се направи цялата планина достъпна. Колкото и да обичаше дивите животни, Кольо знаеше, че работата на бригадирите е по-важна от всичко друго и че като има в планината пътища и хора, дивечът ще бъде по-добре пазен и по-лесно подхранван в тежките зимни дни. Скрытите богатства щяха да се използват тепърва и бедният планински край щеше да даде поминък и работа за всички.

Момчето бе изненадано и възхитено от Бук. Вълко бе удържал обещанието си. Кольо и Бук станаха неразделни приятели. Сърнето се привърза към момчето и го следваше като куче.

С гръмотевичен шум падаха старите буки, за да се разчисти мястото, където щеше да мине пътят. Кирките и лопатите весело звъняха между смеховете на девойките и на момчетата. Съревнованието между отделните чети беше в разгара си. Привечер бригадирите се завръщаха на поляната, където бяха опънали палатките. Вечеряха край скованите маси и очакваха сигнала на тръбата да се строят за проверка. Тогава младежите и девойките се вълнуваха и в лагера за миг настъпваше силен шум, дрънкане на съдове и тропот. Всяка чета бързаше да се строи първа на определеното място. Командирите съобщаваха резултатите за извършената през деня работа и предаваха знамето на тая чета, която беше се отличила. Пламваше грамадна клада от дебели дърва, пламваха край нея малки огньовете и към небето се издигаше огнен език. Всички викаха ура и общият вик отекваше далеч из планината. След това между бригадирите започваха горещи спорове. Огънят се

извиваше все по-високо, сипейки хиляди искри, които отлитаха като светулки и гаснеха из мрака, осветената гора сякаш трептеше през пламъците. Настъпваше часът на бригадирската веселба. Край кладата се извиваха хора, свиреха хармоники, пищеше гайда.

Понеже беше малък, Кольо не беше приет в отреда. Той се чувстваше много пренебрегнат. Нощем, след като си легнеше, плачеше от яд, че на него гледат като на дете. Вълко го беше прибрал в дома, тъй като Кольо не получи завивки и храна.

— Е, не тъгувай — каза му една вечер ловният надзирател. — Ще се намери и за теб работа.

— Каква? — момчето се изправи и седна в леглото. — Ще ме вземат ли в отреда?

— В отреда няма да те вземат, ама аз ще те взема. Ще правим нови навеси и хранилки за елените. Пък и листници трябва да се приготвят.

Очите на момчето светнаха.

— Кога ще започнем тая работа? — рече то развеселено.

— Ами тия дни — каза Вълко, като се усмихваше на смущението на своя малък приятел.

Кольо се замисли и по лицето му тутакси се възвърна предишното отчаяно изражение.

— Виж какво, Колинка — рече ловният надзирател, като взе един стол и седна край леглото. — Ти, братко, бригадир няма да станеш. Не те щат. Колко пъти молих командира за теб. Но той не скланя. Държи си на своето. Ала ти ще направиш друго: щом те не искат да те запишат, ти се запиши сам.

— Че как ще се запиша сам? — почти изплака Кольо и лицето му стана сериозно като на възрастен.

— Как ли? Ето как. Вземи утре, че иди при точилата. И без да питаш никого, започни да въртиш камъка. Помагай на точиларите. А пък ако там не може, залови се да влечеш вършини. Само че трупай твоите вършини на отделно място, да се види каква работа си свършил. Тъй де.

— Но те няма да признаят, нищо няма да признаят! — сърдито и отчаяно извика момчето.

— Нека не признават. Изпърво няма да признават, ала после ще видят и ще ти отдадат правото.

На другия ден Кольо отиде при точилата най-рано от всички. Но точиларите го изгониха. Тогава той се залови с вършините, както го съветваше Вълко. И след два дни бригадирите трябваше да признаят, че момчето си гледа добре работата. Неговата купчина не беше по-малка от тия на другите. В края на седмицата Кольо получи похвала от самия командир на лагера. При все това пак не го записаха в отреда. Остана си при вършините и продължаваше да работи с още по-голямо усърдие. Неговата гордост беше удовлетворена. Когато дядо Васил идваше да го види, Кольо бързаше да го посъветва да не го заплесва с много дълги разговори.

— Идвай вечер, дядо — викаше той на стареца. — Идвай през почивките. Сега нямам време, губя точки! — и продължаваше да влече вършините, като се впрягаше в тях като кон.

От своето дърво Кики търпеливо чакаше бригадирите да заспят. Тя беше научила целия ред в лагера. Идваше тук, след като тръбата известеше вечерната проверка, и следеше какво става на поляната. Черните ѝ очички зорко се впиваха в бараките, особено в тия от тях, в които се помещаваха кухните и продуктите. От хората Кики вече не се боеше — случваше се нощем да мине край главите им, когато спяха, но Жар я плашеше най-вече.

Щом лагерният огън започваше да догаря и бригадирите си легнеха, катерицата слизаше от дървото и тръгваше да търси останки от вечерята. Кольо беше я наблюдавал, но не пожела да я хване. Защо му е? „Нека си ходи тая малка немирница. Пакостите, които прави на птичките, не са големи. А пък колко много краси гората!“ — мислеше си момчето.

Кики обаче смяташе, че никой не я вижда и тъй като храната, която намираще тук, не можеше да се сравни с никакви лешници и стипчиви киселици, тя престана да слиза из дола. Въглищарката беше оздравяла от раната си, но от лисичетата останаха само две. Някои измряха, други беше задигнал бухалът. Старата лисица сега гонеше децата си из гората и нощем обикаляше край лагера. Край поваленото дърво вече нямаше какво да се гледа. А и дъбовият клей отдавна беше престанал да тече. Дори шосето не интересуваше сега Кики. Тук имаше много по-любопитни неща. Само сечта не се харесваше на катерицата. На разсъмване тя минаваше край чешмата и там трябваше да ходи по грамади от вършини и нацепени дърва.

След няколко дни по новите горски пътища забучаха камиони, които се поклащаха заплашително между дърветата. На тях товареха дърва, подпори за мините, траверси и строителен материал от дъскорезниците. Хиляди кубици топливо, което досега гниеше по планината, трябваше да бъде превозено в града. Оттам щяха да го натоварят на вагони и разпратят из страната.

Към края на август Вълко повика Кольо, взе и други две момчета дърводелци и заедно с Янко отидоха в Тихата долина. Там започнаха да строят нови навеси и хранилки за дивеча. Работеха тихо, да не плашат елените. А когато навесът беше привършен, Вълко заведе момчетата да правят листници, които щяха да служат за храна на еленовите стада през зимата.

Кольо работеше с въодушевление, слушайки през почивките разказите на своя голям приятел. Той мечтаеше да стане лесовъд, когато порасне. Горите и дивечът го привличаха повече от всичко друго.

Една вечер край малкия лагер мина Вита. Мечката водеше със себе си две мечета. Янко и Кольо се чудеха откъде си е намерила мечок, но Вълко им обясни, че по нашите планини мечките ходят почти през цялата година и лягат да спят летаргичен сън едва през януари, когато започнат големите снегове и студове.

— Вита познава планината по-добре от мен — каза той. — А мечок си е намерила още през есента. По-скоро той е дошъл да я дири, а тя си е стояла все из тия места. Догодина по същото време мечокът пак ще дойде.

Малката бригада се върна в дома. Повечето от пътищата бяха привършени и бригадирите се приготвиха да си тръгнат.

Времето беше още топло, макар че задухаха северозападните ветрове. Горите пожълтяваха. Нощем изгряваше голяма, кървавочервена месечина и улулиците се обаждаха по-често. Сутрин падаше дебела и студена роса. Септември беше към края си.

Бригадирският лагер бе вдигнат преди няколко дни и сега по празната поляна пред дома се виждаха само черните кръгли петна от огньовете и колчетата от палатките. Горският дом потъна в тишина. След шумното лято смълчаността наоколо изглеждаше непривична и тежка. Гюрга тъжеше за младежите. Дори Бук учудено се оглеждаше сред пустата поляна. Наистина, в планината още имаше дървари, но техните брадви се чуваха далеч. Работниците нощуваха в мините или сред гората близо до мястото на работата. Само дрънченето на колите и бученето на камионите, които идваха да товарят дърва, оживяваше околността.

Вълко и Янко очакваха с нетърпение първия еленов рев. Оставаха още няколко дни до започване борбите между елените. И ето, една нощ Янко чу рева на Джели. Той излезе навън и тутакси събуди Вълко.

Над тъмните гори висеше сърповидният месец, изтънен като вежда. Неговата мътна светлина болно озаряваше гигантската снага на планината, в чиито тъмни пазви бучаха потоците. Сред тежкото мълчание на горите ревът на животното сякаш идваше изпод земята.

— Бе, бе, бе-е! — реवेशе еленът и в неговия рев се долавяше нещо далечно, сякаш се обаждаха самите отминали векове.

Оттогава ревът на рогачите, тропотът и сухото тракане на рогата им се чуваха край Солените извори и по поляните, дето по-рано мирно пасяха стадата. Край Горския дом нощем минаваха елени, които караха Жар да лае. Дивечът непрекъснато се движеше.

Вълко и неговият помощник обикаляха сборищата и бранищата, дето се биеха елените. Една сутрин чуха рева на Джели близо до дома. Еленът реवेशе в едрата гора зад поляната и тъй като двамата

надзиратели и без това се готвеха да тръгнат на обиколка, грабнаха пушките и предпазливо навлязоха в гората.

Ревът на животното ставаше все по-висок. Преди да излязат на бранището, чуха друг еленов рев. Джели веднага отговори. Двамата ясно долавяха фученето на ноздрите му. Еленът беше близо.

Като тръгна срещу вятъра, Вълко поведе помощника си зад една грамадна китка от букаци. Двамата достигнаха бранището точно когато двата елена се срещнаха. Кошутите на Джели стояха край гората и гледаха пришелеца. Той беше същият оня елен, който някога Джели нападна. С вирнати глави и с разширени, искрящи очи, двамата противници се изправиха един срещу друг. Те ровеха земята с копитата си и по стройните им тела минаваха леки гърчове.

Огромните рога на Джели се наведоха и големите предни куки взеха почти хоризонтално положение. Той пристъпи с единия си крак, подобно на борец, който поздравява своя противник пред борбата. Пришелецът направи същото. Джели издаде задавен рев и на устата му се появи пяна. Непознатият отхвърли роговете си към гърба и високо изрева. Тогава с бесен устрем Джели се хвърли към него. Младият рогач наведе глава и рогата на Джели изтракаха в неговите. От страшния удар тялото на пришелеца се сгъна. Джели напрегна сили да го повдигне на рогата си. Рогачът отстъпи под напора. Но отведнъж той се отметна ловко настрана и преди Джели да посрещне удара, удари го в плещите. Широка кървава драскотина се появи по плешката на Джели. Могъщият елен изпъшка като човек. Той пак насочи рогата си и пак ги сплете с рогата на противника. Мъчеше се да го повлече и сега младият елен не успя да се откопчи. Забил копита във влажната, изровена под краката му земя, той коленичи да удържи напора. Джели фучеше с ноздрите си и тежко пъшкеше, почти легнал с предницата си. Задните му крака бавно и упорито се придвижваха напред.

Младият елен изплезил език. Беше по-слаб и едва издържаше напора. Още няколко минути и Джели щеше да го вдигне на рогата си.

Янко усети, че Вълко го блъсна с лакът, но погълнат от зрелището, стоеше зад дървото с полуотворена от смайване уста.

— Какво зяпаш? — извика Вълко. — Не виждаш ли, че ще го убие. У-у-у! — извика той, като излезе зад дървото и се завтече към рогачите. Кошутите се втурнаха да бягат със силен шум, но елените останаха в същото положение. Едва когато Вълко размаха пушката на

пет-шест крачки от тях, те се откопчиха. Младият елен веднага избяга, а Джели се изправи и тръгна към Вълко. Очите на възбуденото животно гледаха като очи на дявол. Те бяха червени, налети с кръв. От муцуната му капеше пяна на едри парцали.

— Проклетнико! — извика Вълко.

Еленът започна да рови земята с крак, настръхнал и предизвикателен. Янко грабна една тояга и я хвърли към него. Тогава Джели сякаш дойде на себе си. Страхът от хората изведнъж се възвърна и той се втурна по следите на стадото.

Вълко започна да се смее весело.

— Какъв сатана, и не се плаши глупакът неден — рече той, като продължаваше да гледа отминаващото животно.

Янко беше побледнял.

— Той ще настигне другия елен и ще го убие — промълви момъкът.

— Едва ли. Втори път рогачът няма да се реши да влезе в бой с Джели — каза Вълко. — Но и Джели няма да се успокои, докато не го прогони от тия места.

От тоя ден двамата непрекъснато обикаляха браницата. Следяха какво става там и неведнъж бяха свидетели на жестоки и кървави борби. Това продължи около седмица. Постепенно дивечът се успокои и стадата започнаха мирно да се събират по любимите си места. Едва сега можеше да се види какво е числото на елените. То беше се увеличило почти двойно. От цялата планина тук бяха се преселили много непознати стада, примамени от обилната храна и от спокойствието, което Вълко и Янко им даваха. Дивечът бе свикнал с хранилките и идната зима в Тихата долина щяха да се съберат множество елени и кошути.

— Догодина можем да убием поне десет елена — каза един ден Вълко с гордост. — Най-малко хиляда и петстотин килограма месо, без да се пресмята стойността на кожата. А след три-четири години, ако все така здраво залягаме за нашата работа, ще убиваме по петдесет елена и по стотина сърни.

Той извади от джоба си бележник и пресметна:

— Всичко това прави около двадесет хиляди килограма месо.

— Но как ще ги избиваме? — попита Янко.

— Ще избиваме само тия, които са застарели или пък имат неправилно развити рога. По план. Както и излишните.

Те седяха край голямата кръгла маса, сложена в ограденото с дървени летви дворче, където есенните цветя, осланени от първите слани, болно навеждаха извехналите си главички. В тоя следобед бледосиньо небе висеше над планината. Буковите гори бяха пламнали, сякаш запалени от есента. Листопадът бе настъпил и навред човек газеше медночервена шума. Денят бе спокоен и тих. Чистият въздух изглеждаше необикновено бистър, леко трептящ в обедните часове, а поляната пред дома като че бе станала по-широка.

— Нова работа ни чака — добави Вълко. — Пак ще дойде зимата и пак ще тръгнем по снега с нашите снегоходки.

Янко се усмихна смутено.

— Малко ме е страх от зимата — рече той. — Като си помисля какви мъки бяха миналата година.

— Страх те е? От що? Я погледни, нима нашият дом е същата запустяла постройка, която намерихме? Нямаме ли си всичко? Свинята грухти в кочината и чака ножа. Мазето е пълно със зимнина. Дърва ще си приготвим още тия дни колкото искаш. Пък и ние не сме същите, особено ти. Ако се претеглиш, сигурно ще се учудиш. Тъй де. Станал си с десет килограма по-тежък и не си вече онова смутено разсилническо милиционерче с лъскавите ботуши, което не знаеше какво да прави със себе си. Сега си мъж, полезен човек!

Той се изправи бавно и като хвърли поглед към разкошната гора, плувнала в огън и злато, рече замислено, сякаш говореше на себе си:

— Колко много работа има още! Славна работа. Видиш ли как се врязват новите пътища в горите? Миналата година ги нямаше. И ние не бяхме тук. Домът беше пуст, дивечът бе пръснат. Нямаше хора, нямаше и работа за горяните от долните махали. А сега до късна есен техните брадви ще кънтят в гората. Но това е само началото. Тъй де. Да не мислиш, че ще спре човешкият труд дотук? Не, братко, кой знае какви богатства се крият под тия гори. И ето на, ние първи заработихме, така да се каже, бяхме първите пионери. Горд съм, че дойдох тук, много съм горд.

Янко повдигна глава и го погледна от стола си. Четиридесетгодишният мъж беше се изправил с целия си ръст. Едрата

му глава беше вдигната и погледът му преминаваше над планината като поглед на орел. Вълко се усмихваше с широка, щастлива усмивка.

— Човешкият живот струва колкото делото — каза той. — Каквото си обичал, това си и направил. Който не е направил нищо, той и сам е нищо. Тъй да знаеш.

Янко го гледаше с възхищение. Колко спокоен и уверен бе тоя силен човек! И каква сподавена обич към планината се четеше в очите му! Момъкът си спомни тежките зимни дни, когато се бориха с вълчата глутница, белите нощи, прекарани в дома, вечерите край общата маса до зачервената печка и сърцето му се изпълни с радост. Наистина, той не беше вече онова жалко горско милиционерче. Беше станал истински мъж и обичаше планината и работата си повече от всичко.

По шосето забуча автомобил, после сирените на двете дъскорезници остро изпищяха, призовавайки нова смяна работници. Група миньори минаха край дома и поздравиха весело, бързайки към своите мини, където копаеха антрацитните, лъскави като смола въглища. Нещо изтрополя под масата. Янко се наведе и ръцете му срещнаха влажната муцунка на Бук. Сърнето близна ръката му. Янко го взе в скута си и започна да гладя с ръка неговата остра и гъста козина. Животното стоеше мирно, като кимаше с глава и ближеше с грапавия си език горната си устна, както правят козите, когато се готвят да кихнат.

Янко подръпна ушите му и ги почеса. Погледът му срещна близкия връх. Слънцето обливаше с топлите си кротки лъчи червените гори. Колко пъти беше минавал под него. Оттам минаваха еленовите стада, когато се застудееше, за да отидат при хранилките в Тихата долина. Стори му се, че върхът го гледа като живо същество.

Той се обърна и потърси с очи Вълко. Старият ловец беше се облегал на оградата. Пушеше цигара, която димеше в ръката му. Лицето му, обгорено от слънцето и ветрищата, се усмихваше. Той свиреше с уста мотив от стара народна песен. В дома се носеха виковете на двете момченца и се чуваше как ври нещо на печката, а навън се раздипляше планината: рид след рид, рътлина след рътлина, връх след връх, като безкрайните гънки на огромна, червено-кафява дреха — същинско море от потайни кътчета и усои, което мамеше погледа и изпълваше душата с бодрост и сила.

Издание:

Емилиян Станев. Повест за една гора
Българска класика за деца №32

Илюстрации: Т. Шишмарев

Редактор: Корнелия Лозанова

Формат 16/56/84

Издателска къща „ПАН ’96“, 2005

Предпечат: ЕТ „Катерина“

Печат: Инвестпрес АД

ISBN: 954-657-547-X

Цена: 3,50 лв.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.